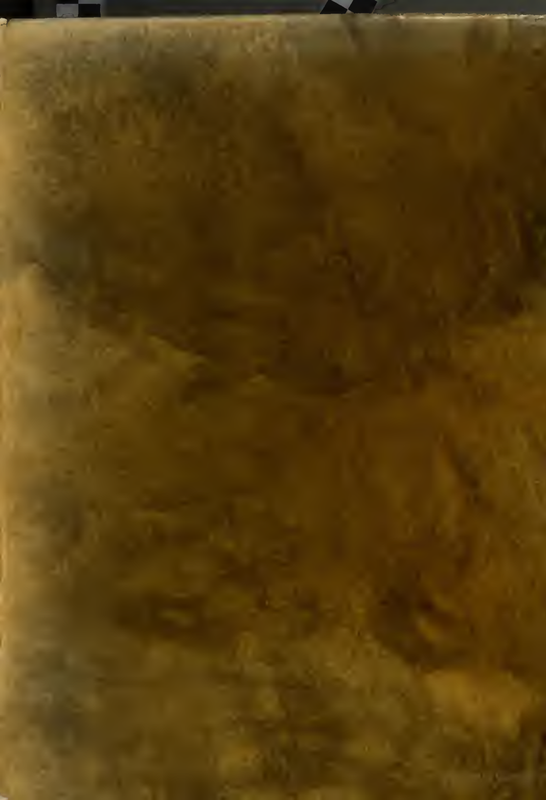

Legatoria
Niola

Digitized by Google

OFF. PAP. A 1 (9

Digitized by Google

Digitized by Google

HERCVLANENSIVM

VOLVMINVM

QVAE SVPERSVNT

TOMVS IX.

NEAPOLI MDCCCXLVIII.

EX REGIA TYPOGRAPHIA.

Digitized by Google

FF. PAP. A 1 (9

Digitized by Google

FERDINANDO II. BORBONIO

UTRIUSQUE SICILIAE REGI

PIO FELICI AUGUSTO.

Nonus Herculanensium voluminum Tomus, munificentissime Princeps, qui Tuo Augusto Nomine insignitus nunc in publicum prodit, Philodemi περι Θανατου, *sive de morte papyrum exhibet. In hoc sane scripto licet Auctor doceat, Epicuro duce ac magistro, nihil eorum, quae post mortem contingunt, nos sentire, neque omnino nos existere; non pauca tamen reperiuntur Epicurei no-*

Digitized by Google

stri dogmata, quae severioribus celebriorum Philosophorum placitis, quales fuere Platonici et Stoici, haud indigna existimari queunt. Quare haudquaquam dubitandum videtur, quin hoc Philodemi opus Collegae nostri Antonii Octaviani opera ac studio illustratum, pluris habituri sint Eruditi Lectores. Te, Ferdinande Rex, bonarum artium et disciplinarum omnium statorem, et vindicem Deus O. M. cum optima Tua Conjuge, totaque Augusta Familia diutissime servet incolumem.

Devoti Numini, Majestatique Tuae
Academici Herculanenses.

Digitized by Google

PRAEFATIO.

I. INTER praecipua effata, quibus olim Philosophorum scholae personabant, illud imprimis recenseri oportere, *mortem non esse timendam*, e veterum monumentis satis est compertum, atque exploratum. Nec mirum profecto videri debet. Cum enim priscis Sapientiae cultoribus id potissimum esset propositum, ut qua via homines beatitatem, ad quam natura feruntur, adipisci possent, docerent; simulque animadverterent, nullam posse vitae tranquillitatem, nedum felicitatem in eo reperiri, qui mortem tamquam rem malam, imo ex Aristotele των κακων φρικωδεστατον *omnium malorum maxime formidandam* exhorrescerent; hinc e mortalium animis istum metum expellere, aut certe imminuere omni ope adnitebantur. Sed et alia nec minus gravis ita agendi accedebat ratio: siquidem mortis formido apud sapientes viros veluti indecorum quid habebatur, ac rationi ipsi adversum, quae ut Val. Maximus lib. IX cap. 13 ait, *vitam diligere, mortem non timere praecepit.*

II. In hac autem re probanda diversa via incedebant veteres Philosophi. Nam qui immortales animos existimabant, ut Platonici, Stoici, aliique majori sane numero, ac piis, justisque hominibus ingentia gaudia, et praemia in futura vita pollicebantur, quemadmodum ex Platone in *Phaedone*, ex Tulliano *somnio Scipionis*, et ex Senecae *Consol. ad Martiam* prae ceteris colligere licet; ii facile quidem arguebant, haud esse pertimescendam mortem: quin etiam addebant secundum Socratem in *Gorgia* Platonis, hanc vitam, quae in terra ducitur, mortem potius appellari debere. Epicuri vero sectatores, quibus mortales esse animos placebat, quo mortis timore homines liberarent, humanam mentem una cum corpore exstingui, nullumque post obitum superesse alicujus rei sensum contendebant. Id sane luculenter ostendit notum illud Epicuri enthymema, quod ex *Ratis* ipsius *sententiis* excerptum apud Laërtium lib. X. sic legitur: ὁ θανατος ουδεν προς ἡμας · το γαρ διαλυθεν αναισθητει · το δε αναισθητουν ουδεν προς ἡμας. *Mors nihil ad nos pertinet: quod enim dissolutum est, sensu caret; quod autem sensu caret, id nihil ad nos pertinet.*

III. Porro peculiare opus *de Morte* in plures libros distributum conscripsit Epicureus Philodemus, in quo magistri vestigiis insistens demonstrare aggreditur, haud mortem flocci esse faciendam; ac non semel inculcat vita functos omni sensu carituros, imo et non amplius futuros. Ejus vero operis postremus videtur liber, quem nunc damus, litera Δ notatus, idest quartus. Verum illud dolendum, non modo hoc volumen initio carere (si excipias fragmenta, quorum plura nullum commodum sensum suppeditant); sed e viginti quoque, et una pagellis, quot scilicet volumen constat, undecim adeo mutilas, et truncas ad nos pervenisse, ut singularum vix tertia pars legi queat, aegre licet ob parvas lacunas saepius interjectas: quod vero reliquum est, vel nullam plane literam contineat, vel pauca solum elementa, vocesque hac illac dispalatas, e quibus nequaquam idoneam sententiam elicere datur. Deinde

quod ad decem alias σελιδας attinet, quamvis sint pleniores, magnas tamen lacunas sive in media, sive in ima parte exhibent; quae quidem non omnes suppleri possunt, ac propterea saepe, quid sibi Auctor voluerit, ignorare nos cogunt. Ceterum, ut isthaec vera sint, non pauca tamen sunt, nec spernenda, ut infra videbimus, quae hoc vetustatis κειμηλιον Eruditis commendant, praesertim cum in eo Philodemus nonnulla Epicuri dogmata clarius, ac fusius explicet, veramque, ac germanam illius mentem nobis aperiat.

IV. Sed ut paucis cognoscas, Lector, quaenam in isto volumine Epicurei nostri mens sit, fac plane advertas illum heic non id spectare, ut ex instituto probet mortem contemni oportere; hoc enim praestitisse prioribus libris omnino putandum est: sed totam orationem eo convertere, ut ostendat despicatui esse babenda, neque ullo pacto metuenda cetera omnia, quae ab hominibus mala ducuntur, quaeque mortem ipsam vel comitantur, vel sequuntur; cujusmodi sunt ab inimicis illudi, liberos non relinquere, extra patriam terram, aut in maris fluctibus mori, non condi splendido, magnificoque sepulcro, violentam mortem subire, atque id genus alia. Quod quidem argumentum ideo diligenter, et copiose pertractat, ut declaret non posse mortales tot molestiis, atque angoribus maceratos summum consequi bonum, seu beatitudinem, quam in voluptate, omnisque doloris vacuitate constituebant Epicuri discipuli. Deinde observat, etiamsi innumeris malis, et periculis sit humana vita obnoxia, posse nos tamen jucunde vivere, si dispulsis molestis curis, sublatoque diutissime vivendi desiderio, iis bonis, quae inter tot mala nobis suppetunt, fruamur et delectemur. Denique concludit eos, qui diuturnam cupiunt vitam, mortemque horrent, instante jam morte adeo consternari, ut desipiant, stupidique fiant; contra vero sapientes viros nil admodum perterrefactos pacate, et tranquille mortis impetum sustinere. Ex quo facile apparet hanc papyrum totius operis partem postremam, ac veluti quamdam ανακεφαλαιωσιν esse agnoscendam.

V. Ut autem, quidnam in singulis columnis Philodemus persequatur, servata ordinis ratione, dilucide exponamus; primum ille statuit, hominem qui aliquandiu vixit, remque familiarem adquisivit, summum bonum jam esse adeptum. Quod sane cum non probet, sed quasi alibi probatum ponat, veri simillimum est hoc iis plagulis demonstrasse, quae Columnam ordine primam antecedunt, quarumque fragmenta tantum exstantia id ipsum indicare videntur. Hoc constituto, subdit, postquam quis facultates suis usibus pares, et ad beate vivendum accommodatas confecit, haud illi licere ipsas in immensum augere, avaritiae explendae caussa. Totum vero id ex Magistri doctrina hausit, qui in epistola ad Moeneceum apud Laërtium cit. libro diserte ait, non vitae χρονον μηκιστον *tempus longissimum*, sed ἡδιστον *jucundissimum* optandum; et paullo post αυταρκειαν *mediocritatem*, μεγα αγαθον *bonum magnum* appellat. Idemque Laërtius hanc Epicuri sententiam refert: ὁ απειρος χρονος ισην εχει την ἡδονην, και ὁ πεπερασμενος; quam quidem ita explicat Cicero lib. 1. de Fin: *non majorem voluptatem ex infinito tempore aetatis percipi posse, quam ex hoc percipiatur, quod videmus esse finitum.*

VI. Tum cernens huic Epicuri doctrinae facile illud objici, posse hominem, qui mediocritate sit contentus, facultates acquisitas amittere, atque ita ad egestatem redigi, hoc pacto respondet: *quod si deficiet isthaec felicitas, minime deficiet ipsa bonorum communio firma, ac perpetuo statuta;* additque *eam communionem non defuisse Epicuri discipulis.* Quibus profecto verbis commendatam vult celebrem illam amicitiam, sincerique amoris conspirationem ab Epicuro inter suos asseclas institutam, qua in rebus angustis se mutuo juvabant; quemadmodum non solum hoc loco narrat Noster, mox-

Digitized by Google

que repetit Col. IX hujus voluminis; sed etiam testatur Col. XXIII libri *de vitiis, et oppositis virtutibus*, quem Tom. III. Volum. Herculan. editum habes.

VII. Heic vero ingens prohibet lacuna, quominus orationis nexum adsequamur. Sed fortasse tum Epicuri, tum aliorum exemplis demonstrat minime inter amicos bonorum communionem esse defecturam. Sub finem tamen Col. I illos reprehendit, qui valde animo anguntur, quod de sua morte gavisuri sunt inimici: id enim procul dubio eruitur ex Col. sequentis initio, ubi ita loquitur: *Sed ob ea, quae patimur, ex parte dolere fortasse venia dignum est; dolere autem, quod inimici nostra morte laetabuntur, stultum est, nec venia dignum.* Simulque rationem affert, cur de ea re dolere non sit venia dignum; quod scilicet post obitum *omnes non sentient insultantes vel inani studio.* Deinde notat, tunc profecto molestiam afferre irridentem, et insultantem inimicum, cum adversus viventem, ac sentientem ita se gerit; at subjicit id superbis accidere: quoniam *viro bono ex animi affectione nemo petulanter in eum debacchatus inimicus fieret.*

VIII. Atque heic rursus ingens lacuna, quid deinceps exsequatur Auctor, intelligere nos non sinit: nisi quod admodum fit probabile, ut e prioribus Col. III. verbis conjicere datur, eum postquam dixit neminem viro bono inimicum fieri, id ipsum deinceps argumentum latius pertractare voluisse, ut inde colligeret superbos tantum et malignos homines, qui nihil boni agere sunt parati, in vita vexari, et post mortem ludibrio haberi. Ac profecto Col. sequenti sic pergit: *Utcumque aliquid mali exercuerunt, si quis gaudeat, certe hic est quasi gaudens de illis, qui a malis sunt liberati. Nobis etiam optimo jure insultabit aliquis, eo quod bonis operibus caruimus, si quidquid est malorum omne quidem, at nihil aliud in nobis invenietur.* Tum adjicit hanc poenam scelestos manere, ut scilicet ipsis et viventibus, et mortuis insultent omnes.

IX. Sequitur inde alia non minus spatiosa lacuna, quam certe explere nisi divinando non possumus. Verum ex verbis, quae lacunam praecedunt, nimirum *molestum est multos, et bonos viros*, sat arguere licet Philodemum, postquam superbos, et maleficos ut plurimum exagitari, odioque haberi dixerit, statim subnectere viros etiam bonos aliquando ab improbis molestiis affici. Quam in rem fortasse clarorum virorum exempla profert, quos ultro adversarii insectari sunt ausi.

X. Jam porro priora Col. sequentis verba suspicionem nobis injiciunt, voluisse Epicureum nostrum extrema superiore pagina, et sequenti eos parentes, qui ob liberos immatura morte ereptos nimio dolore macerantur, primo carpere, deinde hoc argumento solari, quod illi puerilibus annis decedentes id anticipant, quod non multo post ipsis necessario sit eventurum, ac praeterea pluribus parentes liberant molestiis, quas maturiore aetate afferre possent. Quapropter prosequitur: *Et fortasse de ipsis putamus gavisuros sapientes viros, quod non amplius eos habent, a quibus in vita affici incommodis poterunt, ac perpetuo perturbari.*

XI. Postea ad eos redarguendos gradum facit, qui morituri animo se angunt, quod liberos post se non relinquant, ipsosque stultitiae esse accusandos pluribus se ostendere velle profitetur. Ac primum tradit, *non licere nobis, ut filios tueamur, in utramque aurem dormire;* hoc pacto aperte significans, multas et magnas sollicitudines secum ferre liberorum curam, a quibus mirum quantum abhorrebant Epicurei, qui in jucunda, et imperturbata vita felicitatem ponebant. Quae profecto verba ita universe de liberorum educatione prolata sat manifestum faciunt Epicuri discipulos, etsi nuptias, filio-

Digitized by Google

rumque susceptionem veluti quid αδιαφορον *indifferens* ducebant, imo eorum Magister sapienti conjugium inire, teste Laërtio cit. libro, suadebat; potiorem tamen conjugio coelibem vitam censuisse, quippe quae magnis immunis esset molestiis, quae a liberorum cura sejungi nequibant. Atque hoc modo facile conciliari posse arbitramur laudatum Laërtium cum Epicteto, et Clemente Alexandrino; quorum ille apud Arrianum lib. III. cap. 7. hic libro II. Strom. diserte tradunt, Epicurum aversari γαμον και παιδογονιαν *nuptias, et filiorum procreationem*. Sed confer, quae adnotavimus de hoc argumento in Praef. libri ejusdem Philodemi *de vitiis, et oppositis virtutibus* Tom. III. Volum. Herculan. Cur autem puerorum custodiam magnae comitentur sollicitudines, aliquas procul dubio afferre rationes necesse habuit Philodemus; sed quaenam illae fuerint, ob lacunam, quae majorem σελιδος partem occupat, omnino latet.

XII. Quae vero sequitur Columna, obscurior videtur: at valde est credibile Philosophum difficultates rectae puerorum institutionis, praesertim post parentum decessum, exaggerare, ut inde conficiat, nemini molestum esse debere, quod liberis careat. Quocirca fortunatos pueros habendos opinatur, quibus contingit, ut Epicuri, vel aliorum ejus sectae Coryphaeorum similes praeceptores nanciscantur. *Perfici*, ait, *oportet, et perdiscere eos, quibus obtigit, a ducibus, et doctoribus, quales Polyaenus, et Metrodorus, et Leonteus, et Epicurus statim ab obitu parentum: et sane secundum rationem vixerunt, quicumque secundum nostram disciplinam sunt educati.* Tum anteoccupat, quod opponi poterat, *multos imperitos, qui omnem animi impetum legibus, ac naturae congruentem sunt sortiti, magnifice cogitantibus longe praestare:* sed quid ipse subjiciat, lacuna haud sane exigua discere nos vetat. Minime tamen abs re erit opinari, eum respondere paucos admodum illos esse, qui omnis culturae, et disciplinae expertes secundum rectam rationis normam vitam degunt; longe vero plurimos, si disciplina, ac bona desit institutio, in omne vitiorum genus facillime esse prolapsuros.

XIII. Nec minus difficilis est paginae VI. interpretatio: sed fortasse cuncta planiora evadent, si hujus sententia cum superiore copuletur, ut nempe asserat Philodemus e liberis prave educatis, ac male moratis magnum dolorem capere patres morientes, dum verentur ne relictis opibus male utentes, negligant quae et cujusque officium, et testantium voluntas jure postulant. Quod quidem confirmare videtur auctoritate vel Epicuri, vel alterius scriptoris, cujus nomen in proxima lacuna delitescit; quamvis non omittat observare isthaec nil ad parentes pertinere, utpote quae post eorum interitum eveniant. En Nostri verba: *Anguntur parentes liberis perficientibus ex iis, quae ante diximus, vel nonnulla quae voluerunt, vel nulla; quae quidem nihilo magis ad nos pertinent, quam ad eos, qui sub Phoroneo nati sunt. Quamquam in hac re molestum, omnes secundum id quod dicit* (forsitan Epicurus) *filios heredes circa haec inique agere.* Hinc statim addit, *non oportere ut plurimum liberis aliud, quam nominis dignitatem relinquere; atque istos neque bonos, neque malos heredes esse dicendos, si tantum custodienda accipiant bona, quae viris bonis, et amicis sunt relicta*, idest si sint tantummodo heredes fiduciarii, sicuti eos appellabant Romani. Ubi profecto duo notanda occurrunt: alterum, Philodemi aevo homines omnium vetustissimos vulgo dici consuevisse *sub Phoroneo natos*, videlicet sumto hoc loquendi genere ab antiquissimo illo Rege, qui ab aliis Inachi filius, ab aliis hujus pater, et primus in Graecia regnasse traditur (vide veteres Mythographos, et prae ceteris Hyginum fab. 124 et 143): quod sane adagium uni Epicureo nostro debemus, cum apud adagiorum Collectores minime inveniatur. Alterum vero

Digitized by Google

est, heic Auctorem parentes hortari, qui liberos ingratos, et improbos habent, iis ut viros probos, et amicos gratos in testamenti tabulis anteferant: id saltem vero similius ex mutilo textu expiscari licuit.

XIV. Vasta inde se offert lacuna, quae, ut credere par est, rationes occultat, quibus probare conatur Noster, saepe praestare, liberis posthabitis, hereditatem ad amicos deferre. Videtur tamen imam paginam insequenti adnecteus innuere velle praeter ea, quae supra dicta sunt, aliam suppetere caussam, cur dolere minime debeat, qui liberis est orbatus; quod nempe longe magis moerere, atque angi illos necesse est, qui morientes filios relinquere coguntur, praesertim si vitae commoditatibus careant, quibus, se vivis, ii fruebantur. Etenim sic pergit: *Valde pungit illis commodis spoliatam* (filiam, vel uxorem) *obviis projicere. Igitur relinquere parentes, vel filios, vel uxorem, vel alios quosdam cognatos homines futurum est in malis ob interitum nostrum, et rerum necessariarum defectum: haec certe maxime naturalem dolorem afferunt, et uberes lacrymas eliciunt homini sapienti solum, aut illi potissimum. Tanto autem tempore, quanto defecturo esse credit necessaria, risum constantem, et magnum utique non liceret comparare.* Nec porro negotium facessit, quod heic Noster docet, futuram filiorum egestatem *uberes lacrymas sapienti elicere*, quasi ista sententia a philosophi gravitate abhorreat, et sit forti viro indigna. Nam in memoriam est revocandum illud Epicuri apud Laërtium placitum, *και λυπηθησεσθαι τον σοφον sapientem moerore affectum iri:* quo sane dissidere se ostendit a Stoicis, qui απαθειαν, sive *indolentiam* omnino in Sapiente requirebant. Neque omittendum, quod scribit Plutarchus lib. II. adv. Colot. Epicureos *non assentiri iis, qui in amicorum morte prohibent moerorem, lacrymas, suspiria, gemitusque; ac dicere*, *την εις το απαθες καθιστωσαν αλυπιαν ἀφ' ἑτερου κακου μειζονος ὑπαρχειν, ωμοτητος, και δοξοκοπιας· illam doloris detractionem, quae affectuum expertem reddat, ab alio majore malo proficisci, immanitate scilicet, et ambitione.*

XV. Tum lacuna abrumpitur sensus: at nil impedit, quominus opinemur Philodemum deinde graphice describere, quam triste liberis, ac miserum sit, mortuo patre, angustam pauperiem pati, alienaque misericordia vivere. Extrema vero lacunae parte ea visuntur verba, licet mutila, e quibus adparet Auctorem dementes eos putare, qui in externas regiones migrare, relicta patria, nolunt ob id maxime, ne sua ossa in terra jaceant aliena. *Etenim*, infra inquit, *et philologus, et sophistes vel parentes, vel propinquos, sed et patriae commoda deserunt, praesertim dum in ea honeste vivunt, non sic tamen, ut tristitiam, et hanc magnam secum ferant subeuntes taedia sequentia in vita ex peregrinatione. Considerandum est in praesenti hanc mortem nobis non nocere, quippe cum non faciat, ut ossa nostra jacere in terra aliena sentiamus.* Atque id subdit: *Deinde ob idipsum utile non est in extera regione mori, neque ob hanc caussam, quod tam magnam assequantur existimationem in exsilium ejecti.* Ceterum istae Epicureorum ratiunculae nihil admodum apud veteres valere poterant, qui vulgo animorum immortalitatem agnoscentes, domi, atque in patria terra, quam in externis locis mori malebant, ne in ignota terra extremis pietatis officiis privarentur, quod eruitur aperte ex Cic. lib. IV. epist. 7. et Virg. IX. Aeneidos. Hinc peregre morientium cineres in urnis conditos domum referri consuevisse pluribus Scriptorum testimoniis probat Meursius lib. de Fun. cap. 39.

XVI. Alia hoc loco lacuna major σελιδος pars obtegitur. Quare ut certus orationis nexus, quantum in nobis est, reperiatur, fas est conjicere Philodemum, quo facilius eos, qui ob peregrinationis incommoda, et calamitates patrium solum mutare horrebant, de sua deduceret sententia, heic commemorasse,

Digitized by Google

quam liberaliter, et humane peregrinantes, maximeque literati homines ubique terrarum a philosophiae, et literarum cultoribus excipi, ac tractari solerent. Quod etiam notissimo facto Simonidis, et sui ipsius exemplo, qui e Syria Romam se contulit, illustrare potuit. Sat probabile id efficitur ex summis laudibus, quibus paullo post effertur beneficentiae studium, quo sibi mutuo philosophi, imprimisque Epicuri discipuli opitulabantur. Haec enim verba sequuntur: *Inter philosophos sic Epicurus statuit. Quapropter splendidiorem obtinuit gloriam, ut et his, et Leonteo, et Metrodoro, qui sibi invicem ministrabant, et omnes Epicuro ministrabant; tum Hermarcho exornanti* (Epicuri sepulcrum), *et ejus cineribus adsidenti omnis homo se benevolum fateri velit.* Et sane, quod ad hanc rem pertinet, mira sunt, quae praeter alios praedicant Cicero lib. I. de Fin. et Valerius Max. lib. I. cap. 8. de amicitiae, et humanitatis juribus, quae inter se religiose exercebant, et colebant Epicuri sectatores. Subjicit deinde Noster, *idem se posse probare gradum ad Fabulas faciendo, nisi eas omittentem ad scopum ab ipsis propositum transire oporteret.* Quibus verbis procul dubio significare voluit firmam illam, ac perpetuam societatem, concordiamque, quam in tribus amicorum paribus, Theseo et Pirithoo, Achille et Patroclo, Oreste et Pylade eluxisse priscae fabulae prodiderunt.

XVII. Atque heic rursus magna lacuna intercipitur sensus. Verum paucae voces adhuc superstites, idest *αδιαληψιαν desidiam*, et mox *ισην ειναι aequalem esse* facile nos adducunt, ut credamus Nostrum ex laudibus Epicuro, eiusque discipulis paullo ante tributis occasionem arripere Stoicos refellendi; qui quidem ex Zenonis placito omnes cives ad Rempublicam capessendam adhortantes, Epicuri illud effatum, *ουδε πολιτευσεσθαι σοφον ad Rempublicam minime accessurum Sapientem*, insigniter notabant, quasi is prae vita otiosa, et voluptatibus referta patriae utilitates nihili aestimaret. Quin et alii cum Stoicis philosophi caritatem in patriam oratorio more amplificantes affirmabant iis solum, qui magna pro patria gessissent, maximeque si mortem pro ea oppetere non dubitassent, definitum esse in Caelo locum, ubi sempiterno aevo fruerentur. Adisis Tullianum *Scipionis somnium*, et quae ibi commentatur Macrobius. Ex quo fiebat, ut qui Rempublicam procurare aut nolebant, aut non poterant, morti propiores valde de tantae beatitudinis jactura angerentur. Itaque Philodemus, ut omnem morientium sollicitudinem, atque anxietatem abstergeret, pariterque Stoicorum, aliorumque philosophorum doctrinam refutaret, contendit cunctos homines sine ullo discrimine post obitum omnino sensus expertes futuros. Quocirca ita argumentatur: *Existimare vero cymba transvectum ad lacum sedere, et in prato* (apud inferos), *sed minime eum, qui magna gessit, et digna quae posteris tradantur, sicut solent nonnulli tragice pronunciare, summa quaedam dementia est. Eodem enim jure in domo Ditis sunt honoratiores, ut Achilles prae omnibus, qui in terra invisa* (apud Trojam) *obierunt, ac ii qui propter otium, et inertiam sunt ignoti: neque unquam refutare licet absolutam sensus privationem in vita functis hominibus; et propterea damnare oportet vulneratos stulte dicentes se optare*, in terra levi sua ossa jacere. *Quare nullo in discrimine vir habet sapiens omnes mortis caussas sensus, et doloris vacuitatem aeque afferentes, praeter eas, quae per aliquantum temporis hominibus molestiam reprehensione dignam, et dolorem, et taedia pariunt; neque majores animo reputat volentes in bello mori, si cum eo comparat, qui similibus utilitatibus civitatem afficit.*

XVIII. Sed antequam ulterius progrediamur, duo in hac argumentatione advertenda videntur. Ac primo, ut mittamus το εσσομενοισι πυθεσθαι Homeri-

eam esse Φρασιν (quod vel nobis tacentibus quisque videt), verba *γαια λιπη ἱζιν μενεαινων* sat superque ostendunt, esse alicujus Poëtae hemistichium: at quisnam sit ejus auctor, nos plane fugit. Deinde ii, quos Noster aeque patriae vult prodesse, atque in bello cadentes, procul dubio philosophi sunt intelligendi, quorum doctrina, et exemplis homines ad virtutem instituebantur. Hinc ipse Seneca, quamvis Stoicorum sectae addictus, haud diffitetur lib. de Vita Beata cap. 31: *Zenonem, et Chrysippum majora gessisse, quam si duxissent exercitus, gessissent honores, leges tulissent.*

XIX. Cum igitur dixisset Philodemus, etiam in bello pro patria occumbentes, non modo ceteros homines, post mortem sensu vacuos futuros, nec majori in honore illos prae aliis habendos, mox subjecit: *bellantium opera molestiae pleniora sunt, quam quietis; et hi parum absunt a morte, et saepe neque sinceras, neque majores quibusdam operibus voluptates afferunt, quantumvis sibi videantur efficere, quod magnum aliquid posteris videri possit.* Quo sane pacto rerum militarium gloriam extenuare, et elevare conatur: imo potius affirmat, *nulli prorsus decori, atque ornamento eas fore, si sine ullo commodo, ac patriae utilitate milites tantummodo in acie pereant* (ita nimirum supplemus parvam lacunam, quae in extrema est pagina).

XX. Postea suae aetatis homines vulgo existimantes Epicurum, atque alios philosophorum primores, qui totos se ad scribendum, et docendum conferentes a republica procuranda se abstinuerunt, non magnum aliquid fecisse, perinde errare, ac decipi observat, ac si illos tantum duces, qui in praelio ceciderunt, minime vero Themistoclem, et Periclem, qui morbo sunt mortui, illustre quid gessisse posteri putarent. *Mirandum vero*, inquit, *quod eos modo, qui in acie cadunt, nobile quid egisse posteri arbitrentur; minime vero Themistoclem, quem morbo decessisse scribit Thucydides, et Periclem, aliosque viros claros quamplurimos. Nec minus mirum, si Epicurum, et Metrodorum, qui secundum naturam vixerunt, sed et alios philosophorum principes haud magnum aliquod fecisse sibi persuadeant omnes nostrae aetatis homines etiam sapientes.*

XXI. Magna porro interjacet lacuna, eaque ad extremum usque paginae pertingit. Attamen ex iis, quae sequuntur, videtur noster philosophus gradum facere ad eos castigandos, qui morituri vehementer dolebant, quod in funeris apparationem, et in monumenti aedificationem magnam vim pecuniae impendere non valerent. Is merito hanc nimiam curam, ac sollicitudinem ridet, notatque stulte agere et qui magnificentissimam exsequiarum pompam imperant, et qui illas comitantur. Nam ait: *Omnes simul cum obesioribus exiguo tempore ossium tantum compages fiunt, et tandem in prima resolvuntur elementa. Rebus autem jam dictis congruentia et de carnis fluxione, et de foeda corporis immutatione subjicienda sunt. Vanissimum est igitur animo aliquem angi, propterea quod sibi non sumtuosum, et magnificum, sed humile, ac vile monumentum excitarit. Id enim est veluti existimantium se permansuros his quidem sepulcris splendidos, illis vero vulgares, aliis rursus illustres: quod profecto idcirco in mentem venit, quia turpiter obliti sunt omnes prorsus sensu carere, potius non esse.*

XXII. Postea alia lacuna orationis seriem abrumpit: nisi credere velimus nostrum philosophum post allata verba statim reprehendere eos legum conditores, aut politices Scriptores, qui infinitos sumtus in sepulturis aut commendarunt, aut certe non improbarunt. Sed praecipue carpere videtur Platonem (quem *ευημερον beatum* appellat, ob fastum fortasse, cujus etiam gratia dicitur Epicurus, teste Laërtio lib. X. eumdem *χρυσουν aureum* nuncupasse),

quod scilicet pecuniosos homines sibi magnificum pro facultatibus sepulcrum ponentes laudare non dubitarit. Locus viri summi, quem Philodemus respicit, legitur ita lib. IV. de Leg. sub finem: *Εγω δε ει μεν γυνη διαφερουσα ειη πλουτῳ, και θαπτειν αὐτην διακελευοιτο, εν τῳ ποιηματι τον ὑπερβαλλοντα αν ταφον επαινοιην· Φειδωλος δ' αυτις, και πενης ανηρ τον καταδεα· μετρον δε ουσιας κεκτημενος, και μετριος αυτος ων τον αυτον αν επαινεσοι· ego vero si uxor mihi ditissima esset, juberetque me eam sepelire, magnificentissimam sepulturam in opere ipso commendarem; parcus contra et inops imperfectam; qui vero mediocriter dives esset, et ipse quoque moderatus mediocrem sepulturam commendaret.* Quamquam haud sane inficiandum est et ipsum Academicorum parentem lib. XII. de Leg. modum sapienter in hujusmodi re praescribere: etenim ditioribus, ac potentioribus tantum quinque minas in sepulturam impendere concedit; quae quidem summa modica censeri debet, si cum immensis Romanorum sumtibus conferatur.

XXIII. Tum illos legum Latores laudibus ornat, qui immodicas sepulcrorum impensas suis statutis coërcuerunt, sic loquens: *Videntur ex legum conditoribus ii recte, et secundum naturam statuisse, qui in sepulcra patrimonium effundere vetuerunt, eo quod plures viventes commoditatibus priventur, dum in hanc invidiam opes dissipare jubent.* His vero verbis innuere videtur eam Atheniensium legem, qua cautum fuit, testante Cicerone lib. II. de Legibus, ne sepulcrum ullum operosius poneretur, quam quod triduo decem homines facerent: nec non illam Syllae rogationem, cujus Plutarchus in ejus vita, et Cicero ad Att. lib. XII. meminerunt, quaque constituta poëna fuit, ut qui plus in monumentum insumsisset, quam esset lege concessum, tantumdem populo daret. Ceterum vix credi potest, quonsque processerit in funerum impensis veterum, ac praesertim Romanorum luxus; de quo plura collegerunt Meursius lib. de Fun. cap. 44, aliique rerum antiquarum illustratores.

XXIV. Iam vero verba isthaec sequuntur: *videntur autem ii ex plebejis hominibus, qui sunt elegantiores,* quae statim alia nec modica excipit lacuna. Ex quo arguimus Nostrum vulgarium quoque hominum ambitionem, ac fastum suggillare, qui et ipsi nobilium, atque illustrium virorum in sepulcris sibi parandis magnificentiam aemulari studebant.

XXV. Mox probare nititur nemini dolendum, quicumque metuat, ne vel casu aliquo, vel hominum malitia sepulturae honore fraudetur, tum quia nulla est habenda eorum ratio, quae post mortem fiunt; tum quod haud facile eveniet, ut maledictis, probrosisque verbis ob sepulturae privationem vexemur: idque quamplurimorum ditiorum, ac Dynastarum tuetur exemplis, quos insepultos nemo sapiens irrisit, atque exagitavit. Pergit enim: *Haud dolendum de iis, quae post mortem accidunt. Cum autem quis recte vixerit, et amicis se ipso dignis usus fuerit, si fortuna, vel hominum improbitas obtinere* (sepulcrum) *prohibuerit, ne minimo quidem afficietur moerore, se non futurum secum ipse reputans: cui enim id evenit, is tristitiam non capit, sed contraria omnia fiunt. Nam non accidit, ut illum aliqui vituperent, vel vexent: siquidem nemini recte cogitantium simile quid contingit: eorum autem, quae contingunt* (post mortem) *nulla in vita ratio est habenda, quia eo tempore neque illa sentimus, neque omnino sumus. Sed et sexcenti viri nobiles, et divites, ac Dynastae sepulcro caruerunt; et nemo sapiens illos culpat, et exagitat.* Huc usque Philodemus; qua profecto in re Magistro suo omnino consentit, cujus inter alia de Sapiente hoc memoratur apud Laërtium effatum: ουδε ταφης φροντιειν, *non fore de sui sepultura sollicitum.*

XXVI. Porro ad calcem columnae illos damnat, qui in medio mari, aut fluvio mori horrent, ac demonstrare studet hujusmodi mortem nil ad nos pertinere, quippe cum idem sit undis marinis exedi, ac si vel tineis et vermibus, vel igne quis absumatur. Hinc stultitiae quemdam Poëtam arcessit, cujus verba, tacito nomine, recitat, quod existimare videtur magis calamitosum mediis in pelagi fluctibus perire, quam in balneo a familiaribus suffocari. Tum adjicit, absurde loqui Ulyssem apud Homerum (lib. V. Odyss.) cum procella ingruente beatos vocans Danaos, qui ad Trojam occubuerunt in praelio, sibi destinatum queritur tristi morte perire; eumque praeterea vituperat, quasi sic dicendo infelices etiam illos putet, qui in maritimis praeliis pro patria ceciderunt. Sed praestat ipsum ratiocinantem audire. *Inane est mortem in mari horrere magis, quam mortem in lacu, et in flumine; rursus vero hanc magis, quam in puteo. Nam quod humor mortuum corrumpat, haud est deterius, quam si vel terra obrutus tineis et vermibus, vel super terra jacens igne absumatur: cum enim neque illorum, neque horum sit corpori sensus, quid discriminis esse oportet? Stulte vero etiam quidam de pelago exaggerando ait:* Et Libyco in mari undis absorberi magis me angeret, quam a quatuor familiaribus suffocari; *quando scilicet sit in balneo. At quo pacto non absurde Ulysses dicens:*

O ter beati Danai, et quater, qui tunc periere
Troja in lata Atridis gratificantes.
Utinam et ego mortuus essem..........
Nunc vero tristi morte destinatum est me obire;

quo pacto, inquam, non absurde illos infelices existimabat, qui in maritimis praeliis pro patria interierunt, ut eos, qui apud Artemisium, et Salamina, atque eos, qui deinceps, et nostra aetate haec passi sunt?

XXVII. Quae hoc loco docet philosophus, omnia prorsus sunt clara, nec ullam patiuntur difficultatem. Id modo notatu dignum, veteres teterrimam, atque horribilissimam mortem in mari duxisse, ea quidem de caussa, quod ita cadavera a sepultura arcebantur. Quare Vegetius lib. IV. cap. 44: *Inter tanta*, inquit, *mortium genera, qui acerrimus est casus, absumenda piscibus insepulta sunt corpora.* Περιθρυλλητον quoque est illud Ovidii lib. 1. Trist. Eleg. 2:

Demite naufragium: mors mihi munus erit.

Neque est silentio praetereundum, quod ad VI. Aen. testatur Servius, veteres nempe in ea fuisse opinione, ut crederent mortem in mari animum simul cum corpore exstinguere. At quicquid de hac re sit, mirari haud certe debemus, horribiliorem mortem in mari, quam in lacu, aut in fluvio fuisse visam: etenim multo aegrius qui in mari, quam qui in lacu, aut fluvio periissent, sepeliri poterant.

XXVIII. Comparans inde naufragorum mortem cum violenta, et inopina, docet illam prae hac magis esse tolerabilem, quippe cum naufragium passi ultro se maris periculis objecerint. Et quamvis ex Epicuri doctrina asserat haud necesse esse, ut mortem violentam, et injustam laeto, ac prorsus imperturbato animo subeamus, quemadmodum Stoicis placebat; praecipit tamen ut postquam dolori naturali paullisper paruerimus, hujusmodi mortem generose, ac fortiter feramus. *Iis vero*, ait, *qui in infortunium incidunt inviti, nec opinantes, nil reliquum est, quam ut ex moriendi necessitate vehementiores dolores capiant; siquidem non possunt, quibus id accidit, aequo animo perferre. Nonnullis videbitur posse eum moerere, qui morte multatus est judicum sententiis, vel a Dynasta, sicuti Palamedes, et Socrates, et Callisthenes; ut profecto ea negligat, quae valde a ratione abhor-*

rentia, et rarissima de sapientibus viris narrantur, non quod ad id impellens quidquam efficiunt, sed neque commune quid suppeditant. Quoniam vero istud non est ex eorum numero, quae fieri nequeunt, imo potius est eorum unum, quae non sunt perfecta (idest secundum naturam); *nullum quidem dolorem sentire non est facile, modice vero turbatum calamitatem fortiter perferre ob has licet rationes.*

XXIX. Mox nonnullas suggerit rationes philosophus, ob quas qui mortis supplicium est subiturus, moerore posito, eam neque iniquo animo ferat, nec infelicem existimet. Nimirum sic persequitur: *Cum sane quis criminibus probrosis a populo, vel Dynasta damnatus mortem subeat, infelix quidem est: sed qui talia scientes ei viventi obviam fierent, numquid ipsum miserarentur, an potius ob infamiam fugerent? At cum, qui bene vixit, nulla alia ex re accusetur, nisi ex invidia, et calumnia, et malorum hominum perversitate; hac de caussa necesse erit illum multos, si accedant, eo magis miserari, quo magis ipsum odio habere adversarios vident: is autem post mortem erit omnibus carus, cunctisque suae aetatis hominibus anteferetur. Nec porro mortis genus veluti infame, et aerumnosum, ut aliquis, reputabit, seu quod viri existimatione digni eum* (in eodem mortis genere) *antecesserint, vel quod neque omnes, neque multi sint ejus opinionis, seu quod omnes intelligant, qua de caussa veniam haud est assecutus, ac vitam ejus inculpatam, et beatam putent, et ipsum adversariis superiorem factum, apud quos offendit: quae quidem cogitatio minime eum sollicitum reddit de judicio.*

XXX. Sed nihil sane aptius, atque ad leniendum dolorem opportuuius Philodemo videtur, quam quod subjungit, perditos nempe homines, et bonorum insectatores conscientiae stimulis fore perpetuo cruciandos, et fortasse ab aliis asperius plectendos. Quin et miratur opinari quosdam, nefarios homines, atque innocentium oppressores posse sine ulla miseriarum perpessione jucundam semper, ac fortunatam degere vitam. Atque in hac re mirifice cum Epicuro suo consentit, cujus una ex *Ratis Sententiis* haec erat: *ὁ δικαιος αταρακτοτατος · ὁδ' αδικος πλειστης ταραχης γεμων · justus est a perturbatione maxime immunis; injustus vero perturbationis plenissimus.* Vide Laërtium citato lib. X. Quamquam et alios philosophos in idem conspirare fatendum est; quemadmodum ex Platone lib. II. de Leg. et I. de Republ. ex Seneca epist. 97. atque ex Stobaeo Serm. 9. abunde constat. Idque ipsum, ut de Palamede nihil dicam, satis comprobare poterat infortunatus exitus, quem interfectores Socratis, et Callisthenis, quos supra morti injustae addictos dixerat, habuisse ex priscis monumentis adparet. Verba autem Philodemi isthaec sunt. *Si vero et viros clarissimos animo proponat, qui in invidiam, et calumniam inciderunt apud populos, et apud Dynastas, sub Tyrannis autem et Optimates maxime, ipsosque Reges sub Regibus; sibi persuadet, homines injuriam inferentes toto vitae cursu ipsa sua improbitate plecti, et pluribus conscientiae stimulis fore torquendos, ac fortasse ab aliis acrius puniendos. Porro ego minor, quod qui acerbissimam rem opinantur condemnari praesertim ab hominibus non bonis, sed pessimis, seu potius belluis, ii beate vixisse, ac deinde victuros homines perditissimos a calumniis absolutos, seu neutiquam calumniis obnoxios apud tales putant. Inde vero arbitrantur etiam infelicem esse prudentissimorum virorum vitam, atque hos in calamitates apud tales incurrere, cum idem sibi ipsi eventurum suspicentur, quoniam fortunae est opus.*

XXXI. Ex his vero, quae jam dicta sunt, colligit Noster, posse talia homines virtute praeditos generose tolerare; neque id esse humanis viribus

majus, cunctorum nempe bonorum spoliationem, aut aliam atrociorem injuriam aequo animo ferre. Neque omittit hunc de invicta injuriarum patientia locum notissimis Socratis, Zenonis Eleatae, et Anaxarchi factis illustrare; quibus ait *alios e philosophis esse inferiores*, *alios dissimiles*. Qua quoque in re ne latum quidem unguem, ut ajunt, ab Epicuri doctrina deflectit, cui tribuitur a Laërtio celebre illud: βλαβας εξ ανθρωπων η δια μισος, η δια φθονον, η δια καταφρονησιν γινεσθαι, ὡν τον σοφον λογισμῳ περιγινεσθαι· *injurias ab hominibus prae ipsorum aut odio, aut invidia, aut despicientia inferri: illas autem sapientem rationis ope contemnere.*

XXXII. Sermonem deinde alio Auctor transferens, demonstrare conatur inepte, ac stulte homines angi, quod nullam sui post mortem memoriam relinquant, quia fortasse rempublicam nunquam capessiverint, neque aliquid illustre domi militiaeque gesserint, quibus fere solis rebus nominis celebritatem comparari vulgo veteres arbitrabantur. Ac profecto ejus praeceptor Epicurus, uti a Laërtio accepimus, docuit Sapientem ευδοξιας επι τοσουτον προνοησεσθαι, εφ' όσον μη καταφρονησεσθαι, idest *bonae famae eatenus curam adhibiturum, quatenus non sit despectui.* Ut igitur morientibus aliquod doloris levamentum afferat Philodemus, monet nominis memoriam, tantisper dum vivimus, nostra interesse, atque omnia, quae in vita accidunt, ea peracta, nihil ad nos pertinere. Praeterea ostendit humanam vitam pluribus casibus seu prosperis, seu adversis quodammodo conflari, e quibus necessario sequitur, ut nostrum post obitum memoria servetur: nec iis se assentiri fatetur, qui ob secundam modo fortunam, non vero ob adversam homines celebrari autumabant. *Necessarii*, inquit, *sunt nobis casus non ipsorum caussa, sed propter vitam, quae aliter non haberetur vita, cum ita natura comparata sit, ut sit eorum comes. Quare simul ac illa finem habuerit, quod nihil ad nos spectat, neque cogitatur, id nobis curae erit. Illi autem existimare videntur, acerbum sane esse nullam sui post mortem memoriam relinquere, cum ad hanc incuriam, ac negligentiam non sunt in vita ab hominibus impulsi. Sed et nugantur aliquo pacto, cum fortunatum putant ob ea celebrari, quae ab hominibus in admiratione habentur, vel ob aerumnas, quae illa sequuntur. Alii eorum bonorum tantum commemorationem laudant, quibus aliquis est potitus; at ob infortunia nequaquam memorari plurimos contendunt. Itaque existimare oportet; eos, quibus nonnullis bonis spoliari obtigit, eodem tempore memoria dignos esse habitos, ut Anarchum, et omnes viros principes: siquidem nemo non per sermonem haec evulgavit. Nec porro facere possumus, quin statuamus omnes, qui nati sunt, et nascentur in Orbe, ea pati, ob quae quis memoratur, nec est in tristi vita ignotus, adeout cogitent cuncti posteri discere, quo pacto quisque vixerit: at non est opportunum tempus in miserae hujus vitae mala inquirendi. Oportet vero disputare, cur infamia laborans adhuc possit aliqua in re non dolere, convenienter rebus dictis et de violenter morientibus, et de eo, qui ploraturos, ac desideraturos se non relinquere queritur.*

XXXIII. Postea in extrema columna parva cernitur lacuna; quo quidem in spatio, uti sequentia declarant, videtur Philodemus de quodam Dynasta verba facere, quem sic turpiter loquentem induxerat poëta aliquis dramaticus, ut primo se maximo dolore affectum iri diceret, nisi urbem amissam bello recuperare posset, deinde si ea recepta statim moreretur. Hunc autem nimium vitae amorem, mortisque metum veluti homine sapiente indignum carpit Noster. Et re sane vera, ut ipse mox observat, *ex his quae omnium maxime dolorem afferre dicta sunt, nihil nos cogit, ut prorsus tristitia conficiamur.*

Digitized by Google

XXXIV. Tum quo ostendat nullis praesidiis se armare hominem posse adversus mortem, haec addit: *Omnis homo Gigantibus quamvis robustior infirmus est quod ad vitam, et mortem: et non modo incertum est crastinum, sed etiam praesens tempus. Nos enim omnes immunitam urbem contra mortem habitamus: et cuncta rebus mortem efficientibus sunt plena ob physicam constitutionem nostram, qui sumus ita infirmi, et ob obsonia expeditissimas ad dyspnoeam vias habentia, et ob aërem ambientem. Et simul cum fortuito casu nostri judicii vix dici possunt pericula ex nostro genere, et saepe alia ex hominum malitia, alia ex stultitia; atque haec etiam inter duos tantum sunt. Quisque enim plurima mala ingruentia habet, sed bona non alia nisi imperfecta: ut novum videatur, ac mirum, cum tot periculis quis sit objectus, si aliquo tempore perduret: nam eum usque ad senectutem permansurum est maxime prodigiosum.*

XXXV. Occasione deinde data, illos notandos suscipit, qui longissimum sibi aevum pollicentes, et, ut ipse loquitur, *humanae vitae insultantes* constituunt plures annos Athenis discendi studio commorari, plures vero per Graeciam, et barbaras regiones peregrinari; inde vero post reditum in patriam reliquos cum amicis domi transigere: etenim isti non intelligunt *mortem repente advenire, longasque spes adimere*. Quapropter finem jam toti operi impositurus, sapientem monet, qui aliquandiu vixit, ne spem longioris vitae animo concipiat, neve patrimonium augere studeat: sin vero isthaec non exoptata casu adipiscatur, lucro apponat, fortunaeque gratias agat. Additque tristes curas, et molestias vitandas prorsus esse; impedimento enim sunt, quominus beate vivamus, quin et breviorem vitam efficiunt. Sed verba ipsa recitemus. *Itaque*, ait, *vir sapiens accipiens quod ad meliorem vitam idoneum sufficit, lucro apponat, et quasi jam sepulcro conditus, haud animo concipiat vel unam aliam diem vivere; quemadmodum sempiternitas talis permanet, ut demta una die, non propterea aliquid desit. Sin vero hunc vitae longitudo sequatur, non idcirco vilis auri augmentum postulet; sed si acceperit praeter expectationem, beatitatem nactus est, et ob id fortunae gratias agere oportet. Quare dico, hac felicitate pauciorum exsistente, nihil eam a mortalitate, et fato distare: sed ubi isti sunt mortui, minime falsi redarguerunt eum, qui miram rem esse ait senem gubernatorem. Oportet autem fortunam spectare, deinde et communem vitae conditionem. Verum pestiferis curis praevalentibus hanc non sperat; imo potius nec immortalitatem secundum non interruptum cursum liberam dimittere posset; ut ex eo patet, qui eodem tempore plantare coepit, et duobus aereis nummulis aedificiorum jacere fundamenta, quae quidem aedificia millesimo post anno perfici possunt. Sane has molestias animi perferre nonne quis diceret idem esse, ac putare vasa vitrea, et fictilia collisa pluries adamantinis integra permanere?*

XXXVI. Hactenus Philodemus, qui Epicureorum more nimio plus exaggerare videtur incommoda, ac damna, quae per molestas, atrasque curas hominum sanitati importari solent. Sed haec utpote illius sectae placitis congruentia facile ei condonare possumus. Illud vero minime ferendum arbitramur, quod Scriptorum, quorum testimonia ad sua dicta confirmanda citat, nomina reticere in more habet. Quod non solum superioribus columnis, uti jam notavimus, sed hac quoque pagina fecit, ubi ejus meminit, qui *quoddam miraculum esse* dicebat *senem gubernatorem*. Attamen excusari posse videtur Philodemus, si attendamus, veterum testimonia ab ipso laudata eo, quo scribebat tempore, eruditorum vulgo notissima fuisse.

Digitized by Google

XXXVII. Tandem totam hanc disputationem concludens, docet quam varie afficiantur, instante morte, et qui eam formidare consueverunt, et qui contemnere didicerunt. Illos enim ait tristi nuncio adeo exanimari, et consternari, ut veluti mentis impotes facti ne testamenti quidem tabulas confici patiantur, atque hoc pacto innumeris litibus, et controversiis forensibus viam aperiant; sive ut lepide simul, et emphatice loquitur Democritus δικαιμφοριν, *forum satiare* cogantur. Contra vero homines sapientes, cum morti sunt propiores, coram amicis ipsos convenientibus, de omnibus, quae in vita honeste ac laudabiliter egerunt, disserentes, tranquillo atque imperturbato animo vitae finem expectant. En postrema ejus verba: *Cum manifeste ipsa* (mors) *incurrit, vel inopinato iis accidit, omni ex caussa nec testamenta scribi patientes, stupidi fiunt, et forum satiare coguntur secundum Democritum. At viri sapientes quanam de caussa amentes fierent, eo quod celeriter vitae terminus adventaret? Cum in conspectum venit* (mors), *mirifice ignorantibus haec enarrantes, se ex omnibus nullos habere inimicos, et sibi injurias vexationesque latere, seque laboribus, atque operibus sic indefesse, sic alacriter instare, neque ulla demum tam longo tempore reprehensione dignos fuisse; mortis impetum sustinerent.*

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ
ΠΕΡΙΘΑΝΑΤΟ..
Δ̄

Λ
ΗΔ

CE ЄCЄKA
TONΔЄK OKTΩ

ΔΙC

Gio. Casanova dis. e inc.

Digitized by Google

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ

PHILODEMI

DE MORTE.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ΝΤΑ ... ΩΙΓΕΝ ... ΛΕΝΩΙΚΑΙΠΟΣ ... Ν
ΧΡΟΝΟ ... ΖΗΣΑΝΤ ... ΤΟΜΕΓΙΣΤΟΝΑ ... Α
ΘΟΝΑ ... ΝΗΤΤΑΙ Τ ... ΣΔΕΚΑΤΑΤΗΝΙΣΟ
ΤΗΤΑΑΥΤ ... ΥΚΑΙΤΗΝΟΜΟΕΙΔΕΙΑΝΠΟΡΕΙ
ΑΣΓΙΝΟΜΕ ... ΕΩ ... ΙΣΑΠΕΙΡΟΝΕΙΔΥΝΑ
ΤΟΝΕΙΗΡ ... ΖΕΙΝΟΙΚΕΙΟΝΕΣΤΙΝΑΝ
ΔΕΠΑΡΑΓ ... ΗΤΑΥΤΗΣΜΕΝΕΥΔΑΙΜ
ΝΙΑΣΑΦΑΙΡ ... ΣΟΥΓΙΝΕΤΑΙΤΗΣΓΕΓΟΝΥΙΑΣ
Κ ... ΛΥΣ ... ΔΕΤΗΣΕΤΙΜΕΤΟΥΣΙΑΣΑΥΤΗΣ
ΑΛΛΟΥΣ ... ΕΠΕΙΝΑΙΤΑΥΤΗΝΕ
ΠΑΙΣΘΙ ... Ν ΚΑΙΜΗΤ ... ΔΩΡ
ΕΠΙΚΟΥ ... ΡΟΕΙΧΕ
ΕΤ ... ΛΕΙΟΝΑ ... ΤΙΒΙΩ
ΧΑΡ
ΠΛΕ ... ΣΕ ... ΝΤΑΤ

ΤΟΙΣΑΥΤ ...
ΔΕΠΙΔΕΧΟΜΕΝ ... ΚΑΝ
ΗΣΕΤΑΙΛΥΠΗΣΕΤ ... ΔΟΥ
ΟΥΜΕΝΟΣΕΚΤΩ ...
ΜΙΑΝΙΣΧΕΙ ΤΗ ... ΕΙ
ΕΙΝ ΟΔΑ ...
ΕΤΑΓΑΘΟΝΑΝ ... ΟΝ
ΑΣΝΗΤ ... ΡΟΝΟ ... ΑΛΛΟ
ΡΕΙΝΑ ... ΑΝΤ
ΑΧ ...

COL. I

Casanova dis e inc

Digitized by Google

COLUMNA I.

. . . . . ολβιῳ γινομενῳ, και ποσον χρονον δε ζησαντι το μεγιστον αγαθον απειληπται. Της δε κατα την ισοτητα αυτου, και την ὁμοειδειαν πορειας γινομενης, ἑως εις απειρον, ει δυνατον ειη, ῥιπταζειν οικειον εστιν; Αν δε παραγενηθ' ἡ ταυτης μεν ευδαιμονιας αφαιρεσις, ου γινεται της γεγονυιας καλυσιδεστης ετι μετουσιας αυτης · αλλ' ουδ' αφαιρεσιν. ειναι ταυτην εστησθε ο Πολυαινῳ και Μητροδωρῳ Επικουρος. . . . .

. . . . Ab homine divite facto, et qui temporis aliquantum vixit, summum bonum partum est. ¶ Cum autem comparatae sint divitiae conditioni, et ideis cujusque pares, quousque in infinitum, si fieri possit, projicere patrimonium licet? Quod si deficiat isthaec felicitas, minime quidem deficiet ipsa firma, et perpetua bonorum communio: sed nec Polyaeno, nec Metrodoro ullam rem defuisse sensit Epicurus. .

CAP. I.

Reprehensione digna est nimia augendi patrimonii cupiditas, quae nec finem, nec modum habet.

ADNOTATIONES.

Lin. 4. et seq. πορειας) Vox πορεια a verbo πορευω *iter facio*, *transeo* ducta, *viam*, *transitum*, *iter* denotat: sed heic, ut sententia postulare videtur, explicanda est *divitiae.* Quare omnino dicendum, πορειαν pro πορίαν, quam dictionem Lexica exponunt *facultatem*, *abundantiam*, ab amanuensi usurpatam fuisse: neque id mirum, cum in Voluminibus Herculanensibus non semel adbibeatur ει pro ι, et contra ι pro ει.

Lin. 6. ῥιπταζειν). Ita vocem mutilam supplendam censuimus, ut εις απειρον ῥιπταζειν idem sit, ac *in immensum spatium projicere*: quae quidem loquendi ratio translate ad augendi patrimonii infinitam cupiditatem accommodatur; licet haec translatio, ut verum fateamur, dura atque audax videatur. At considerare oportet, Philodemum hoc loco Epicuri φρασιν exprimere voluisse; qui in *Ratis Sententiis*, ut apud Laertium lib. 10. legimus, sic de divitiis loquitur: ὁ της φυσεως πλουτος και ὡρισται, και ευποριστος εστι· ὁ δε εκ των κενων δοξων, εις απειρον εκπιπτει· *divitiae, quas postulat natura, terminatae, et parabiles sunt: quae vero ex vanis opinionibus desiderantur, in immensum excidunt*, idest nullum finem, ac modum habent.

Lin. 10. et seq. αλλ' ουδ' αφαιρισιν επειναι κ. τ. λ.) Videtur hoc loco Auctor significare velle, Metrodori, et Polyaeni, qui inter celebriores Epicuri discipulos numerantur, valde tenuem fuisse rem familiarem; ideoque Magistrum per bonorum communionem in sua schola statutam eorum inopiam sublevasse. Id ipsum etiam ex Epicuri testamento, quod nobis servavit Laërtius, colligi potest: in eo enim heredibus suis mandat testator, ut pupillorum Metrodori, et Polyaeni liberorum cura suscepta, iisdem alimenta praebeant.

Lin. 11. επησθετο) επαισθετο habetur in texto, librarii incuria.

Digitized by Google

ΚΑ Δ ΜΕΝΗΜΕ ΑΛ
ΛΑΤΩ ΟΜΕΝΤΟΜΕΡΟ ΟΔΙΝΑΝΤΑ
ΧΑΚΑΙϹ ΝΓΝΩϹ ΟΝΕϹΤΙΝΤΟΔΕΠ ΤΩΙ
ΤΟΥϹΑΥϹ ΕΝΕΙϹΕΠΙΧΑΡΗϹΕϹΘΑΙΜΑ
ΤΑΙΟΝΑϹ ΝΩϹ ΟϹΕϹΤΙΝΠΑΝΤΕϹΜΕΝ
ΓΑΡΟΥΚ ϹΘΗϹΟΝΤΑ ΤΩΝΕΠΙ ΑΙ
ΡΟΝΤΩΝΗ ΕΝϹ ΕΛΕΩϹΕΝΟΧΛΕΙ
ΔΕΦΥϹΙΚΩ ΕΠΕ ΓΕΛΛΩΝΕΧΘΡΟϹ
ΟΤΑΝΕΠΙ ΑΝΟΜΕΝΟΙϹΤΟΥΤΟΠΟΙΗ ΑΙ
ΚΑΚΑΠΑΡΑ ΤΟϹΥΜΒΑ ΙΤΟΙϹΕΠ
ΡΟΜΕΝΟΙϹ ΔΕΑ ΑΘΩΙΚΑΤΑΔΙΑΘ
ΕΙΝΟΥΔΕΙϹΑΓ ΟΙΝΩΚΩϹΑΥΤ Ν
ΓΙΝΕΤΑΙΔΥϹ ϹΥ
ΘΑΙΛΥΠΗΡΟΝϹ ΟΔΕΚΘ
ϹΤΕΠΑϹ ΩΝ
ΠΟΛΛΩ ΕΧΟΜ ΙΟϹΑ ΘΕϹΕ
ΕϹΤΕΙΝϹ ΕΝ

ΔΙΑΤΗΝ

ΜΕΘΑΔΙΚ
ΗΜΙΝΔΑΤΑ ΧΩ
ΤΟΙϹΟΔ ΝΩΜΕΘΑ
ΦΘΑΝΕΙΜΕΝΑΔΙΡΑΕΝ Μ Δ
ΤΕϹΑΥΤΟΥϹϹΠΟΥ ΑΙ
ΤΟΝΤ ΑΝΘΡ ΟΙΧΑ
ΙΝΟΜΕΝΩ ΠΕΡ
ΟΦΕΙΝΚ
ΟΙΤΩ
ΗϹΚΑΤΑ

COL. II

Casanova dis. e inc.

COLUMNA II.

. . . . Αλλ' ἀ πεπλαμεν, το μερος οδυναν ταχα και συγγνωστον εστιν· το δ' επι τῳ τους δυσμενεις επιχαρησεσθαι, ματαιον ασυγγνωστως εστιν· παντες μεν γαρ ουκ επαισθησονται των επιχαιροντων η μεν ατελεως. Ενοχλει δε Φυσικως επεγγελων εχθρος, όταν επαισθανομενοις τουτο ποιη, και κακα παρασχη· το συμβαινει τοις επαιρομενοις· τω δε αγαθω κατα διαθεσιν ουδεις αν πεπαροινικως αυτῳ γινεται δυσμενης . . . .

. . . . Sed ob ea, quae patimur, dolere ex parte aliqua fortasse et venia est dignum: *dolere* autem, quod inimici morte nostra laetabuntur, stultum, nec venia dignum est; omnes enim non sentient eos, qui insultant certe inani studio. Perturbat vero irridens inimicus, cum sentientibus id facit, et mala affert: hoc superbis accidere solet; viro autem bono ex animi indole nemo petulanter in eum debacchatus fieret inimicus . . . .

Digitized by Google

ADNOTATIONES.

Lin. 1. et seqq. Αλλ'ά πετλαμεν το μερος οδυναν κ. λ.) Quod hoc loco innuit Philodemus, ac infra repetit Col. XVI. posse nimirum sapientem dolere de injuriis, quibus ab hominibus afficitur, eumque dolorem esse venia dignum, apprime Epicuri doctrinae consonat, quae apud Laërtium cit. libro legitur inter *Effata* de sapiente. Et sane ille diserte docuit, λυπηθησεσθαι τον σοφον, *sapientem moerore affectum iri:* ac alibi; ότε μεν τοι στρεβλωθη, ποτε και μυξειν, και οιμωξειν, *dum quidem torquetur, interdum fieri posse, ut ejulet, ac gemat.* Quibus profecto effatis Epicurus se dissidere a Stoicis satis ostendit, qui απαθειαν, sive *indolentiam* omnino in sapiente requirebant.

Lin. 8. επεγγελων εχθρος) In αυτογραφω legitur επεγγελλων pro επεγγελων *irridens*, librarii procul dubio errore, qui et idem peccavit infra Col. XV. ubi ολλωνται pro ολωνται scripsit: unde sane conjicere datur, eum Graeci sermonis parum peritum fuisse.

Digitized by Google

Δ ... ΠΑ ΑΛΕΛΕΝΗΜ ... Τ
ΤΙ ... ΟΠΙ ... ΤΙΠΟ ΕΠΑΣΧΟΥΣ
ΕΦΗΝ ... ΕΙΙ ... ΣΙΝΕΠΙΔΕΤΟΙΣΜΗ
ΔΕΝΑ ... ΘΟΝΕΣ ΗΚΟΣΙΝΕΑΝΧ ... ΡΗ
ΤΙΣΗ ... ΕΣ ... ΧΑΙΡΩΝΕΠΙΤΟ ... ΚΑ
ΚΩΝΑ ... ΛΥΜΕΝΟΙΣ ΗΜΙΝΤΕΚΑΤΑ
ΓΕΟΝ ... Ν ... ΤΧΑΡΗΣΕΤΑΙΤ ... ΡΑ
ΓΕΔΙΟ ... ΩΝΕ ... ΡΗΜΕΘΑΝΟ
ΤΙΚΑΚΩ ... ΤΑΝΤΟΜΕΝΑΛΛΟΥΔΕΤΕ
ΡΟΝΕΣΤΑ ... ΡΙΗΜΑΣΩ ... ΕΞΕ ... ΝΙ
ΑΝΚΑΤΑ ... ΟΣΚ ... ΝΤΩΝΕΠ ... Ν
ΤΩΝ ΛΥ ... ΟΥΣΤΕΠΟΛΛΟΥ ... ΑΙ
ΑΓΑΘΟΥΣ ... ΤΕΛ ... ΑΠ Σ
ΟΠΡΟΛΑΜΒ ... ΝΟΝΤ
... ΣΕ ... ΑΚ

... ΣΑΝ Χ ΙΝ
ΛΙΡΙΚΩΝ
Π ... ΕΣ ΤΩ ΤΑ
ΧΑΙΡΟΝΤΑΤΕΞΕΝΟ
... ΔΙ ΤΟΥΤΟΥΤ
ΛΗ ... ΝΤΟΝ
ΜΑ ... ΣΙΝΟΙ ...
... ΠΡΟΤΕΡΟΝΕΠΙΟ ... ΚΑΙ
Ε ... ΟΥΤΟ ... ΟΛΛΟ ... Π

COL. III

Gio. Casanova dis. e inc

COLUMNA III.

. . . .
. . . . . ὅπως τι ποτε πασχουσιν, εφημερον γ' ειπουσιν. Εστι δε τοις μηδεν αγαθον εσχηκοσιν εαν χαιρη τις, η ουτος εστιν ως χαιρων επι τοις κακων απολελυμενοις · ἡμιν τε κατα ιτεον δικην εγχαρησεται τις αρα γε διο των αγαθων εστερημεθ', αν ὅτι κακων παν το μεν, αλλ' ουδ' ἑτερον εσται περι ἡμας · ὡστ' ἑξει δη ανιαν καταρατος, παντων επιχαιροντων. Αυστηρον τους τε πολλους, και αγαθους . . . .

. . . .
. . . . Utcumque aliquando mali aliquid patiuntur, id finem brevi habiturum dicunt. De eorum vero morte, qui nihil boni habuerunt; si quis gaudeat, is certe est tamquam gaudens de illis, qui a malis sunt liberati: et nobis profecto jure insultabit aliquis, eo quod bonis moribus caruimus, si quidquid est malorum omne quidem, at nil aliud in nobis invenietur; itaque moerore afficietur scelestus, dum omnes ei insultant. Molestum est multos et bonos. . . . .

ADNOTATIONES.

Lin. 2. et seq. *ὁπως τι ποτε πασχουσιν, ἐφημερον κ. λ.*) Videtur indicare Auctor, neminem viro bona animi indole praedito acerrimum fieri inimicum, etiamsi aliqua sit injuria affectus, quia persuasum habet, se brevi in eius gratiam rediturum. Vox enim ἐφημερος, qua heic utitur Philodemus, de illis rebus dicitur, quae unam diem durant: quare ἐφημερος πυρετος est *unius diei febris*; ἐφημερα ζωα, *animalia unam diem viventia*; τυραννις ἐφημερα, *tyrannis brevi peritura*; et alia hujusmodi apud Graecos Scriptores inveniuntur.

Lin. 7. ἐγχαρησεται) Compositum ἐγχαιρω, quod idem sonat, ac ἐπιχαιρω, in nullo ex vulgatis Lexicis reperitur.

Digitized by Google

ΙΓΕΝ ΣΟΝΤΑΙΜΕΤ ΔΥΟΧΡΟ
Ι ΓΜΑΣΟΚΑΙΔΗΠΡΟΛΑΜΒΑΝΟΝ
ΤΕ ΝΤΩΙΖΗΝΤΟΝΠΡΟΣΑΤΤ ΧΕΧΟΥ
Θ ΤΟΝΗΛ ΩΝΕΠΟΥΔΕΝ Ω
ΤΑ ΙΤΩΜ ΝΩΝ ΚΑ ΣΟΣΑΥΤΟΙΣ
ΝΟ ΜΕΝΕΠΙΧΑΡΗΣΕΣΘΑΙΣΠΟΥΔΑ
ΟΥΣ ΩΣΕΦΩΝΚΑΙΖΩΝΤΕΣΕΒΛΑ
ΠΤΟΝ ΚΑ ΕΤΕΛΟΥΝΤΑΡΑΤΤΟΜΕ
ΝΟΙΜΗ ΛΑΣ ΕΙΝ ΜΑΤΝ ΝΔΕΣ
ΚΑ ΥΠΕ ΘΑΙΤΕΛΕΥΤΩ ΤΑΣ
ΕΠΙΤΩ ΕΚΝ ΜΗΚΑΤΑΛΕΙ ΝΔΙ
ΛΛΕΓΟ ΧΑ ΙΝΓΑΡΤΟΥΔΙΑ ΗΡΕΙΣ
ΘΑΙΤ ΑΚ ΘΕΥΔΕΙΝΕΞΕΣΤΙΝ
ΑΜΦ ΩΝΜΑΛΛΟΝ Α
Ν ΟΙΣ ΑΣΙΝΤΡ ΣΑ

COL. IV

Gius. Casanova dis. e inc.

COLUMNA IV.

σκελετοι γενησονται μετα δυο χρονου στιγμας, ὃ και δη προλαμβανοντες εν τῳ ζην τον προς αυτους εχουσι θανατον, ἡμων επ' ουδεν υπ' αυτων ταραττομενων. Κατ' εικος αυτοις νομιζομεν επιχαρησεσθαι σπουδαιους γονεις, ὡς εφ' ὧν και ζωντες εβλαπτοντο, και διετελουν ταραττομενοι, μηδενας εχειν. Ματαιον δ' εστι και επιλυπεισθαι τελευτωντας επι τῳ τεκνα μη καταλειπειν δι' ἁ λεγομεν· χαριν γαρ του διατηρεισθαι τα τεκνα, καθευδειν εξεστιν επ' αμφοτερον ωτων μαλλον; . . . . .

ossium exsiccatorum compages fient post duo temporis puncta; quod sane antevertentes in vita, mortem sibi infestam habent, nobis nulla in re ab ipsis perturbatis. Verisimiliter existimamus de ipsis gavisuros sapientes parentes, quod nullos habent, a quibus incommodis affici possent, atque assidue perturbari.

CAP. II. Stultum est morientes dolere, quod liberos non relinquant.

¶ Stultum vero est animo angi morientes, quod liberos non relinquant, ob ea quae dicimus: etenim ut cura liberorum habeatur, anne licet in utramque aurem dormire magis?..

ADNOTATIONES.

Lin. 1. et seq. σκελετοι γενησονται μετα δυο χρονου στιγμας). Vocem eamdem σκελετοι, quam heic supplevimus, adhibuit Philodemus infra Col. XII; cujus initio haec habet: παντες άμα τοις ώς αλλων ευσαρκοις ολιγου μεν χρονου σκελετοι γινονται · *omnes simul cum obesioribus exiguo tempore ossa exsiccata fient.*

Lin. 13. et seq. επ' αμφοτερων ωτων). Equidem hac ratione verba αυτογραφου mutila suppleri posse putamus: id enim et sensus ipse, et antecedens καθευδειν poscere videtur. Ejusmodi autem παροιμιαν, quae idem Graece valet, ut norunt omnes, atque apud Latinos *in utramque aurem dormire*, leviter immutatam heic effert Philodemus: siquidem non επ' αμφοτερα ωτα, ut in suis Chiliadibus Erasmus habet, verum επ' αμφοτερων ωτων scripsit, quod tamen idem sonat.

Digitized by Google

Digitized by Google

MON ΝΗΤ Ν ΡΟ
ΡΩΠ Ν ΠΟΤΕΛΕC
ΑΙΧΡΗ ΚΜΑ ΕCΘΑ ΙCΕΤΥΧΕΝ
ΕΜΟΝΩΝΟΙΩΝΠΟΛΥ ΝΟCΚΑΙΜΗ
Ρ CΚΑΙΔΕΟΝΤΕCΚΑΙΕ ΙΚΟΥ
ΤΕCΑΠΟΤΗCΤΕΛΕΥ ΑΧΡΙΚΑΙ
ΚΑΤΑΛΟ ΝΑΠΑΝΤ ΟΙΚΑΤΑΤΗΝ
ΑΤ ΝΗ ΩΝΠΡΟΧΕΥΑΝΤ ΡΩΜΕΝ
ΔΕ ΤΩΝΙΔΙΩΤΩΝΠΟ ΛΟΥCΤΥ
ΧΑΡ ΝΤΑCΑΠΑΞΑΠΑCΗ ΜΗCΕΝΝΟ
ΜΟ ΙΦ ΚΗCΥ ΞΙΟΛΟ
ΓΩC ΝΟΗCΑΝΤΩΝΠΟΛΥ ΑΛΛΟΝ
ΤΟΥC ΔΑΝΑCΥ ΔΕΛΦΟΥΚΑΙ
ΤΟΥΚ
ΟΥCΚΑ
ΕΚΕ
ΑΚΑ
ΟΙΠΑΙΔ
ΑΝΕΚΘΡ

ΑΡΟΝΚΑΝ ΝΡΙ
Η ΙΤΙΑ ΟΥC
Δ Ι ΠΥ
Λ ΙΕΛ
Λ ΝΟΤΟCΠΕΡΙΟΥ ΗΔ
ΟΘ Α CΟΝ
ΕΙΝΔΙΑΔΟ
ΛΟ ΛΕ
ΚΑΤΑ

COL. V

Gius. Casanova dis. e inc.

Digitized by Google

COLUMNA V.

. . . . αποτελεισθαι χρη, καταμαθεισθαι, ὁις ετυχεν, ἡγεμονων, ὁιων Πολυαινος, και Μητροδωρος, και Λεοντευς, και Επικουρου οντες απο της τελευτης αχρι· και εζησαν κατα λογον ἁπαντες, ὁι κατα την αγωγην ἡμων προηγαγοντο. Ὁρωμεν δε και των ιδιωτων πολλους τυγχανοντας ἀπαξαπασης ὁρμης εννομου και φυσικης ὑπερεχειν αξιολογως ἐννοησαντων πολυ μαλλον, ...

. . . . Perfici oportet, et ediscere eos, quibus obtigit, a doctoribus, quales fuere Polyaenus, et Metrodorus, et Leonteus, et qui Epicurum sectati sunt ab ejus morte usque adhuc: et sane secundum rationem vixerunt, quicumque secundum nostram disciplinam fuerunt educati. Videmus autem plures imperitos, qui vehementem animi impetum sortiti sunt ad vivendum secundum legem, et naturam, magnifice cogitantibus praestare multo magis . . . .

ADNOTATIONES.

Lin. 5. et seq. *και Επικουρου οντες απο της τελευτης αχρι*). *Επικουρου οντες* proprio sensu accipiuntur *Epicuri filii ;* verum heic Philodemus translate ea locutione utitur ad Epicuri illos significandos discipulos, qui post ipsius mortem ad suam usque aetatem floruerunt, ut hos scilicet a superioribus discipulis Metrodoro, Polyaeno, et Leonteo secerneret, qui simul cum Magistro vixerunt. et philosophati fuerunt. Ceterum si cui mutila *αυτογραφου* verba *Επικουριζοντες* potius, quam *Επικουρου οντες* legere placeat, huic profecto lectioni minime adversantes nos habebit.

Lin. 7. et seq. *κατα την ατμην ἡμων*). *Ατμην* vox textus mutila suppleri posse visa est; quae licet proprie accepta *spiritum*, *flatum* denotet, metaphorice tamen pro *institutione* et *disciplina* recte potest adhiberi Quod si isthaec translatio non omnibus probetur, nihil impedimento est, quominus pro *κατα την ατμην ἡμων* legatur *κατα την αγωγην ἡμων*, idest *secundum nostram disciplinam.*

Lin. 8. *προσφυαντο*). Haud alio pacto corruptam hanc dictionem. quam textus exhibet, restitui posse visum est. Quae quidem lectio si probetur, dicendum omnino est, nostrum philosophum a consueta Grammaticae regula recedentem praesentis temporis characteristicam aoristo 1. tribuisse; quamvis id ipsum minime exemplis carere vel tirones sciant: nisi tamen mendosum esse textum, et loco *του προσφυαντο* legendum esse *προσφυοντο* credere mavis. Porro *προφυω* idem valet, ac Latinorum *progigno ;* unde fit etiam *προφυομαι* sensu passivo, vel neutro, quemadmodum ex eodem themate descendit *προσφυομαι adnascor*, *accresco.*

Digitized by Google

ЄΓ ... ΝΩΝΚΑΙϹΥΝ ... ЄΛΟΥΝΤΩ ... Α ... ΡΟ
ЄΙΠΤΑ ... ЄΝΤΟΥΤΩΝΗ ... ΝΩΝЄΘ ... ΩΝ
ΗΜ ... ЄΝΩΝΑΠΡΟ ... ΟΥΔЄΝЄϹΤΑΙ
ΠΡΟϹΥΜΑϹΜΑΛΛΟ ... ΚΑΤΑΤΟΥϹЄ
ΟΡΩΝЄΩϹΓЄΓΟΝ ... Α ... ЄΙΜΗΝ
ΚΑΤΑΤΟΥΤΟΛΥΠΗ ... ΟΝЄϹΤΙΝΑΠΑ
ΤΑ ... ΟΦΗ ... ϹΚΛΗΡΟΝΟΜΟ
ϹΤΑ ... ΤΑΠΟΝΗ ... ΚΑΘΑΠЄΡΟΥΧ
ΛΛΑΚΙϹΑΠΑϹΙΝΚΑΤΑΛЄΙΠЄΙΝΗΔЄ
ΟΜ ... ΤΟϹΙ ... ΙΝ ... ΚΝΟΙϹ ΧΩΡΙϹ
ΜΗΔЄΦΑΥΛΟΥϹЄΙΝΑΙΜΗΔΑΝΑ
ΟΥϹЄΝΙΟΤЄΤΟΥϹΚΛΗΡΟΝΟΜΗϹΑΝ
Τ ... ЄΑΝΔΩϹΙΝΠΟΝ ... Ρ ... ΠΡΟΦ ... ΛΑΞΑ
... ΑΤΟΝ ... ΙϹΠΟΥΔΑΙΟΙϹΚΑΙ
ΦΙ ... ΟΙϹΑΠΟΛЄΝ ... ЄΤΙϹΟΥΚ ... ΙΔΙ
Α ... Τ ... ϹΤ ... ΓΑ ... ΥΧΟΤΙΧ ... Ν
ΤΝ ... ΚΑ
ΤΙΔ ... ΓΟΛЄ ... ΟΤ
ΟΥ ... ϹЄΙϹΑΚΡΟΤΗΤ ... Α
ΚЄϹΙ ... ϹΤ
Κ ... Ο ... ΤΟΥϹΙΝΑ
ΤΙΝ ... ΤΟΖΩΝ
ΧЄΙ ... ΙΜΩΝΟ
ΚΑ ... ΥΚΑ

ΥΜЄ ... ЄΚΑ ... ΤΟΝΗΡΟΙϹΟΥ
ΤΟΙ ... ΝΟΜ ... ΟϹΚΑΚΟΥΓЄ
ΗϹЄ ... ΟΥΤΟϹЄΙΔ ... ΜΗΓЄΤΟΙϹΟ
ЄΝΤΟΙϹΔΑΥ
ΚΥ
ЄΥϹ ... ΤΩΝЄΑ
ϹΙΝЄ ... ΤΑΙΚΑΙΤЄΚ ... Ν ... ΑΡΧΟΝ
ΤΩ ... ΛΘΡΗΝЄ ... ΔΗΛΑΙ
ΝΔΥΝ

COL. VI

Gio. Casanova dis. e inc.

Digitized by Google

COLUMNA VI.

ἐγγονων και συντελουντων, ἁ προειπαμεν, τουτων η τιν', ὡν εθελον, η μηδενων· ἁ προς ουδεν εσται προς ἡμας μαλλον, η κατα τους επι Φορωνεως γεγονοτας δ'· ει μην και το κατα τουτο λυπηρον εστιν ἀπαντας, κατα μεν ὁ Φησιν, τους κληρονομους ες ταυτα πονηρευω. Καθαπερ ου χρη πολλακις ἀπασιν καταλειπειν, ηδε του ονοματος αξιων τεκνοις· χωρις του μηδε Φαυλους ειναι, μηδ' αν αγαθους ενιοτε τους κληρονομησαντας, εαν δωσιν πονηροις προφυλαξαι, ἁ μετα τον θανατον σπουδαιοις και Φιλοις απολελοιπασι . . . .

Liberis et facientibus ex iis, quae ante diximus vel aliqua, quae voluerunt, vel nulla; ¶ quae quidem nihilo magis ad nos pertinent, quam ad eos qui sub Phoroneo nati sunt: etsi hoc molestum est, secundum id quod dicit, omnes filios heredes in his inique agere. Quapropter haud oportet saepe aliud liberis relinquere, quam nominis dignitatem: praeter quam quod interdum neque improbi, neque boni sunt heredes, si dent *parentes* improbis ea custodienda, quae post mortem bonis et amicis reliquerunt. . . . .

CAP. III.

Haud dolendum, quod liberi heredes vel aliqua tantum, vel nulla rerum faciant, quae parentes jusserunt.

ADNOTATIONES.

Lin. 1. et seqq. εγγονων και συντιλουντων, ἁ προειπαμεν, τουτων η τιν', ὡν εθιλον, η μηδενων). Horum verborum ea, quae sequitur, videtur esse συνταξις, seu *constructio: εγγονων και συντιλουντων η τινα τουτων, ὡν εθιλον, ἁ προειπαμεν, η μηδινων, liberis facientibus vel aliqua, quae voluerunt, vel nulla ex iis, quae ante diximus.*

· Lin. 4. et seq. επι Φορωνεως γεγονοτας). In papyro omnes nominis *Phoronei* exstant litterae praeter primam detritam, ut minime sit dubitandum, quin heic intelligatur Rex ille antiquissimus, quem e veteribus mythologis alii Inacho Argivorum Rege posteriorem faciunt, alii rursus eo priorem, et primum Graeciae Regem. Alteram hanc opinionem amplexi fuerint necesse est et Philodemus, et quotquot cum eo vulgari adagio mortalium vetustissimos sub Phoroneo Rege natos dixerunt. Sed de hoc proverbio vide Praefat. nostram.

Lin. 7. κατα μεν ὁ φησιν). Haudquaquam divinare licet, quemnam Scriptorem innuere velit Auctor, qui ea, quae sequuntur, dixerit. De Epicuro fortasse loquitur: sed isthaec conjectura omnino incerta est, ac nulla probabili ratione fulcitur.

· Lin. 15. et seqq. εαν δωσιν πονηροις προφυλαξασθ' ἁ μετα τον θανατον κ. λ.) Sat aperte hoc loco ab Auctore indicantur heredes fiduciarii, seu fideicommissarii, qui, ut docent Iurisconsulti, hereditatem eo pacto adibant, ut deinde alteri traderent.

Digitized by Google

ΑΤΕΣΤΙΝΕΚΕ ΝΩΝΑΦΕΛ ΛΕΝΗ
ΡΙΨΑΙΤΟΙΣΤ ΧΟΥΣΙΝ Τ ΤΟΙΝΥΝΚ
ΤΑΛΕΙΠΕΙΝΓΟΝΕΙΣΗΠΑΙΔΑ Ε
ΤΗΝΗΤΙΝΑΣΑΛΛΟΥΣΤΩΝΕ ΤΗΑ
ΩΝΕΝΣΥΜΦΟ ΑΙΣΕΣΟΜΕΝΟ ΔΙΑ
ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΝ ΜΩΝΗΚΑΙ ΝΑΛ
ΚΑΙΩΝΕΑΛΕΙΨΟΝΤΑΤΕΧΕΙΛ ΝΑΜΕ
ΛΕΙΦΥΣΙΚΩΤΑΤΟΝΔΗΓΜΟΝΚΑ Α ΡΥ
ΩΝΠΡΟΕΣΕΙΣΕΠΕΙΡΕΙΤΩΙΝΟΥΝΕΧΟΝ
ΜΟΝΟΝΗΜΑΛΙΣΤΑ ΤΟΝΔΕΤΟΣ ΤΩΝ
ΧΡΟΝΟΝΟΣΟΝΕΚΛΕΙΨΕΙΝΠΕΙΘ ΑΙ
ΤΕΛΩ ΒΑΙΟΝΤΑ ΚΑΙΜΕΓΑ ΟΥ
ΤΑ ΕΥΑΖ ΗΝΕΠΕΙΔΗ
ΣΟΦΕ ΙΟΝ ΤΑΛΕΙΠΟΛ ΕΝΑ
ΜΕ Ο ΤΕΣΕΠΑΥΤ
ΠΑΕΙ ΟΝΤΑ
ΤΑΤ ΩΝΑΤΙΑ ΕΓΑΡΕ
ΑΣΕΙ ΑΡΗΣΕΤΑΙΔ
ΜΟΝΟΣΑ Τ ΕΠΟΤ
ΦΟ Λ ΝΤ
ΩΝ Ο
Π ΜΚ ΟΣ
ΔΙ ΗΝΤ ΗΝΕ
ΥΜΟΥΜΕΝΟ
ΤΙΠΑΘ

ΕΝ Κ ΑΙΣΠ
ΥΣΟΥ ΝΕ ΜΕΛΗΣΟΜ
ΟΝΕΑΥ ΟΥ ΚΑΔΙΟΤΙΣΥΝ
Ε
ΟΝΤ ΣΕΙ

ΑΥΤΟ ΝΙ Φ Ν
Ε ΙΔ ΟΤΙΜ ΑΙΟΝΣΕΤΙΤΑΣΙΔΙ
Ζ Ν
ΔΕ ΙΞΕΝΗΣΦΥ Σ

COL. VII

Giu. Casanova dis. e inc.

Digitized by Google

COLUMNA VII.

ἀπ' εστιν ικανων αφειλομενην εκριψαι τοις τυχουσιν. Το τοινυν καταλειπειν γονεις, η παιδας, η γαμετην, η τινας αλλους των επιτηδειων εν συμφοραις εσομενους δια την καταστροφην ἡμων, η και των αναγκαιων ελλειψον· ταυτ' εχει μεν αμελει φυσικωτατον δηγμον, και δακρυων προεσεις εγειρει τω νουν εχοντι μονον, η μαλιστα. Τον δε τοσουτον χρονον, ὁσον εκλειψειν πειθεται γελω βεβαιοντ' αν, και μεγαν αρ' ου παρασκευαζειν ην, επειδη . . . .

tamquam est, illis rebus *familiam* spoliatam projicere obviis. Igitur relinquere parentes, vel filios, vel uxorem, vel quosdam alios necessariorum hominum, miseros futuros ob interitum nostrum, et rerum necessariarum defectum; haec afferunt profecto maxime naturalem dolorem, et uberes lacrimas eliciunt viro sapienti solum, aut illi praecipue. Tanto autem tempore, quanto defutura necessaria credit, risum perpetuum et magnum utique comparare non liceret, quoniam . . . .

ADNOTATIONES.

Lin. 1. et seq. *εκειναν αφιλομενην εκριψαι τοις τυχουσιν*). Heic participio *αφιλομενην* substantivum *οικιαν familiam*, vel quid simile jungere oportet, ut ostendat Auctor gravi dolore eum affici, qui moriturus suam familiam rebus ad se sustentandam necessariis sat indigentem relinquit; quod quidem ex iis, quae sequuntur, clare colligitur.

Lin. 8. et seqq. *και δακρυων προιεσις εγειρει τω νουν εχοντι μονον, η μαλιστα*). Cum hisce verbis significet Philodemus, sapientes tantummodo viros dolere, imo et flere, si post suum obitum parentes, filii, uxores, aliique propinqui angustam pauperiem pati cogantur, satis aperte adversarios Stoicos carpere videtur, qui nullo pacto misericordiam in sapientem cadere posse docebant. Et sane Seneca Stoicae sectae addictissimus ita de misericordia lib. II. *de Clement.* cap. 5 loquitur: *Misericordia est vitium pusilli animi, ad speciem alienorum malorum succidentis; itaque pessimo cuique familiarissima est.* Ac paullo infra addit haec: *Misericordia est aegritudo animi ob alienarum miseriarum speciem. Aegritudo autem in sapientem virum non cadit: serena ejus mens est, nec quidquam incidere potest, quod illam obducat.........Hoc sapienti ne in suis quidem uecidet calamitatibus, sed omnem fortunae iram reverberabit, et ante se franget.*

Lin. 12. *γελω*). Nil aptius ad Philodemi mentem declarandam succurrit, quam *γελω* pro *γελων* Atticorum more legere. Sed hoc loco *γελως* non *risum* denotat, quae est propria vocis notio; verum *μεταληπτικως* pro *gaudio* et laetitia sumitur.

Digitized by Google

ΚΑΙΦΙΛΟΛΟΓ . ϹΚΑ . . . ΙΕΤ . . . ΝΕΙϹ
ΗϹΥ . . . ΕΝΕΙϹΑΛ . . . ΤΗϹΠΑΤΡΙΔΟϹ
ΑΠΟΛΕ . ΠΩϹΙΝ ΑΛΛΩϹΤΕΝΤ . . . ΜΟ
. . ΝΟ . ΧΩϹΤΕΛΥΠΗΝΚΑΙΜΕΓΑΛΗΝ
ΤΑΥΤΗΝΕΠΙΦΕΡΕΙΝ . . ΤΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥϹ
ΕΠΙΤΑϹΕΝΤΩΙΖΗΝΓ . ΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥϹΑϹ
. . ϹΞΕΡ . ΗϹ . . . ΧΡ . . Α . ΚΑΤΑΜΕΝ
. . . ΝΕΧΟΝΟΤΙΠΡΟϹ . ΛΑϹΟΥΔΟΥΤΟϹ
ΚΑΘΑ ΘΑ ΥΤΟϹ
ΕϹΤΙΝ . ΘΑΝΑΤΟϹΑϹΕΑ . ΗΔ . ΝΟϹΕΠΑΙϹ
ΘΗϹΟΜ . ΝΟΥϹΟΥ . . ΠΙΤ . ΥΚΕΙϹΘΑΙΤΑ
ΛΕΙΤΑ . ΗΜΩΝΕΠΙΞΕ . . . ΕΙΕΟΥ . ΔΙ
ΑΥΤΟΦΕ . ΗΤΟΝΟΥΚΕϹ . . . ΔΕΤΟΚΑΤΑ
ϹΤΡΕΦΕΙΝΕΠΑΛΛΟΔΗ . . . ΟΥΔΕΔΙΑΥ
ΤΟΤΙΜ . ΝΤΟϹ . . . ΗϹΩΙ . . . ΩϹ . . Ι
ΜΕΝΦΥ . ΑΔΕϹΓΕΝΟΜΕΝ . . . ΕΚ . . ΝΗ
ΜΕΝΗΔΙΑΛΛΗ . . . ΙΝΑΑΥΤ
ΤΑϹΙΝΟ . ΚΕ
. . ΟΝ
. ΥΤΩ . ϹΕΝ . ΟΠΟΤΕΓΑ

. . ΝΑ
. ΕΙΛΟ
ΥϹΤΕΡΟΝ
. . ΛΕΠΑ

COL. VIII

Gio. Casanova dis e inc

Digitized by Google

COLUMNA VIII.

και φιλολογος, και σοφιστης η γονεις, η συγγενεις, αλλα τα της πατριδος απολειπωσιν, αλλως τ' ενευτυχημονειν, ουχ ώστε λυπην και μεγαλην ταυτην επιφερειν καταφερομενους επι τας εν τω ζην παρακολουθουσας αποξενιης ανιας. Χρη όραν κατα μεν το νυν εχον, ότι προς ήμας ουδ' όυτος εστιν ό θανατος, καθα ό θανατος επαισθησομενους ου ποιη του κεισθαι τα λειψαν' ήμων επι ξενης. Επειτ' ουν δι' αυτ' οφελητον ουχ εστιν ουδε το καταστρεφειν επ' αλλοδαπης, ουδε δι' αυθ' ότι μην τοσαυτης ετυχον οικτως όι μεν φυγαδες γενομενοι . . . .

et philologus, et sophista vel parentes, vel propinquos, sed et patriae commoda relinquant, praesertim splendidam, quam ducunt in ea vitam, haud ita tamen, ut tristitiam et hanc magnam secum ferant, subeuntes in vita taedia ex peregrinatione sequentia. ¶ Considerare autem oportet in praesenti, istam mortem haud nobis nocere, quippe cum mors non faciat, ut jacere in terra aliena cadavera nostra sentiamus. Deinde ob idipsum minime est utile in extera regione mori, neque ob hanc caussam, quod tam magnam assequantur existimationem in exsilium ejecti . . . .

CAP. IV.
Nemo dolere debet, quod in aliena terra spoliatur.

Digitized by Google

Lin. 5. et seq. αλλως τ' ευσχημονιν). Ex litteris adhuc in papyro exstantibus compositum ευσχημονιν erui perbelle posse est visum; vult autem heic Auctor ostendere litteratorum virorum exemplo, qui parentes, propinquos, et cuncta patriae commoda relinquebant, ut in exteras regiones commigrarent, nemini esse dolendum, si in alienis locis, et non in patria decedant, quod maxime horrebant veteres.

Lin. 7. αποξενιης). Elementa, quae supersunt in αυτογραφῳ, vocem αποξενιης legendam esse indicant; quamvis enim eam minime agnoscant Lexica, tamen a nomine αποξενος *peregrinator*, quod habent omnia Lexica, commode fieri potuit αποξενια, sive αποξενιη *peregrinatio*. Quod si cui nomen αποξενια, quo cuncta Lexica carent, haud placeat, nil impedimento est, quominus legatur απο ξενιης, idest ex *peregrinitate*, seu *peregrinatione*.

Lin. 12. οφιλητον). Quod οφελητον hoc loco pro ωφελητον legitur, haud mirum ei videri potest, qui minime ignorat saepe scriptum inveniri in veteribus monumentis οφελεω pro ωφελεω. Porro vox ωφελητος proprie vertitur *adjutus*, *beneficio affectus*, verum active sumta exponitur *utilis*; quemadmodum, uti ex priscis libris apparet, nomen verbale ανωφελητος, quod passive acceptum idem est, ac *nihil adjutus*, seu *nullo beneficio auctus*, quandoque loco του ανωφελης sumitur pro *inutilis*.

Digitized by Google

ΦΟΥΣ ... ΡΟΣΦ .. ΟΝΕΙ ΔΙ ... ΔΕΛ .. Μ
ΠΡΟΤΕΡΟ ... ΔΟΞΑΝΕΙΧΕΝΩΣΚ ... ΤΟΥ .. ΟΙΣ
ΚΑΙΛΕΟΝΤΕΙ .. ΑΙΜΗΤΡΟΔΩΡΩΙΘΕ .. ΑΠΕΥ
ΟΜΕΝΟΙΣΥ ... ΑΛΛΗΛΩΝΚΑΙΘΕΡΑΠΕΥΟΥΣΙΠΑ
ΣΙΝΕΠΙΚΟΥ ... ΝΕΡΜΑΡΧΩΙΔΕΚΑ .. ΠΕΡΙ
ΣΤΕΙΛΑΝΤΙΚΑΙΤΟΙΣΛΕΙΨΑΝΟΙΣΕΦΕΔΡΕΥ
ΟΝΤΙΠΑΣΑΝΓ ... ΕΥΦΡΟΝΩΝΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙ
ΕΝ ΑΛΛΕΣΤ .. ΑΙΤΟΥΤΟΚΑΤΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ
ΕΠΙΤΑΚΑΤΑΤΟΥΣΜΥΘΟΥΣΕΙΜΗΝΗΔΙΑ
ΤΟΥΤΩΝΚΑ ... Π .. ΡΡΩΤΕΡΟΝΑΦΙΞΕΣ
ΘΑΙΠΡΟΣΤΟΝ ... ΔΕΔΕΙΓΜΕΝΟΝΑΤ
ΤΟΙΣΧΑΘΑ ... Ω .. ΟΝΤ ... ΠΡΟ .. ΤΗΝ
ΑΔΙΑΛΗΨ
ΙΣΗΝΕΙΝΑΙΤΗΝ
ΕΝΗΝ .. ΟΜΕΝ

ΗΣ
ΟΙ ... Ο .. Ν
Λ
Ν

ΟΝΤΑ

ΥΠΟ ... ΛΕ ... ΘΙ
.. ΝΕ ... ΟΝ
ΜΕΝΟΥ ... ΟΜΕ ... Ν .. Ν

COL. IX.

Gio. Casanova dis. e inc.

COLUMNA IX.

σοφους Επικουρος φησει. Διοτι δε λαμπροτεραν γε δοξαν ειχεν, ὡς και τουτοις, και Λεοντει, και Μητροδωρῳ θεραπευομενοις ὑπ᾽ αλληλων, και θεραπευουσι πασιν Επικουρον· Ἑρμαρχῳ δε και περιστειλαντι, και τοις λειψανοις εφεδρευοντι πας αντ ευφρονων ὁμολογησειεν. Αλλ᾽ εστι και τουτο καταφερομενων επι τα κατα τους μυθους, ει μη νη Δια τουτων και πορρωτερων αφιξεσθαι προς τον ν δεδειγμενον αυτοις . . . .

Inter sapientes Epicurus statuit. Quare splendidiorem gloriam obtinuit, ut et his, et Leonteo, et Metrodoro, qui sibi invicem ministrabant; tum Hermarcho exornanti *Epicuri sepulcrum*, ejusque cadaveri adsidenti omnis homo se benevolum fateri velit. Verum id probari posset, gradum ad fabulas faciendo, nisi per Iovem eas nos omittentes ad finem ab ipsis propositum transire oporteret . . . .

Digitized by Google

ADNOTATIONES.

. Lin. 6. et seq. ἐφεδρεύοντι). Verbum ἐφεδρεύω *insideo* ambiguae significationis est, ut denotet in aliquo loco sedere tum insidiandi, tum custodiendi et honorandi caussa. Heic autem bonam in partem accipitur, et Hermarcho tribuitur, uni e primoribus Epicuri discipulis, quem is moriens bonorum heredem instituit, ut ex ipsius Epicuri testamento apud Laertium discimus. Porro quam cara fuerit Epicuri memoria eius sectatoribus, quantoque ipsum honore etiam post mortem habuerint, abunde colligitur ex Gassendo lib. 2 *de Vita Epicuri* cap. 4; qui plura e Laertio, Plinio, Cicerone, Lucretio, et Eusebio Caesareensi ad id probandum congerit. Unde facile est arguere, nemini e vetustis celebrioribus philosophis idem, quod Epicuro, contigisse, ut praeceptorem pluribus post obitum saeculis tanto amore, tantaque observantia discipuli prosequerentur.

Digitized by Google

ΠΡΟ ΝΕΙΔΕΤΟ ΝΕΝΕΩΛΚΗ ΟΝ
ΕΝ ΛΙΝΗΙΚΑΙΓ ΑΔΙΕΤΤΡΟΠΟΝΑΛ
ΛΟΥΧΙΜΕΓΑΡΕΖΟΝΤΑΚΑΙΕϹϹΟΜΕΝΟΙ
ΕΙΠΥΘΟϹ ϹΘΑΙΚΑΘΑΠΕΙ ΕΘΟϹΕΝΙΟΙϹΤΡΑΓΩ
ΔΕΙΝΑΠΟΠΑΗΞΙΑΠ ΑΛΗΤΙϹΕϹΤΙΝΩϹ
ΓΑΡΕΝΑΙΔΟΥΠΡΟΤΙΜΗΘΗϹΟΜΕΝΟΙ ΑΘΑ
Π ΡΟΑ ΙΑΛΕΥϹΤΩΝΤΗΚΕΔΟΝΙϹΤ ΤΕ
ΡΗ ΤΕΛΕΥΤΩΝΤΩΝ ΥΤΩϹΕΧΟΥϹΙ
ΥΠ ΤΗϹΑΔΙΑΛΗΨΙΑϹΕΠΙΛΑΝΘΑΝΟΜΕ
ΝΟ ΟΥΠΟΤΕΚΑΤΑΚΡΕΙΝΕΙΝΤΩΝΕΚΑ
ΠΟ ΩΝΑΝΑΙϹΘΗϹΙΑΝΠΑΝΤΕΛΗΙΚ
ΔΙΑΤΟ ΤΟΤΟΥϹΑΙΚΙΖΟΜΕΝΟΥϹΤΑΛΕΙΨΑ
ΝΑΚ ΗΝΓΑΙΑ ΛΕΙΗ ΖΕΙΝΜΕΝΕΑΙΝ Ν
ΛΕΓ Ϲ ΟΘΕΝΟΥΔΑΚΡΙΝΕΙΦΡΕΝΑϹ
ΕΧΩ ΤΑΠΟΙΗΤΙΚΑΤ ϹΤΕΛΕΥΤΗϹΕΙϹΑ
ΝΑΙϹ ΝΚΑΙΑΝΥΠ ΙΔΙΑΝΠΑΝΤΑ
ΠΑΡΑ ϹΙΩϹΑΓ ΝΤΑΠΑΗΝΤΩΝΜΕ
ΧΡΙΠΙ ΠΟΝΟΝ
ΗΛΕΙΓ ΜΕΝΟΝΚΑΙΤΕ ΑΝ
ΑϹΠΑ ΚΕΥΑΖ Ν Ν
ΝΩΜ ΔΟ ϹΥΛΟΜΕΝ ΚΑ
ΤΑΠΟΛ ΜΟΝΑΠΟΤΝΗ ΚΕΙΝΕΙ ΡΟϹΒΑΛ
ΛΕΙΤΩ ΦΕΓ ΝΙΤΩΝΟ
ΜΟΙΩΝ Α Τ ϹΕϹ ΡΟΥ ΗΝΑ
ΛΩΝ ΚΑΙΤΗΙΤΑ ΟΙϹ
ΧΟΜ
ΝΗϹΕϹ Ν ΤΑΙΔΟ Τ
ΠΟΝΙΩΝ ΑΜΕΙΖΩΙ ΗϹΙΧΙΑϹ
ΚΑΙΠΑ ΟΝΤΕΛΕΥ ΩϹΙ ΑΙΠΟΛΛΑ
ΚΙϹΟΥΔ ΜΟΝΑΔΑϹΟΥΔΕΜΕΙΖΟΥϹΕΝΙ
ΩΝΤΩΝ ΜΑ ΔΟΝΑϹΕΠΙ
ΦΕΡΟΥϹΙ ΟϹΟ ΟΓ ΑΥΔΙΑΠΡΑΤ
ΕϹΘΑΙΜ ΑΝΚΑΙΤΟ ΝΟΜΕΝΟΙϹ
ΦΑΝΗϹΟ ΕΝΟΝΟΥΤ ΤΟΝ
ΠΑΙ ΘΗϹΟΜΕΝΟΝ
ΝΟΝ

COL. X

Gen. Casanova dis. e inc.

Digitized by Google

COLUMNA X.

προσμενει δε το νενεωλκημενον εν τῃ λιμνῃ, και παρα δι' ευτροπον, αλλ' ουχι μεγα ῥεζοντα » και εσσομενοισι πυθεσθαι », καθαπερ εθος ενιοις τραγωδειν, αποπληξια πολλη τις εστιν· ὡς γαρ εν Αιδου προτιμηθησομενοι, καθαπερ ὁ Αχιλλευς, των πηκεδονι στυγερῃ τελευτωντων, ὁυτως εχουσιν ὑπο της αδιαληψιας επιλανθανομενοι· κ' ου ποτε καταχρινειν των εκλειποντων αναισθησιαν παντελη· και δια τουτο τους αικιζομενους τα λειψανα ματην » γαια λειῃ ἰζειν μενεαινειν » λεγοντας. Ὁθεν ου διακρινει φρενας εχων τα ποιητικα της τελευτης εις αναισθησιαν, και ανυπανδιαν παντα παραπλησιως αγοντα, πλην των μεχρι ποσου χρονου ανθρωποις πονον ηλεγγμενον, και τε ανιαν, και αηδιας παρασκευαζοντων· ουτε μειζους γνωμῃ δοκει βουλομενους δη κατα πολεμον αποθνησκειν, ει προσβαλλει τωγ' ωφιλουντι πολιν των ὁμοιων. . . . .
. . . .
. . . . ουτε μεστα πονων τ' εργα μειζω, η της ἡσυχιας· και παρ' ολιγον τιλευτωσι, και πολλακις ουδε μοναδας, ουδε μειζους ενιων των ῥεγματων τας ἡδονας επιφερουσι δ', εφ' ὁσον δοκει αυ διαπραττεσθαι μεγ' αν και τοις επιγινομενοις φανησομενον . . . .

existimare, *si vulgaris homo* exspectat cymbam subductam in lacu, et in prato ob morum probitatem, at minime eum qui magna gerit, et » digna, quae posteris tradantur » ut solent nonnulli tragice pronunciare, magna quaedam dementia est. Eodem enim jure in domo Ditis sunt honoratiores, ut Achilles, prae omnibus, qui horribili dolore obierunt, ac ii qui propter otium et inertiam sunt ignoti: ¶ neque unquam damnare licet perfectam sensus privationem in vita functis hominibus; neque idcirco refutare dicentes, frustra vulneratos » in terra levi ossa sua jacere velle ». Quare nullo in discrimine habet vir sapiens mortis caussas, quae omnes sensus, et doloris vacuitatem aeque afferunt, praeter eas, quae per aliquantum temporis hominibus molestiam reprehensione dignam, et dolorem ac taedia pariunt: neque majores animo reputat in bello mori optantes, si cum eo comparat, qui similibus utilitatibus civitatem afficit; nec molestiis plena opera majora, quam quietis opera ducit; et hi parum a morte absunt, ac saepe neque sinceras, nec quibusdam operibus majores afferunt voluptates, quamtumvis efficere videantur, quod magnum aliquid a posteris existimari possit.

CAP. V.

Haud eos damnare licet, qui in vita functis hominibus ullum esse sensum negant.

Digitized by Google

ADNOTATIONES.

Lin. 1. το νενεωλκημενον). Subandi substantivum σκαφιδιον.

Lin. 3. et seq. και εσσομενοισι πυθεσθαι). Verba sunt Homerica.

Lin. 9. et seq. ὑπο της αδιαληψιας επιλανθανομενοι). Vox αδιαληψια, qua paucis ante annis cuncta Lexica carebant, nunc primum in recenti Stephaniani Lexici Parisiensi editione visitur, atque exponitur *continuatio*, *connexio*; quae tamen significatio ad Philodemi mentem minime quadrat. Heic enim is vult ostendere, aequo jure in inferis haberi tum viros bellicis laudibus clarissimos, tum eos, qui ob otii et quietis amorem bellica opera detrectarunt. Quapropter per vocem αδιαληψιαν indicari *otium* et *desidiam* clamat non solum Auctoris mens, sed etiam nominis origo; quippe cum a διαλαμβανειν enascatur, quod praeter alia *gerere* etiam, ac *procurare* designat: ideoque αδιαληψια idem prorsus est, ac *gestionis* et *procurationis vacuitas*, sive otium ac quies, quam tantopere optabant Epicurei. Porro cum διαλαμβανειν denotet quoque *animo percipere*, *ratiocinari*, *intelligere*, *comprehendere*, potest etiam hoc loco αδιαληψια explicari *perceptionis*, *ratiocinationis*, et *intelligentiae privatio*, idest durum ac tardum ingenium.

Lin. 13. γαια λειη ἱζειν μενεαινειν). Verba alicujus veteris Poetae isthaec videntur esse, quibus canit vulneratos, et morti proximos optare, ut in levi terra ossa sua jaceant. Id enim votum non modo veterum Romanorum erat, ut e sepulcrorum titulis patet, sed Graecorum quoque, uti prae aliis auctor est Euripides in *Alcest.* v. 462, ubi haec leguntur:

Κουφα σοι
Χθων επανω πεσειε, γυναι,
Levis super te
Terra cadat, mulier.

Et apud eumdem in Helena v. 858 haec alia habentur:

Ευψυχον ανδρα πολεμιων θανονθ' ὑπο
Κουφη καταμπισχουσιν εν τυμβῳ χθονι
Virum fortem ab hostibus interfectum
Levi circumtegunt in sepulcro terra,

Lin. 16. ανυπανδιαν). Mutilam papyri dictionem sic verisimilius, ac sententiae congruentius supplendam curavimus. Equidem fatemur ignotum hoc Lexicographis omnibus esse vocabulum; at rursus scimus vocem istam ab Graeci sermonis ingenio minime abhorrere: etenim ab ανδια *molestia* fit primo ὑπανδια, deinde praeposito α privativo enascitur ανυπανδια *molestiae vacuitas*.

Lin. 29. μοναδας). Vulgo hoc nomen exhibent Lexica velut substantivum, atque exponunt *unitatem*, aut *naturam simplicem*; unde rerum elementa μοναδες recte nuncupantur. Verum sensus omnino postulat, ut heic, nisi mendosam papyri dictionem putare malimus, μοναδας tamquam adjectivum pro μοναδικας accipiamus, ac propterea μοναδας ἡδονας explicemus *voluptates solas*, seu molestiae non conjunctas: quas quidem eodem sensu ακραιας *sinceras* in *Ratis sententiis* apud Laertium Epicurus appellat.

Digitized by Google

ΜΟΝΟΝΤΑΙΣΠΑΡΑΤΑ . . . . . . ΠΟΛΛΥΝ
ΤΑΙ ΘΑΥΜΑΣΤΟΝΔΕΙ . . . . . . ΕΝΠΑΡΑ
ΤΑΞΕΙΜΟΝΟΝΑΠΟΘΝΗΣΚΟΝΤΑΣΥΠΟ
ΛΑΜΒΑΝΟΥΣΙΝΟΙΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΟΙΛΑΜ
ΠΡΟΝΤΙΠ . . ΠΡΑΧΕΝΑΙΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΑΔΕ
ΟΝΦΗΣΙΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣΝΟΣΩΙΤΕΛΕΥΤΗΣΑΙ
ΚΑΙΠΕΡΙΚ . . ΕΑΚΑΙΜΥΡΙΟΥ . . ΑΛΛΟΥΣΤΩΝ
ΛΟΙΔΙΜΩΝΟΥΝΟΜΙΖΟΥ . . ΝΚΑΙΦΥΣΙΚΩ
ΤΕΡΩΣΕΞ . . ΚΟΤΑΣΕΠΙΚΟΥ . . ΟΝΚΑΙΜΗΤΡΟ
ΔΩΡΟΝΑΛΛΑΔΗΚΑΙΤΟΥΣΓ . . . . ΤΟΥΣΤΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΩΝΟΥΠΕΙΘΟΝΤΑ . . ΑΝΤΕΣΟΙΝΥΝ
ΚΑΙΦΡΕΝΑ . ΕΧΟΝΤ . . ΑΜΥΘΗΤΩΝΟΣΩΝ
ΑΓΝΟΟΥΜ . . . . . . ΘΑΝΟΝΚΑΙ
ΤΟΙΑ . . ΜΠ
ΤΩΝ ΕΓΩ
ΤΩΣ . ΝΑΙ

COL. XI

Gio. Casanova dis. e inc.

COLUMNA XI.

μονον ταις παραταξεσιν απολλυνται. Θαυμαστον δε γ', ει τους εν παραταξει μονον αποθνησκοντας ὑπολαμβανουσιν ὁι μεταγενεστεροι λαμπρον τι πεπραχεναι· Θεμιστοκλεα δε, ὁν Φησι Θουκυδιδης νοσω τελευτησαι, και Περικλεα, και μυριους αλλους των αοιδιμων ου νομιζουσιν· και Φυσικωτερως εζηκοτας Επικουρον, και Μητροδωρον, αλλα δη και τους πρωτιστους των Φιλοσοφων ου πειθονται παντες ὁι νυν και Φρενας εχοντες, αμυθητων ὁτων αγνοουμεν, ὡσπερ απεθανον . . . . . .

tantum in acie pereunt. Mirandum vero, quod eos modo, qui in praelio cadunt, illustre quid gessisse posteri putent; minime autem Themistoclem, quem morbo decessisse scribit Thucydides, et Periclem, aliosque viros claros quamplurimos: nec minus mirum, quod Epicurum, et Metrodorum, qui secundum naturam magis vixerunt, sed et alios philosophorum primores haud magnum aliquid fecisse sibi persuadeant omnes nostrae aetatis homines etiam sapientes, cum innumeri ii sint, quorum mortis genus ignoramus . . . .

ADNOTATIONES

* Lin. 8. et seqq. φυσικωτερως εζηκοτας Επικουρον, και Μητροδωρον). Quid significet *vivere φυσικωτερως*, idest *naturalius*, facile explicabimus, si animadvertamus apud veteres philosophos idem fuisse, teste Tullio lib. IV. de *Finibus bonorum et malorum*, secundum naturam vivere, ac summum bonum consequi. Sed quia, quaenam esset vita naturae congruens, non omnes eodem modo intelligebant; idcirco in varias discesserunt sententias. Epicurus summum bonum in voluptate, quidam in doloris vacuitate, alii in rebus aliis constituerunt: at Zeno, Stoicorum parens, unam virtutem summum bonum, seu supremam felicitatem esse habendam existimavit. Cum vero Epicuri discipuli, quid esset bonorum finis, melius atque aliis rectius se constituisse jactarent; hinc profecte asserit Philodemus Epicurum, et Metrodorum φυσικωτερως, idest *magis secundum naturam* vixisse.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΓΟ ΝΑ ΑΙΠΑ ΑΠΕΜΠΟΥ ΟΤΕ
ΤΕϹΑΜΑΤΟΙϹΩϹΑ ΛΩΝΕΥϹΑ ΚΟΧΟΛ
ΜΕΝΧΡΟΝΟΥϹΚΕΛΕΤΟΙΠΝΟΝ ΑΙΤΟΔΕ
ΠΕΡΑϹΕΙϹΤΑϹΠΡΩΤΑϹΑΝΑΛ ΟΝΤΑ Υ
ϹΕΙϹΥΠΑΚΟΥϹΤΕΟΝΔΕΔΗΛΟΝ ΟΤΙΤΑΤΟΙϹ
ΕΙΡΗΜΕΝΟΙϹΑΝΑΛΟΓΑΚΑΙΠΕΡ ΤΗϹΚΑ
ΡΟ ΑϹΚΑΙϹΥΝΟΛΩϹΤΗϹΔΥϹΜΟΡΦΙΑϹ
ΝΟΤΑΤΟΝΤΟΙΝΥΝΕϹΤΙΝΤΕΛΥ ΤΕΙϹΘΑΙΠΕ
ΤΩ ΕΝΟΥϹ Η ΟΥΠΟΛΥΤΕΛΗΤΑΦΗΝ
ΚΑΙ ΒΛΕΤ ΝΑΛΛΑΛΙΤΗ ΙΚΑΙΤΟ
ΑΝΚ ΤΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝΓΑΡΕϹΤΙΝ
Ε ΚΑΘΑ ΙΑΜΕΝΟΥΝΤΩΝ
ΜΕΝΤΩΝΠΟΛΥΤΕ ΩΝΤΟΙϹΔ ΩΝ Υ
ΧΟΝΤΩΝΚΑΙΤΟΙϹΜΕΝΕΠΙΦΑ Ο
Ρ ΝΗϹΤΟ Δ ΑΞΙΑϹΑΛΗΘΗ ΤΟ ΠΑΝ
ΤΑϹΑΠΛΩϹΑΝ ΙϹΘΗΤΕΙΝΜΑ ΝΔΕ
ΜΗΔΕΙΝΑΙ ΚΑ ΤΟΥΤΩΝΕΙϹΤΑ ΤΑΦΑϹ
ΑΜ ΝΑΥΤΟΘ ΚΑΕϹΘ ΤΑΔΕ
Ν ΕΝΤΑ

ΛΕϹ
ΘΑΙΟΝΑ
ΤΕΤΑ ΛΕΤΕΝΑ ΤΕΝΤ
ΔΑΠΕ ΑΙΤΗ ΑΤΕ
ϹΙΝ
ΟΝΘΕΤΩΝ ΑΜΗ
ΙΛΛ ΩΤΗ ΝΤΩϹΕΔ ΝΕ ΘΕΝΤΑ
ΤΑΦ ΤΑΝΤΑ ΙΔ ΑΜΝΗ
ΝΕΥ ΥϹΙΝΟΥΤ ΝΑΠΑΝΤΕϹ ΕΙ
ΤΩ ΝΟΜΗΚ ΤΩΝΕΠΑΙϹΘ
ΩΜΗ Π ΕΝΗΜΑΛ
ΟΔΑΕ ΕΙΝΕϹΤΙΝΕΙΜΗΒ
ΕΖΗϹΕΝ ΤΙΩΝΕ Ι ΡΟΥ

COL. XII

Casanova dis e inc

Digitized by Google

COLUMNA XII.

. . . . . και παραπεμπουσιν, ότε παντες άμα τοις ώς αλλων ευσαρκοις ολιγου μεν χρονου σκελετοι γινονται, το δε περας εις τας πρωτας αναλυονται φυσεις· ύπακουστεον δε δηλονοτι τα τοις ειρημενοις αναλογα και περι της καταρροιας, και συνολως της δυσμορφιας. Κενοτατον τοινυν εστιν τε λυπεισθαι γε τω μεν ου στησ' ου πολυτελη ταφην, και περιβλεπτον, αλλα λιτην, και του. αν· καταφερομενων γαρ εστιν επι τα καθαπερ διαμενουντων τοις μεν των πολυτελων, τοις δε των τυχοντων, και τοις μεν επιφανων· ὁ επεφρονηστο γε δι' αναξιας ληθης του παντας άπλως αναισθητειν, μαλλον δε μηδ' ειναι. Και τουτων εις τας ταφας τα μεν αυτοθι . . . .

. . *Frustra* et comitantur, quoniam omnes simul cum obesioribus exiguo tempore ossa exsiccata fiunt, et tandem in prima dissolvuntur elementa; porro rebus jam dictis congruentia et de carnis defluvio, et omnino de foeda corporis immutatione subjicienda sunt. ¶ Vanissimum est igitur animo angi homines, quod sibi non sumtuosum et magnificum, sed humile ac vile sepulcrum excitarint. Id enim est existimantium se veluti esse permansuros his quidem sepulcris splendidos, illis vero vulgares, et aliis profecto illustres: quod idcirco in mentem venit, quia turpiter obliti sunt omnes prorsus sensu carere, seu potius non esse. Ac de iis circa sepulcra haec sane hoc loco . . .

CAP. VI.

Stulte animo anguntur homines, quod magnifica sepulcra sibi non pararint.

Digitized by Google

ADNOTATIONES.

Lin. 1. *και παραπεμπουσιν*). Verbum *παραπεμπω*, quod praeter alia ***deducere***, ***comitari*** significat, heic ad funus, seu pompam funebrem referendum videtur.

Lin. 4. et seq. *εις τας πρωτας αναλυονται φυσεις*). Hoc loco *πρωται φυσεις* sunt prima corporum elementa, quae *στοιχεια* vulgo nuncupantur.

Lin. 6. et seq. *περι της καταρροιας*). A verbo *καταρρεω* ***defluo***, seu ***deorsum fluo*** descendit *καταρροια*, quod nomen verti potest *defluvium*, seu *defluxio*. Vult heic ostendere Epicureus philosophus, stulte, atque inaniter angi animo homines, quod non magnifica et sumtuosa sibi sepulcra pararint: nam, ut ipse ratiocinatur secundum suae disciplinae placita, post mortem non solum corpora in prima dissolvuntur elementa, sed nullus prorsus in cunctis hominibus sensus manet, imo non sunt.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΠΛΑΤΩΝΟ ΑΛΛΑΓΟΥΝΑΝΤ ΝΕ
ΙΓΕΔΟΚΕΙΚΑΚΟΔΑΙΜΟΝΟΣΕΙΝΑΙ
ΡΜΑΜΑΛΛΟΝΕΑΝΑΥΤΟΣΤΙΣΕΠΙΣΚΗ
ΦΑΙΝΗΤΑΙΚΑΤΕΣΠΟΥΔΑ ΩΣ
Φ ΙΝΟΝΤΑΙΔΕΚΑΙΤΩΝΝΟΜΟΘΕΤΩΝ
Ι ΦΥΣΙΚΩΣΚΑΙΚΑΛΩΣΔΙΑΤΑ ΜΕ
Ν ΙΚΑΙΚΕΚΩΛΥΚΟΤΕΣΕΚ ΘΑΙ
Κ ΤΑΤΑΣΤΑΦΑΣΔΙΑΤΟΤΩΝΖΩΝΤΩΝ
ΑΣΧΡΕΙΑΣΑΦ ΙΡΕΙΣΘΑΙΠΟΛΛΩΝΚΑΙ
ΦΘΟΝΟΝΤΟΥΤΟΥΤΑΣΟΥΣ ΑΣΑΦΑ
ΕΙΝΚΕΛΕΥΟΝΤΩΝ ΕΟΙ ΑΣΙΔΕ
ΚΑΙΤΩΝΙΔΙΩ ΩΝΟΙΧΑΡΙΣ
ΤΕΙΝΟ ΤΩΣΑΝΕΥΣΤΑΛΩ
ΑΙΤΑΦΩΣΙΝ
ΝΩΣΚΟΥΣΙΝΟ
Α ΝΕΚΕ
ΘΑΙΚΑΙΤΟ
ΤΑ
ΕΣ ΝΤΟΙΣ

ΥΣΙΤΩΝ
ΤΩ
ΤΡΙΣΙΝΕ
ΤΟΤΟΥΣ
ΠΕΡΙΣΤ
ΟΥΣ ΟΜΟΙΩΣ
ΤΟΔΕΜ ΟΛΟΣ
ΕΙΝ ΩΝΕΝΕΚΑΣΤ
ΟΜ ΝΩΝΟ ΠΑΝ
ΕΠ ΓΙΝΕΤΑΙΓΑΡΕΣ
ΩΣΕΑΥ ΝΠ ΟΝΕΝΟ
ΑΤΑ ΙΑΣ
ΤΕ

COL. XIII

Casanova dis. e inc.

Digitized by Google

COLUMNA XIII.

του Πλατωνος· αλλα τουναντιον εμοιγε δοκει κακοδαιμονος ειναι χαρμα μαλλον, εαν αυτος τις επι σκηναις φαινηται κατεσπουδακως. Φαινονται δε και των νομοθετων, οἱ φυσικως, και καλως διαταξαμενοι, και κεκωλυκοτες εκλυεσθαι κατα τας ταφας δια το των ζωντων τας χρειας αφαιρεισθαι πολλων, και προς φθονον τουτον τας ουσιας αφανιζειν κελευοντων. Εοικασι δε και των ιδιωτων οἱ χαριεστατοι . . . .

Platonis; sed contra ea videtur mihi miseri hominis solatium; si quis omni ope ad exstruenda sibi tabernacula incumbat. Videntur autem ex legum latoribus ii recte et secundum naturam statuisse, qui in monumenta patrimonium effundere vetuerunt, propterea quod plures viventes rebus necessariis destituuntur, dum in istam invidiam opes dissipare jubent. Illi autem etiam e plebejis hominibus, qui sunt elegantiores, videntur. .

ADNOTATIONES.

Lin. 1. *του Πλατωνος*). Heic Platonem carpere videtur Noster, quod lib. IV. *de Leg.* sub finem ditissimos homines magnificentissimum sepulcrum sibi poni jubentes commendare non dubitarit. Celeberrimi Philosophi locum, ad quem respicit Philodemus, in Praefat. nos attulimus.

Lin. 5. et seq. *επι σκηναις φαινεται κατεσπουδακως*). Discerpta papyrus haec tantum exhibet elementa *επισκη*: quare legi posse opinati sumus *επι σκηναις*, ut nimirum doceat Philodemus stulte eos agere, qui magnifica sibi excitant sepulcra, non secus ac si quis ad tabernaculum construendum omne conferat studium; sicut enim in temporariis hujusmodi tectis, quae paullo post est relicturus, operam procul dubio perdit, ita quoque illi frustra laborant de sepulturis sibi parandis, quarum nullus post obitum futurus est sensus. Haec profecto nobis non displicent: si cui tamen mutilam vocem supplere *επισκηπτων* *mandare* magis placeat, conjecturae eidem libentissime adsentiemur. Nam *επισκηπτω* de morientibus etiam usurpatur, qui propinquis, vel amicis studiose ea mandant, quae post mortem fieri exoptant; ut plura veterum Scriptorum testimonia a Lexicographis coacervata luculenter ostendunt. Itaque altera hac lectione admissa, innuere vult Noster, infelicem prorsus esse illum habendum, qui moriturus in iis totus est curandis, quae ad monumenti constructionem pertinent.

Lin. 10. *προς φθονον τουτον*). Heic φθονος accipitur passive pro ea re, cui invidetur; verum intelligere eam vocem melius de re vituperatione digna licet, cujus significationis exempla plura in vulgatis Lexicis exstant.

Digitized by Google

ΤΩϹΟΥΚΕΠΙΤΟΙϹΜΕΤΑΤΗΝΤΕΛΕΥΤΗΝ
ΟΤΑΝΔΕΤΙϹΕΥΤΕΒΕΒΙΩΙΚΩϹΗΙΚΑΙ
ΦΙΛΟΙϹΑΞΙΟΙϹΕΑΥΤΟΥΚΕΧΡΗΜΕΝΟϹΥ
ΠΟΔΕΤΥΧΗϹΗΠΟΝΗΡΙΑϹΑΝΘΡΩΠΩΝ
ΚΕΚΩΛΥΜΕΝΟΝΤΥΧΕΙΝΟΥΔΕΛΑΧΙϹ
ΤΗΙϹΥΝΕΞΕΤΑΙΛΥΠΗΤΟΜΗΔΕϹΕϹΘΑΙ
ΠΡΟϹΕΑΥΤΟΝΛΟΓΙΖΟΜΕΝΟϹΩΙΓΑΡΕ
ΠΙΓΙΝΕΤΑΙΤΟ ΟΝΟΥΚΕϹΧΕΝΑΛ
ΛΑΤΟΥΝΑΝΤΙΟΝΠΑΝ ΟΥΔΕ ΑΡΤΟΨΕ
ΓΕΙΝΤΙΝΑϹΗΤΑ ΛΛΙΠΩΡΙΖΕΙΝ ΥΠΟΠΕ
Ϲ ΙΤΑΥΤΩΙΤΩΝΓΑΡΕΥΛΟΓΙϹ ΩΝΟΥΔΕ
Ε ϹΥΝΑΠΤΕΙΤΙΤΟΙΟΥΤΟΤΩΝΔΕϹΥΝ
Λ ΤΟΝΤΩΝΟΥ ΕΝΤΩΙΖΗΝΕΠΙϹΤΡΕ
ΠΤΕΟΝΟΥΧΟΤΙ Α ΧΡΟΝΟ ΟΥΔΕ
Π ΙϹΘΑΝΟΜΕΘΑΥΤΩΝΟΥΔΟΛΩϹΕϹΜΕΝ
Λ ΗΚΑΙΜΥ ΟΙΤΩΝΚΑΙΜΕΓΑΛΟ
Π ΕΠΩΝΚΑΙΠΑ ΥϹΙΩΝΚΑΙΔ ΝΑϹΤΩΝ
Τ ΦΗϹ ΕΤΥ ΟΝ ΥΔΕΙ ΚΑΤΑ
Μ ΜΦΕ ΚΑΙΤΑΛΑ ΤΩΡΙΖ ΡΕ
Ν ϹΕΧΩ ΤΑ ΑϹ ΟΓΑΡΔΙ ΑΔΙ
ΗΜΜ ΓΕΠΙϹΤ ΑϹΥΠΟ ΗΤΕ
ΑΙ ΓΓΗΝΕΛΑ ΙϹΤΗΝ ΧΕΙΝ
ΟΤΙ Λ ΗΝ ΕΡΓΓ ΥΠ
ΝΑΙ ΤΙ ΝΗΤΙϹΑΝΚ ΕΤΑ
Τ ΥΤΑ ΑΙΤΙΑϹΤΥ ΩΘΗ
ΤΑΛΕΙΨΑ ϹΟΠΟΛΛ ΔΑ
Μ ΝΓΕΓ ΤΡΟΝΗΓΗϹ ΑΙΤΟΝ
ΟΥΚΟΝΤ ΥΚΑΝΠΕΙϹΘΕ
ΤΟ ϹΠΕ ϹΤΑΛΜΕΝΟΥϹΚΑ
ΤΑΦΟΥϹ ϹΑΠΟ ΕΝΟΜΙΖΕΙΚ
ΑΠΑΝΤΑϹΑΝΑΛ ΘΗϹΕϹΘΑΙ ΕΝΟΝΤΟΙ
ΝΚΑΙΤΟΤΗΝΕΝΘΑΛΑΤΤΗ ϹΦΡΙ
ΑΙΚΑΤΑϹΤΡ ΦΗΝΜΑΛΛ ΝΗΤΗΝ
ΙΜ ΚΑΙΠ ΤΑΜΩ ΤΑΥ
ΟΡ ΘΑΙΜΑΛΛΟΝΗΤΗΝ Α
ΥΤΟ ΑΡΥΓΡΟΝΤ ΧΕ
ΙΝΑΙΧΕΙΡΟ

COL. XIV

Gio. Casanova dis. e inc.

Digitized by Google

COLUMNA XIV.

. . . . . ουκ επι τοις μετα την τελευτην. Όταν δε τις ευ τε βεβιωκως η, και φιλοις αξιοις ἑαυτου κεχρημενος, ὑπο δε τυχης, η πονηριας ανθρωπων κεκωλυμενον τυχειν, ουδ' ελαχιστη συνεξεται λυπη, το μηδ' εσεσθαι προς ἑαυτον λογιζομενος· ω γαρ επιγινεται του .., τονον ουκ εσχεν, αλλα τουναντιον παν. Ουδε γαρ το ψεγειν τινας, η ταλαιπωριζειν ὑποπισειν αυτω· των γαρ ευλογιστων ουδε ἑνι συναπτει τι τοιουτο· των δε συναπτοντων ουκ εν τω ζην επιστρεπτεον, ουχ ότι παρα χρονον ουδ' επαισθανομεθ' αυτων, ουδ' όλως ισμεν. Αλλα δη και μυριοι των και μεγαλοπρεπων, και πλουσιων, και δυναστων ταφης ουκ ετυχον· και ουδεις καταμεμφεται, και ταλαιπωριζει φρενας εχων . . . .

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

. . . . . . ουκ αν πεισθειη μεν τους περιεσταλμενους και λαμπρους ταφους, ὡς άποτε νομιζει, ουκ επειτα άπαντας αναλυθησεσθαι. Κενον τοινυν και το την εν θαλαττη πεφρικεναι καταστροφην μαλλον, η την εν λιμνη, και ποταμω, και αυθις ταυτην φοβεισθαι μαλλον, η την εν φρεατι . . . . . ου το παρ' ύγρον τεθνηκοτος σωμα φθαρηναι χειροτερον ου-

haud dolendum de iis, quae mortem sequuntur. Cum autem quis recte vixerit, atque amicis se ipso dignis usus fuerit, si fortuna, vel hominum inprobitas obtinere *sepulcrum* prohibuerit, ne minima quidem tristitia afficietur, haud se futurum secum ipse reputans: cui enim hoc acidit, nullo is dolore affici posset, sed contrarium prorsus fieret. Neque enim eveniet, ut illum aliqui vituperent, aut vexent: siquidem nemini recte cogitantium tale quid contingit; eorum autem, quae *post mortem* contingunt, nulla in vita ratio est habenda, quia eo tempore neque illa sentimus, neque omnino sumus. Sed et innumeri viri et nobiles, et divites, et dynastae sepultura caruerunt; et nemo sapiens eos reprehendit, vel exagitat . . . .

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

. . . . . . nequaquam sibi persuaderet ornata et splendida monumenta, sicut de aliis quibuscumque existimat rebus, temporis lapsu haud in pulverem fore redigenda.

CAP. VII.

Inane est mortem timere in mari, aut in lacu, aut in flumine.

¶ Inane est igitur mortem in medio mari magis horrere, quam mortem in lacu, et in flumine; rursus vero hanc magis timere, quam mortem in puteo . . . . . haud humore corrumpi mortui corpus pejus

* Lin. 5. et seqq. ὑπο δε τυχης, η πονηριας ανθρωπων κεκωλυμενον τυχειν). Hoc loco binae voces κεκωλυμενον τυχειν sunt, ut ajunt Grammatici, accusandi casus absolutus: norunt enim vel in Graeco sermone tirones, Graecos non modo genitivum, quod est frequentissimum, sed accusativum quoque, et ablativum veluti casum absolutum usurpare. Quare, si praepositionem μετα subaudias, idem erit μετα κεκωλυμενον τυχειν, ac *postquam prohibitum fuerit sepulturam obtinere;* quod auferendi casu latine *vetita sepultura* diceretur.

* Lin. 11. et seq. των γαρ ευλογιστων ουδε εν συναπτει τι τοιουτο). Verbale ευλογιστος ab ευλογιζομαι *recte cogito* (quamvis ευλογιζομαι in vulgatis Lexicis minime inveniatur) ortum potest heic intelligi de hominibus morti proximis, qui si sapiant, haud dolent se insepultos a nonnullis vituperandos, et ludibrio habendos fore; at rectius ac potius intelligitur de viris sapientibus, qui mortuos sepultura carentes haud reprehendunt, et exagitant, ut e verbis sequentibus apparet: *innumeri viri nobiles, divites, et dynastae sepultura caruerunt, et nemo sapiens eos καταμεμφεται, και ταλαιπωριζει reprehendit, et exagitat.* Et de iisdem subdit Philodemus: *nemo sibi persuaderet ornata et splendida monumenta temporis lapsu haud esse in pulverem redigenda.*

Digitized by Google

ΘΕΝΕΧΕΙΤΟΥΓΗΚΕΚΡΥΜΜ . . ΝΟΝΥΠΕ
ΛΩΝΚΑΙϹΚΩΛΗΚΩΝΗΚΕΙΜΕΝΟΝΕ
ΠΙΓΗϹΥΠΟΠΥΡΟϹΟΤΑΝΓΕΜΗΤΕΚΕΙ
ΝΩΝΜΗΤΕΤΟΥΤΩΝΑΙϹΘΗϹΙϹΗΙΤΩ
ΛΕΙϮΑΝΩΙΤΙΔΕΙΔΙΑΦΕΡΕϹΘΑΙ ΜΑ
ΤΑΙΟΝΔΕΚΑΙΤΟΠΥΡΓΟΥΝΕΝΠΕΛΑΓΕΙ
. . ΕΓΟΝΤΑΚΑΙΤΩΙΛΙΒΥΚΩΙΔΕ . . . ΥΠΟΙ
Ι . ΤΕΤΤΑΡΩΝΑ . ΟΠΝΙΓΗΝΑΙ . . . ΘΩΝΟ
ΤΑΝΕΝΠΥΑΛ . ΓΕΝΗΤΑΙ ΠΩ . ΔΟΥΚΑϹ
ΤΟΧΩϹΟΛΕΓΩΝΟΔΥϹϹΕΥϹΤΡΙϹΜΑΚΑΡΕϹ
ΔΑΝΑΟΙΚΑΙΤΕΤΡΑΚΙϹΟΙΠΟ . . ΛΟΝΤΟΤΡ
. . ΕΥΡΕΙΗΧΑΡ . ΝΑΤΡΕΙΔΗϹΙ . . . ΝΤΕϹ
. . ϹΚΑΙΕΓΩΝΟΦΕΛΟΝΘΑΝΕ . . . ΝΥΝ . .
ΜΕΛΕΥΓΑΛΕΩΙ . ΑΝΑΤΩΙΕΙΜΑΡΤΟΛΛΩΝΑΙ
. ΥϹΠΟΤΜΟΥϹΕ . ΟΜΙ . . ΝΤΟ . . ΝΤΑΙϹΝΑ
ΜΑΧΙΑΙϹΠΕΡΙΤΗϹΠΑ . ΡΙΔ . ΑΠΟΘΑΝΟΝ
ΤΑϹΩϹΤΟΥϹΕΠ . ΡΤΕΜΙϹΙΩΙΚ . ϹΑΛΑΜΙ
. . ΚΑΙΤΟΥϹΥϹΤ . ΟΝΚΑΙΜΕΘΗΝ . . ϹΤΑΥΤ
ΠΕΙ . ΟΜΕΝΟ . . . ΓΑΡΗΤΤΟΝΤ . ΕΖΟΥϹ
. . . ΜΕΝ . . . ϹΘΑΙΤΩΜΕΝΠΑΛ
. . ΑΙϹΕΠΕΙΔΗ . . . ΩΝΠ . . ΥϹΟΙΩ
Λ . . ΤΟΙΚΑΙ . . . ΩΤΟΙ
Κ . ΓΕΝΗϹΟΝΤΑΙΤΙΓΑΡΔ . ΙΑ
. . ΟΜ . . . ϹΕΠΑΝΑΓΟ
Ϲ . ΚΑϹΥΝΗΘΩ . ΠΛΕΟΝΤΑ
. ΝΟΥΜΕΝΤΟ . ΗΤΟΝΔΙΑΚΑ
Κ . ΟΔΑΙΜΟΝ . ΕΙΝΦΥϹΙΚΟΝϹ
Δ . Φ . . ΚΕΡΔΙ . . Ν . ΠΑΝΤΑ
Κ . ΛΑΤΙΖΟΜΕΝ . ϹΚΑΙΔΙΑΤΟΥΤ
ΒΥ . ΖΟΜΕΝΟΥϹ . ΑΛΛΑΤΟΖΗΝΟΙ
Τ . ΑΥΤΩΝΟΥΚ . ΘΑΝΑΤ . ϹΟΤΟ
Δ . . . ΑΓΚΑ . ΜΕΝΧΡΕΙΑϹ
ΤΩΝΤΥΧΗΔΕ . ΒΟΥΛΗΤΩΙϹΥΝΚΥ
Τ . ΝΟΥΔΕΤΕΥ . ΑΛΛΩϹ . . . ΕΞΑ
ΝΑΓΚΗϹΤΟΥΚΑ . . . ΕΦΕΙΝΕΝΘΑΝ
. . ΙΠΟΝΟΥϹΙϹ . . . ΕΡΟΥϹΕΠ . ΟΓΟΝ
. . . ΔΗϹΥ . . . ΕΤΕΙϹΑ . ΔΟΞΕΙ

COL. XV

Gen. Casanova dis. e inc.

Digitized by Google

COLUMNA XV.

θειν εχει του γη κικρυμμενον ὑπ' ευλων, και σκωληκων, η κειμενον επι γης ὑπο πυρος · ὁταν γε μητ' εκεινων, μητε τουτων αισθησις η τω λειψανῳ, τι δει διαφερεσθαι; Ματαιον δε και το πυργουν · « Εν πελαγει λεγοντα, και τῳ Λιβυκῳ δ' ειμι λυποι η πετταρων αποπνιγηναι συνηθων » ὁταν εν πυελῳ γενηται. Πως δ' ουκ αστοχως ὁ λεγων Οδυσσευς · « Τρις μακαρες Δαναοι, και τετρακις, ὁι ποτ' ολοντο Τροιη εν ευρειη χαριν Ατρειδησι φεροντες. Ὡς και εγων οφελον θανειν. Νυν δε με λευγαλεῳ θανατῳ ειμαρτο ολωναι · » τους ποτμους ενομιζεν τους εν ταις ναυμαχιαις περι της πατριδος αποθανοντας, ὡς τους επ' Αρτεμισιῳ, και Σαλαμινι, και τους ὑστερον, και μεθ' ἡμας ταυτα πειπομενους, ου γαρ ἡττον τι ῥεζουσιν;

. . . .

. . . .

. . . .

. . . . Τι γαρ δει λεγειν επιτυχως ολομενους επαναγομενους, και . . κα συνηθων πλεοντας, . . δη μονον ου μεν τον, η τον δια καλον, και ου κακοδαιμον' . . ειν Φυσικον θανατον; Δι . Φ . . κερδειν ειναι παντα θνησκειν κ. ματιζομεν . ς, και δια τουτο μεν ουτω β. ζομενους · αλλα το ζην ὁρος δη ε. τ. αυτων, ουχ ὁ θανατος, ὁτε θνησκει δι . . αγκαιας μεν χρειας πλεοντες. Των τυχη δε αβουλητῳ συγκυρ . . . τ . ν, ουδ' ἑτερ . . αλλως, ει μη εξ αναγκης που κα . . . . . Φειν ενθ' αν . . . . πονους ισχυροτερους . . . . Τις αν δοξει εξ-

est, quam terra obrutum tineis, et vermibus, vel super terra jacens igne *absumi:* cum vero neque illa, neque haec sentiat cadaver, quid litigare oportet? Stultum est autem magna verborum exaggeratione quemdam dicere: *Magis me discruciaret maris Libyci fluctibus demergi, quam a quatuor familiaribus suffocari*, cum scilicet sit in balneo. At quo pacto dicens Ulysses: *Ter beati Danai et quater, qui olim periere in Troja lata, Atridis gratificantes! Utinam et ego mortuus essem. Nunc vero tristi morte destinatum est me perire;* non absurde infelices eos putabat, qui in maritimis praeliis pro patria occubuerunt, ut illos qui apud Artemisium, et Salamina, illosque qui deinceps interiere, et post nostram aetatem haec passuri sunt; neque enim quid minus faciunt?

. . . .

. . . .

. . . .

. . . . Quid enim dicere oportet eos infeliciter morientes, qui negotiantur, et ad emendas consuetas merces navigant, quin etiam propemodum hunc, vel illum, propterea quod decoram, et haud miseram mortem habeant naturalem? quare censeo, utilius esse prorsus illos mori, qui fluctibus jactantur, atque ad id minime coguntur; verum vivere est ipsis propositum, non mori, cum ob necessarias pereunt commoditates navigantes. Iis autem, qui in infortunium incidunt inviti, nil aliud reliquum est, quam ut inde vehementiores dolores ferant . . . . Nonnullis videbitur

Digitized by Google

ADNOTATIONES.

Lin. 6. et seqq. *εν πελαγει και τῳ Λιβυκῳ δ' αμι λυκοι, η τετταρων αποπνιγηναι συνηθων*). Videtur heic Auctor veteris Poetae dramatici locum citare, et aliqua interjecta verba omittere; quemadmodum eum sat manifeste paullo post fecisse apparet, dum Homeri verba citat. Idcirco autem mare Libycum a Poeta allato prae aliis memoratur, quod hoc mare ob syrtim majorem, et minorem erat maxime navigantibus periculosum.

Lin. 10. et seqq. *τρις μακαρες Δαναοι, και τετρακις, οι ποτ' ολοντο Τροιη εν ευρειη κ. λ.*) Verba sunt Homeri lib. V. Odys. a v. 306 ad 312. quamvis non pauca intermedia omittenda censuerit Philodemus, uti paullo ante observavimus.

Lin. 15. *τους ποτμους ενομιζεν*). Nomen *ποτμος* ***calamitas***, ***fatum*** videtur hoc loco *μετωνυμικως* pro ipso homine misero et infelici adhiberi, perinde ac apud Terentium ***scelus*** pro scelesto sumitur. Probabile est etiam Philodemum scripsisse *ποτμιους* ***infelices***, ut a *λογος* oritur *λογιος*, ab *αγρος* fit *αγριος* (licet adjectivum *ποτμιος* in vulgatis Lexicis minime reperiatur); quae vox deinde librarii oscitantia in *ποτμους* conversa est.

Lin. 24. *επαναγοραζοντας*). Ut mutilam papyri vocem hoc pacto suppleamus, ipsa Auctoris sententia postulare videtur: nec nobis negotium facessere debet, quod decompositum *επαναγοραζω*, ab *αγοραζω* ***negotior*** ortum, in vulgatis ad hanc usque diem Lexicis minime inveniatur; siquidem ex aliis Voluminibus Herculanensibus editis abunde patet, non pauca in iis exstantia verba uni Philodemo deberi, atque a Lexicographis omnibus antehac ignorata fuisse.

Lin. 28. *διο φημι κερδιον ειναι*). *κερδιον ειναι* ***utilius***, seu ***melius esse*** *φρασις* est ab Homero usurpata lib. XIV. Odys. v. 355. Unde aperte colligitur, quanti Poetarum Graecorum principem fecerit Noster, ut illius quoque locutiones in sua scripta philosophica transfundendas curaverit: quod etiam Tomo V. Herculan. Volum. de Euripide, et aliis scriptoribus animadvertere haud praetermisimus, quorum dictiones pariter imitari studuit Philodemus.

Digitized by Google

ΕΙΝΑΙΤΟΛΥΠΕΙϹΘΑΙΜΕΛΛΟΝΤΑΚΑΤΑϹ
ΦΕ..ΒΙΑ..ΩϹΥΠΟΔΙΚΑϹΤΗΡΙΟΥΚΑΤΑΚΕΧΡ
ΜΕΝΟΝΗΔΥΝΑϹΤΟΥΚΑΘΑΠΕΡΟΠΑΛΑΜ
ΔΗϹΚΑΙϹΩΚΡΑΤΗϹΚΑΙΚΑΛΛΙϹΘΕΝΗϹ..Ϲ
Τ..ΜΕΝΓΑΡΑΜΕΛΕΙΤΩΝΑΓΑΝΠΑΡΑΛ
ΓΩΝΚΑΙϹΠΑΝΙΩΤΑΤΩΝΠΕΡΙϹΟΦΟΥϹΑΝ
ΔΡΑϹΟΥΧΟΤΙΓΟΥΝΕΝΕΡΓΟΥϹΙΤΙΤΩΝΕΙ..
ΤΟΥΤΑΓΩΓΩΝΑΛΛΟΥΔΕΚΟΙΝΟΤΗΤΑϹΠΑ
ΡΕΧΟΥϹΙΝ ΑΛΛΕΠΕΙΔΗΠΕΡΟΥΚΑΔΥΝ..ΤΟΝ
ΕΤΙΔΕΜΑΛΛΟΝΕΙ..ΤΩΝΜΗΤΕΛΕΙΩΝΤ..
ΤΟϹΥΝΚΥΡΗ.ΑΙΤΟΜΕΝΑΔΗΚΤΩϹΕΧΕΙΝΚΑ
ΤΑΠΑΝΟΥΡΑΙΔΙΟΝΤΟΔΕΝΟΧΛΗΘΕΝΤ
ΠΑΝΥΜΕΤ..ΩΙΤΟΙϹΟΛ..ΓΕΝΝΑΙΩϹ..
ΦΕΡΕΙΝΕΞ..ϹΤΙΝΤΟΙϹΤ..ΟΥΤΟΙϹΔΙΑΛΟ
ΓΙϹΜΟΙϹ ΟΤΑΝΜΕΝ.. ..ΙϹΕΝΟΧΟϹΩΝ
ΤΟΙϹΥΠΟΠΑ..ΘΟΥϹ.. ..ΤΟΥΚΑΤΑΚΡ
ΘΕΙϹΙΝΑΙϹ..ΟΙϹΤ.. ..ΗϹΚΑΤΑϹ
ΦΗϹΑΘΛΙΟ.. ..ΛΛΟΤΙΖΩΝ
ΤΟΙΑ..ΗΝ.. ..ΤΥΧΟΝ..
..ΛΕ..ΤΗϹΑϹ.. ..ΔΙΑΤΗΝΑ
ΔΟΞΙΑΝ Ο.. ..ΚΑΛΩϹΚ
ΠΑΝΤΟϹΕΠ..ΟΥΚΑ.. ..ΕΚΦΘΟΝΟΥ
ΚΑΙΔΙΑΒΟΛ..ϹΚΑΙϹ.. ..ΟΓΙΑϹΑΝΘΡ
ΠΩΝΓ.. ..ΗΡΩ.. ..ΚΗΝΤΟΙΑ
ΤΗΝ.. ..ΟΥϹΜ.. ..ΟΥϹΑΝΠΡΟϹ
ΩϹ.. ..ΑΛΛΟΝ.. ..ΑΝΟϹΟΝΕΙΔ
.. ..ΤΑϹΟΔΕ.. ..ΩϹΚΕΙΤΑ
Λ.. ..ΡΩΜΕΝΟϹΟ..ΤΕΡΑΝΩΓΕ
Ν.. ..ΑΤ.. ..ΤΟΝΔ..ΤΡΟΠΟΝΤΗϹ
ΤΕΛΕΥΤΗϹϹ..ΤΕΚΑΘ.. ..ΥΗΓΗϹΕΤΑ
..ΕΚΤΟΝΗΤΑ.. ..ΠΩΡΟΝ..ΤΕΔΙΑΤΟΤΟΥ
..Ζ..ΕΝΑΝΘ..Ω.. ..Π..ΑΜΒΑΝΕΙΝ
ΔΙΑΤΟΜΗΤΕΠΑΝΤΑϹΟΙϹ..ϹΘΑΙΜΗΤΕ
ΠΟΛΛΟΥϹΕΙΤΕΚΑΙΠΑΝΤ..ϹΕΝΟΜΙΖΟΝ
.. ..ΩϹΥΝ..ΝΩϹΙΝΕΙΧΕΝΚΑΙΤΗ..
.. ..ΕΓ..ΑΝΤΟΝΚΑΙΜΑΚΑΡΙΑΝ
.. ..ΩϹΕΤΕ.. ..Ρ..ΝΑ
.. ..ΟΜΕΝΟΝΑ.. ..ΙΕΝΚ
..Υ.. ..Ο..ΟΥ.. ..ΙΟΧΛΕΙΚΑΙ

COL. XVI

Giu. Casanova dis. e inc.

Digitized by Google

COLUMNA XVI.

ειναι το λυπεισθαι μελλοντα καταστρεφειν βιαιως ὑπο δικαστηριου κατακεκριμενον, η δυναστου, καθαπερ ὁ Παλαμηδης, και Σωκρατης, και Καλλισθενης· ὡστε μεν γαρ αμελει των αγαν παραλογων, και σπανιωτατων περι σοφους ανδρας, ουχ ὁτι γουν ενεργουσι τι των εις τουτ' αγωγων, αλλ' ουδε κοινοτητας παρεχουσιν. Αλλ' επειδηπερ ουκ αδυνατον, επι δε μαλλον ειη των μη τελειων τουτο συγκυρησαι, το μεν αδηκτως εχειν κατα παν ου ῥαιδιον, το δ' ενοχληθεντα πανυ μετριως τοις ὁλοις γενναιως ὑποφερειν εξεστιν τοις τοιουτοις διαλογισμοις. Ὁταν μεν τοι τις ενοχος ων τοις ὑπο πληθους, η δυναστου κατακριθεισιν αισχροις τυγχανη της καταστροφης, αθλιος μεν εστιν· αλλ' οτι ζωντι τοια μην ειδοτες, και εντυχοντες αν δ' ελεησαν, η δ' εδειξαν δια την αδοξιαν; Ὁταν δ' ὁ βεβιωκως καλως, και παντος ὑπερ ουκ αλλου, η εκ φθονου, και διαβολης, και συκολογιας ανθρωπων γραφη πονηρων, δια δικην τοιαυτην δικασθη τους μεν πολλους, αν προσιωσ', ελεειν μαλλον δ' αν, ὁσον ειδωσι αλλους χαιροντας· ὁδι ὁυτως κειται ἁπασιν γ' ερωμενος, ὑπερανω γενεας καταστας. Τον δε τροπον της τελευτης ουτε καθα τις διηγησεται ψεκτον, η ταλαιπωρον, ειτε δια το τους αξιους εν ανθρωποις προλαμβανειν, η δια το μητε παντας οιεσθαι, μητε πολλους, ειτε και παντες ενομιζον, δι' ων ου συγγνωσιν ειχεν, και την ζωην αυτου ανεγκλητον, και μακαριαν. . . .

. . . .

. . . . τουτο δ' ουχ' ενοχλει και

Posse dolere eum qui morte damnatus est judicum sententiis, vel a dynasta, sicut Palamedes, et Socrates, et Callisthenes; ut profecto ea negligat, quae valde a ratione abhorrentia, et rarissima de sapientibus viris narrantur, non quod ad id quidquam alliciens efficiunt, sed neque societates pariunt. ¶ Verum quoniam istud non est ex eorum numero, quae fieri nequeunt, imo potius est eorum unum, quae non sunt perfecta; nullum quidem dolorem sentire non est facile, modice vero turbatum fortiter calamitatem perferre ob has licet rationes. Cum saue quis criminibus probrosis a populo, vel a dynasta damnatus mortem subeat, infelix quidem est: sed qui talia scientes ei viventi obviam fiunt, numquid ipsum miserarentur, an potius ob infamiam fugerent? At cum qui bene vixit, nulla alia ex re accusetur, nisi ex invidia, et calumnia, et malorum hominum perversitate, ob hanc caussam necesse est illum multos, si accedant, eo magis miserari, quo magis de ipsius morte alios gaudere vident; is autem post mortem est omnibus carus, cunctisque suae aetatis hominibus antefertur. Nec porro mortis genus aliquis velut infame et calamitosum declarabit, seu quod viri existimatione digni eum praecedant *in eo mortis genere*, vel quod neque omnes, neque multi sint ejus opinionis, seu quod omnes intellexerint, quibus de caussis veniam haud assecutus est, ac vitam ejus inculpatam ac beatam *existimaverint* . . . .

. . . .

. . . . . id vero haud turbat et

CAP. VIII.

Is qui in infortunium incidunt nullum dolorem sentire non est facile, nec est quid perfectum, modice vero turbari et dolere licet.

Digitized by Google

ADNOTATIONES.

•Lin. 2. et seqq. *ὑπο δικαστηριου κατακεκριμενον, η δυναστου, καθαπερ ὁ Παλαμηδης, και Σωκρατης, και Καλλισθενης*). Notissima sunt, quae de Socrate, et Callisthene philosophis capitis damnatis narrant prisci Scriptores: quare mirari subit, ecquid in mentem venerit Epicureo nostro, ut illis Palamedem consociaret, quem Trojani tempore belli Ulyssis fraude a Graecis morte multatum fuisse mythologi dicunt. Verum facile est perspicere, haud id Philodemo propositum fuisse, ut eodem ordine habenda esse ostenderet injusta Socratis, et Callisthenis supplicia, ac fabulas ad Trojana tempora spectantes, sed tantummodo suum argumentum quadam similitudine e fabulosa Graeciae aetate petita illustrare voluisse. Et sane eadem ratione se gessit Col. IX. hujus papyri *de morte*, cum firmam illam et perpetuam amicitiam, quam inter se religiose colebant Epicuri discipuli, magis illustrari veteribus fabulis animadvertit.

•Lin 11. et seq. *το μεν αδηκτως εχιν κατα παν ου ῥαδιον*). Carpit procul dubio Stoicorum *απαθειαν* *indolentiam* his verbis Noster, qui sapientem omnino dedecere docebant, in maximis etiam malis et cruciatibus vel leviter turbari, et angi animo. Is contra contendit, licet hoc fieri possit, non esse tamen facile, nec existimandum veluti quid absolutum ac perfectum, cum ipsa natura hujusmodi indolentiae repugnet.

Digitized by Google

Digitized by Google

. . ΕΡ . ΚΥΡΙΟΥ ΕΙΔΕΚΑΙΤΩΝΕΠ . ΦΑΝΕϹΤΑ
ΤΩΝΦΘΟΝΩΙΚΑΙΔΙΑΒΟΛΗΙΠΕΡΙΠΕϹΟΝ
ΤΑ . . ΝΤΕΔΗΜΟΙϹΚΑΙΠΑΡΑ . . ΝΑϹΤΑΙϹ
ΥΠΟΔΕΤΥΡΑΝΝΩΝΚΑΙΤΟΥϹΑΡΙϹΤΟΥϹ
ΜΑΛΙϹΤΑΚΑΙΒΑΙϹΙ . ΕΙϹΥΠΟΒΑϹΙΛΕΩΝ
ΠΕΙΘΕΤΑΙΔΕΚΑΙΤΟΥϹΚΑΤΑΙ . . ΟΝΤΑϹΕΝ
ΤΕΤ . . ΙΠΑΝΤΙΒΙΩΙΤΕΤΙΜΩΡ . . ΑΙΠΡΟϹ
ΤΗϹΕΝΑΥΤΟΙϹΚΑΚΙΑϹΚΑΙΔΙΑ . . ΟΝΜΕ
ΤΑΜ . ΛΕΙΑΙϹΠΟΛΛΑΙϹΟΔΥΝΗ . . ϹΘΑΙΤΑ
ΧΑΔΕΚΑΙΚΟΛΑϹΘΗϹΕϹΘΑΙΔΥ . . ΕΡΕϹΤΕ
ΡΟΝΥ . ΑΛΛΩΝ ΕΓΩΔΕΘΑΥΜΑ . ΩΤΩΝ
ΑΒΙΩ . ΟΝΗΓΟΥΜΕΝΩΝΤΟΚΑΤ . ΤΝΩϹ
ΘΗΝΑΙΚΑΙΤΑΥΤΟΥ . ΥΠΟϹΠΟΥΔΑΙΩΝΑΛ
ΛΥΠΟΧΕΙΡΙϹΤΩΝΑΝΘΡΩΠΩΝΜΑΛΛΟΝ
ΔΕΘΗ . . ΩΝΕΙΜΑΚΑΡΙΩϹΗΓΟΥ . ΑΙΒΕ
ΒΙΩΚ . . ΙΑΙΚΑΙΒΙΩϹΕϹΘΑΙΤΟΥ . ΑΜΠΟ
ΝΗΡΟ . . ΜΕΝΑΠΟΛ . . ΟΜΕΝΟΥϹΑ . ΔΙΑΒΟ
ΛΩΝΗΜΗΔΟΛΩϹΔΙΑΒΑΛΛΟΜ . ΝΟΥϹ
. ΑΡΑΤ . . ΙϹΤΟΙΟΥΤΟΙϹ ΕΤΙΔ . Ν . ΝΟΜΙ
ΖΟΥϹΙΝ . . . . ΤΩΝΦΡΟΝΙΜΩ . . . . ΤΟΝ
ΒΙΟΝΕΤ . ΤΑΛΑΙΠΩΡΟΝΕΙΤ . . . . ϹΥΜ
. ΟΡΑΙ . . . ΝΕϹΘΑΙ . ΤΕΠΕΤ . . . . ΟΙΟΥ
ΤΟΙϹΠΡΟ . . ΜΒ . ΟΝ . ΑϹΙϹΩϹΕϹ . ΘΑΙΚΑΙ
ΠΕΡΙ . Α . . . . ΕΙΔ . ΙΤΥΧΗϹΕ . . ΝΕΡ
ΓΟΝ ΟΥ . . ΔΕϹΤΙΠΕ . ΝΤΟΓΕ . . ΑΙΩϹ
ΔΥΝΑϹΘΑΙ . . . ΝΤΑΤΟΙΑΥΤΑ . Ο . ϹΑΡΕ
Τ . ΡΟΡΟΥ . . . . ΔΡ . ΝΩϹΤΕΚΑ . ΩΝ
ΙΔΙΩΝ . ΠΑ . . ΙΝΟ . Ω . . . . Ν . ΟΥ
Κ . . ΛΟΦ . . ΜΟΝΟΝΤΡΟΦΕΡ . ΝΤΑ ΑΛ
ΛΟΚΑΙΚ . ΤΑΝΩΤΙΖΟΜΕΝΟΥϹΤ . ΝΑΙ
ΑΤΙΘΕΝ . . . ΑΓΑΡΕ . ΩΚΡΑΤ . . ΑΙΖΗ
ΝΩΝΟΕ . . . ΚΑΙΑΝ . ΞΑΡΧΟϹΩ . ΤΙΝΕϹ
ΙϹΤ . ΡΟΥ . . . ΝΕϹΑ . ΛΟΙΤΩΝΦΙΛΟϹΟ
ΦΙ . ΑΝΤΩΝ ΤΟΓΕΜΗΝΕΠΙΤΩΙΠΡΟϹ
ΜΗΔΕΝ . ΙΔΩϹΜΝΗΜΟΝΕΥΘΗ . . ΘΑΙ
ΔΗΓΜ . . . ΑΝΑΔΕΧΕ . ΘΑΙΦΥϹΙΚ . . ΟΙ
ΚΕ . . . . ΩΙΗϹΓΑΡΕΝΙΟΤΑΦΙΝΟ . ΑΙ
Ν . . . . ΝΕϹΧ . . ΑϹΕΠΙ . . .
Μ . . . . ΕΤΙϹΕ . ΝΩϹΑϹ . . . .
ϹΑ . . . . ΥΝΟΙΑΙϹ . . . ϹΤ . ΝΙϹ . . .

COL. XVII

Casanova dis. e inc.

Digitized by Google

COLUMNA XVII.

ὑπερ κυριου. Ει δε και των επιφανεστατων φθονῳ, και διαβολῃ περιπεσοντας ετε δημοις, και παρα δυνασταις ὑπο δε τυραννων και τους αριστους μαλιστα, και βασιλεις ὑπο βασιλεων, πειθεται δε και τους καταγνοντας εν τε τῳ παντι βιῳ τε τιμωρεισθαι προς της εν αὑτοις κακιας, και δι' αυτον μεταμελειαις πολλαις οδυνησεσθαι, ταχα δε και κολασθησεσθαι δυσχεριστερον ὑπ' αλλων. Εγω δε θαυμαζω των αβιωτον ἡγουμενων το καταγνωσθηναι, και ταυτ' ουχ ὑπο σπουδαιων, αλλ' ὑπο χειριστων ανθρωπων, μαλλον δε θηριων, ει μακαριως ἡγουνται βεβιωκεναι, και βιωσεσθαι τους παμπονηρους μεν, απολυομενους δε διαβολων, η μηδ' ὁλως διαβαλλομενους παρα τοις τοιουτοις. Ετι δ' αν ει νομιζουσιν αθλιων φρονιμωτατων τον βιον ετι ταλαιπωρον ειναι, και συμφοραις γενεσθαι περιπετη παρα τοιουτοις, προλαμβανοντας ισως εσεσθαι και περι ἑαυτων, επειδη τυχης εστιν εργον. Ουκ αν δ' εστι περαν το γενναιως δυνασθαι φερειν τα τοιαυτα τους αρετοφορους των ανδρων, ὡστε και των ιδιων ἁπαντων, ὁιων εσχον δ', ου καλοφην μονον ὑποφεροντας, αλλα και καταναυτιζομενους τ' αν διατιθεναι· τοια γαρ ὁ Σωκρατης, και Ζηνων ὁ Ελεατης, και Αναξαρχος, ὡν τινες ὑστερουσιν, τινες αλλοι των φιλοσοφησαντων. Το γε μην επι τῳ προς μηδεν ειδως μνημονευθησεσθαι δηγμον τ' αναδεχεσθαι φυσικως εοικε. . . . .

. . . .

. . . . ὁτε τις εγνωσται ετι ζησα . . . . ευνοιαις, τουτεστιν ισα κ' αν ευ-

de judicio. Si vero et viros clarissimos *animo proponat*, qui in invidiam, et calumniam inciderunt apud populos, et apud dynastas, sub tyrannis et optimates maxime, atque ipsos reges sub regibus; sibi persuadet, homines condemnantes toto vitae cursu sua iniquitate esse plectendos, ac pluribus conscientiae stimulis torquendos, et fortasse ab aliis asperius puniendos. Porro ego miror, quod qui acerbissimum esse condemnari opinantur praesertim ab hominibus non bonis, sed pessimis, seu potius belluis, ii beate vixisse, ac deinde victuros homines perditissimos, a calumniis absolutos, seu nequaquam calumniis obnoxios apud tales existimant. Praeterea vero arbitrantur etiam infelicem prudentissimorum esse virorum vitam, hosque in calamitates incurrere, cum idem sibimetipsis eventurum praevideant, quoniam fortunae est opus. Haud igitur humanas superat vires, posse homines virtute praeditos talia ita generose perferre, ut cunctorum suorum bonorum, quae habebant, non modo spoliationem aequo animo tolerare, sed et dorso ferre sint parati: hac enim ratione *se gesserunt* Socrates, et Zeno Elaeites, et Anaxarchus, quibus alii sunt inferiores, alii philosophantibus dissimiles.

¶ Enimvero dolere, quod nulla ex re quis videat se fore memorandum, videtur naturaliter *vanum et stultum* . . . .

CAP. IX.

Vanum est et stultum hominem dolere, quod memoriam sui nominis post mortem non relinquat.

. . . .

. . . . . . cum quis cognitus est adhuc vivens ob actus benevolentiae, quod perinde est, ac si

ADNOTATIONES.

Lin. 1. *υπερ κυριου*). To *κυριον* interpretati sumus *judicium*, eodem sane sensu, quo Graece dicebantur *τα κυρια κριθεντα rata judicata* illae judicum sententiae, a quibus non appellabatur.

Eadem lin. et seqq. *επιφανεστατων φθονῳ, και διαβολη περιπεσοντας εστι δημοις κ. λ.*). Heic licet generatim de illis loquatur Epicureus noster, quos apud populos, et dynastas, et tyrannos oppresserat invidia, et calumnia; facile tamen quivis intelligere potest, eum Socratem ab Atheniensibus, et Callisthenem ab Alexandro M. morte damnatos, quorum supra mentionem fecerat; nec non paullo post memoratos Zenonem Elaeiten, atque Anaxarchum, quorum hic a quodam Cypri tyranno, ille a patriae suae tyranno est interfectus, praecipue significare. At non aeque facile est divinare, quemnam regem ab alio rege capitali poena damnatum speciatim innuat Philodemus; nisi quod valde est probabile, ipsum ad Agidis Spartae regis miserandum supplicium, quo alterius Spartani regis Leonidae pravis artibus et fraude affectus fuit, spectare voluisse, de quo videndus Plutarchus in Agide.

Lin. 4. et seq. *και τους αριστους μαλιστα*). *Τους αριστους*, *optimates* vertimus, idest potentiores et nobiliores cives, quos maxime metuere solent tyranni; sed nihil impedimento est, quominus heic *αριστοι* intelligantur a Philodemo viri moribus et virtute insignes, ut Zeno, et Anaxarchus philosophi.

Lin. 19. et seqq. *Ετι δ' αν νομιζουσιν ανδρων φρονιμωτατων τον βιον ταλαιπωρον ειναι κ. λ.*). Hoc loco Noster iis haud assentitur, qui existimabant etiam prudentissimorum hominum vitam propterea esse miseram atque infelicem apud iniquos et inhumanos, a quibus praevident se fore opprimendos, quod id Fortunae est opus. Etenim isthaec opinio Epicuri doctrinae adversabatur; qui in epistola ad Menoeceum aperte docuerat, ***Fortunam minime esse Deum habendam, neque esse caussam bonorum omnium et malorum, quae in humana vita accidunt.***

Lin. 25. *προλαμβανοντας*). Hoc participium ad verba *ανδρων φρονιμωτατων* est referendum; verum Auctor isthic accusandi casum absolutum, ut ajunt Grammatici, usurpare voluit.

Lin. 29. *κικλοφτη*). Haec vox in cunctis Lexicis usque ad hanc diem vulgatis neutiquam invenitur; attamen ex quadam linguae analogia a *κλεπτω* descendit. Etenim nomina a praeterito medio orta hujus temporis formam retinere solent; ita a *κεκραγα* habetur *κεκραγη*, a *πεποιθα* fit *πεποιθησις*.

46

Digitized by Google

ΡΗϹΗΤΟΥϹΕΓΝΩΚΟΤΑϹΑΝΕΙΡΗ ΑΙΤΟΙϹ
ΟΛΟΙϹΟΥΔΕΝΕΛΛΕΙΦΕΙΧΡΕΙΑΝ ΡΕϹΧΟ
ΜΕΝΤΩΝϹΥΝΕΚΠΤΩΜΑΤΩΝ ΥΧΕΝΕ
ΚΕΝΑΥΤΩΝΑΛΛΑΤΗϹ ΥΔΟΚΟΥΙ ΕΝΗϹ
ΖΩΗϹΗΝ ΕΦΥΚΕΝΕΠΙ ΝΕϹΘΑ ΙΟΠΕΡ
ΑΙΕΚΕΙΝΗϹΥΝΤΕΛΕϹΘΗΤΟΥΜΗΔΕΝΠΡΟϹ
ΜΑϹΟΥΔΕΝΝΟΟΥΜΕΝΟΥΓΕΝ ΕΤΑΙ
ΦΡΟΝΤΙϹ ΟΙΔΕΟΙΚΑϹΙΝΟΔΥΝΗΡ ΝΗΓΕΙϹ
ΘΑΙΤΟΜΕΤΑΤΗΝΖΩΗΝΑΝΜΝΗΜΟΝΕΥ
ΤΟΝΗΝΙΚΟΥΚΕΙϹΙΝΕΠΙΤΗΝΕΝΤΩΙΖΗΝ
ΑΦΡΟΝΤΙϹΤΙΑΝΥΠΑΝΘΡΩΠΩΝΚΑ ΑΦΕ
ΡΟΜΕΝΟΙ ΛΗΡΟΥϹΙΔΑΜΩϹΚΑΙΤΗΝΕΦΟΙϹ
ΔΗΠΟΤΕΘΑΥΜΑΖΟΜΕΝΟΙϹΥΠΑΝΘΡΩΠΩΝ
ΜΝΗΜΗΝΕΥΔΑΙΜΟΝΙ ΝΤΕϹΗΤ ϹΕΠΑ
ΚΟΛΟΥΘΕΙΤ ΑΙϹΤΑΛΛΑΙ ΡΟΙϹΑΛΛΟ ΜΟ
ΝΗΝΤΗΝΕ ΟΙϹΑΠΕΛΑΥ ΝΤΙϹΑΓΑ ΟΙϹ
ΑΛΛΑΜΗΝ ΙϹΥΜΦΟΡΑ ΜΗΜΝΗΜΟΝΕ
ΕϹΘΑΙΤΟΥϹ ΛΕΙϹΤΟΥϹΗ ΗΤΕΟΝΟΙ ΤΡΟ
ΤΕΓΟΝΕΝΑΤΩΝΥΠΑΡΞΑ ΤΩΝΑΦ
ΤΟΧΡΟΝΟ Μ ΜΗϹΙ ΞΙΩΘΗ
ΑΡΧΟΝΑΙ ΝΤΑϹΔΕΤ ΠΡΟΤΕΙ Ε
ΔΗΠΕΡ ΕΙϹΟΥΔ ΟΡ ϹΕΝ
ΠΩΝ ΟΥ ΑΝΦϹΑΝϹ ΛΕΝΔΕΚ Α
ΑϹΑΠ Τ ΓΕΓΟΝ ΓΕ
ΗϹΟΜ ΕΝΤΩΙΚΟ ΜΩΙ ΕΝ
ΟϹΓΑ ϹΜΝΗΜΟ Υ
ΛΗ ΤΩΙΚΑΚΩ Ω ΑΝ
ΠΑΝΤΕϹ ΝΥΠΟΝΟΩϹ ΝϹ ΓΕ
ΝΕϹΥΕΡΟΙΜ Ν ΩϹΕΖΗ ΚΕΝ ΛΟΥ
Ο ΚΩϹΕϹΤΑ ΤΗϹΑΘΛΙΑ ΩΙ ΕϹ
Υ ΝΕΠΙΝΟΗϹ Ν ΤΑΝΑΛΟΓΑΧΡΗΔΙΕΙΛΗ
ΝΑΙΚΑ ΡΙΤΟΥΔΙΟΤ ΔΥϹΦΗΜΕ Ϲ
Ε ΜΕΛΛΕΙ ΠΟΥΜΕΝΟΥΝΟΥΤ
ΚΑΙΤΟΙϹΥΠΕ ΩΝΒ ΑΙΩ Α ΧΟΝ
ΤΩΝΕΙΡΗΜΕ ΟΙϹΚΑΙΠΕΡ ΟΥΘ Ν
ΤΟϹΟΤΙΤΟΥϹΚΛΑΥϹΟΜ Ν ϹΟ ΕΝ
ΚΑΙΤΟΥϹΕΠΙΖΗ ϹΟΝ ΑϹ ΕΙ
ΕϹΚΑΙΠΑ ΗϹΙ ΟΥ

COL. XVIII

Gio. Casanova dis. e inc.

COLUMNA XVIII.

ρηση τους εγνωκοτας, αν ειρηνται, τοις όλοις ουδεν ελλειψει· χρειαν γαρ εσχομεν των συνεκπτωματων ουχ ενεκεν αυτων, αλλα της ου δοκουμενης ζωης, ή πεφυκεν επιγινεσθαι. Διοπερ αν και εκεινη συντελεσθη, του μηδεν προς ήμας, ουδ' εννοουμενου γενησεται φροντις. Ο'ιδ' εοικασιν οδυνηρον ἡγεισθαι το μετα την ζωην ανμνημονευτον, ἡνικ' ουχ ισιν επι την εν τω ζην αφροντιστιαν ὑπ' ανθρωπων καταφερομενοι. Ληρουσι δ' αμως και την εφ' όις δηποτε θαυμαζομενοις ὑπ' ανθρωπων μνημην ευδαιμονιζοντες, η ταις επακολουθουσαις ταλαιπωριαις· αλλα μονην την εφ' όις απελαυον τις αγαθοις, αλλα μην και συμφοραις μη μνημονευεσθαι τους πλειστους. Ἡγητεον, όις προσεγονεν ά των ὑπαρξαντων αφαιρεισθαι, αυτοχρονω μνημης αξιωθηναι, ὡς Αναξαρχον, άπαντας δε τους προτερους· επειδηπερ ουδεις ου διαφορησιν τα δε των. Ουδ' αν φθανοιμεν δεχεσθαι τους άπαντας τε γεγονοτας, και δη γενησομενους εν τω κοσμω παθειν, όις γαρ και όστις μνημονευεται, κ' ου λεληθεν εν τουτω κακω βιω, ὡστ' αν παντες μεν ὑπονοωσιν όι μεταγενεστεροι μαθειν, πως εζηκεν αυτος· αλλ' ουκ εικος ες ταυτης αθλιας ζωης κακ' εστιν επινοησειν. Τα δ' αναλογα χρη διειληφεναι και περι του διοτι δυσφημος εστι μελλει ου που μενουν ουτ' αλγειν και τοις ὑπερ των βιαιως αποθνησκοντων ειρημενοις, και περι του θρηνουντος, ότι τους κλαυσομενους ουκ ελιπεν, και τους επιζητησοντας . . . .

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

invenerit homines, qui illos actus noverunt, si vulgati sint iidem, nihil omnino deerit: necessarii enim erant nobis casus non propter se, sed propter vitam, quae non videretur aliter vita, cum sit naturaliter eorum comes. Quare, simul atque illa finem habuerit, quod nihil ad nos pertinet, neque cogitatur, id nobis curae erit. Hi vero acerbum sane existimare videntur, post vitam nullam superesse sui memoriam, cum ad istam incuriam ac negligentiam non sunt ab hominibus in vita impulsi. Sed et nugantur quodammodo, cum beatum putant ob omnia celebrari, quaecunque ab hominibus admiranda habeutur, vel ob calamitates, quae secutae sunt: alii eorum bonorum tantum memoriam laudant, quibus aliquis est potitus; at ob infortunia nequaquam memorari plurimos contendunt. Existimare oportet eos, quibus spoliari nonnullis bonis obtigit, eodem tempore memoria dignos fuisse habitos, ut Anaxarchum, et omnes eo priores; siquidem nemo non haec per sermonem evulgavit. Nec porro facere possumus, quia statuamus omnes, qui nati sunt, et nascentur in Orbe ea pati, ob quae quivis memoratur, nec est in tristi vita ignotus, ut propterea posteri omnes discere cogitent, quo pacto ille vixerit: at non expedit in miserae hujus vitae mala inquirere. Ut autem pateat, qua de caussa infamia laborans etiam non debet aliqua in re dolere, considerare oportet quae sunt congruentia rebus dictis et de violenter morientibus, et de illo, qui ploraturos, ac desideraturos se non relinquere lamentatur . . . .

. . . .
. . . .

ADNOTATIONES.

Lin. 5. *συνεκπτωματων*). Nullum vulgatum Lexicon hoc nomen exhibet.

Lin. 9. et seq. *ανιμημονευτον*). Sic in papyro pro *αμνημονευτον* librarii oscitantia habetur.

Lin. 12. et seqq. *Ατρουσι δ' αμως και την εφ' ὁις δηποτε θαυμαζομενοις ὑπ' ανθρωπων μνημην ευδαιμονιζοντες*). Irridet his verbis eos Philosophus, qui ob omnia, quaecumque ab hominibus admiratione digna habentur, nimirum principatus, honores, divitiae, atque alia hujusmodi, memorari felix fortunatumque putabant: isthaec enim non Epicurei modo, sed et cuncti cujusvis disciplinae philosophi tantum aberat ut admirarentur, ut potius nihili ducerent et contemnerent.

Lin. 15. et seq. *αλλοι μονην την εφ' ὁις απελαυεν τις αγαθοις*). Haud probat heic illorum opinionem Philodemus, qui bona tantum, quibus in vita quis potitus fuerit, non vero mala et calamitates memoranda esse asserebant; verum contendit eos quoque, qui in hac tristi vita injuriam aliquam passi sint, memoria dignos esse.

Lin. 20. *αυτοχρονῳ*). Hac voce omnia adhuc carent Lexica; sed ut veteres *αυτονυκτι* pro *ipsa nocte*, et *αυθημαρ* pro *ipsa die* dixerunt, ita secundum analogiae regulas vocem *αυτοχρονῳ* pro *eodem tempore* usurpare potuerunt.

Digitized by Google

Digitized by Google

..ΤΟΛΙΝΚΑΙΑϹΗΜΟΝΩϹΤΕΛΤ.ΟΥΜΕΝΟϹ
ΠΡΙΝΕΙΔΥΝΑΤΟΝΕΙΚΤΑΥΤΑΝΑΜΑΧΕϹΑ
ϹΘΑΙΚΑΙΚΑΘΕΚΑϹΤΟΝΧΡΟΝΟΝΕΙΤΟΥΤΕ
ΠΙΔΩΝΓΕΝΟΜΕΝΟΝΑΠΕΘΝΗϹΚΕΝΟΥΚΑΝ
ΕΠΕϹΤΡΕΦΟΜΗΝΤΗϹΤΕΛΕΥΤΗϹΛΕΓΩΝ
..ΑΝΕΙΘΕΝΕΙΤΙϹΟΜΕΤΟΛΟΦΥΡΜΟΥΒΟΩΝ
ΕΓΩΜΕΝΕΚΤΩΝΖΩΝΤΩΝΑΙΡΟΜΑΙΚΑΙ
ΠΟΛΛΑΚΙϹΑΓΑΘΑΤΟϹΑΥΤΕΧΩΝΚΑΙΔΥ
ΙΑΜΕΝΟϹΑΠΟΛΑΥΕΙΝΟΔΗΝΑΔΕΚΑΙΟΔΗ
..ΠΕΡΙΕϹΤΑΙΚΑΙΓΑΡΒΛΕΠΕΤΑΙΔΙΩΝ
ΟΜΕΝΤΕΥΧΕΤΑΙΠΑΡΑΜΥΘΙΑϹΟΔΟΥΔΕ
ΠΡΟϹΦΩΝΗϹΕΩϹΑΞΙΩΘΗϹΕΤΑΙ ϹΥΝΕΛΟΝ
..ΔΕΙΠΕΙΝ ΕΙΡΗΜΕΝΩΝΤΩΝΜΑ ΙϹΤΑ
ΕΙΝΕ.. ΝΩΝΟΥΔΕΝΚΑΤΑ ΕΠΕΙ
ΕΙΤΑ.. ΑΝΤΟΔΑΠΩϹΑΔΗΜΟΝΟΥΝ
ΤΑΖΟΜΕΝΩΝΠΡΟΦΑϹΕΙϹ
ΕΙΝΕΙΚΑΙ. ΑΤΑΤΟΠ. ΡΑΠΙ
ΝΤΑΙΛΟΓΟ.. ΤΟΤΟΙΝΥΝϹΥΝ
ΘΑΝΑΤΟΥΠΡΟϹΠΙΠΤΟΝ
ΚΗΤΟΥ ΝΟϹΚΑΙΓ .ΡΑ
ϹΩΝΤΟ .ΗΑ
ϹΠΕΡΙΤΟΥϹΠΑ
ΑΙΝΟϹΥΝ.. ΠΑϹΑΝΘΡΩΠΟϹΚ Ν
..ΥΡΟΤΕΡΟ.. ΤΩΝΓΙΓΑΝΤΩΝΕΦ
ΡΟϹ..ΙΠΡ.. ΖΩΗΝΚΑ ΕΥΤΗΝΚΑΙ
ΑΔ ΟΝΕ ΝΟΥΤΟΛΥ ΟΝΜΟΝ Ν
ΑΛΛΑΚΑΙ ΤΙΚΑΔΗ ΝΤΕϹΠ Α
ΤΙ.. ΤΟΝ.. ΠΡΟϹΘΑ ΑΤΟΝΟΙΚ Υ
ΜΕΝ. ΑΙΠΑΝ. ΓΕΝΕΙΠΟΗΤΙΚΩΝ
ΤΟΥΠΑΡΑΤΕΤ ΝΦΥϹΙΚΗΝϹΥϹΤΑϹ
ΜΩΝΟΥΤΩϹΑ ΘΕΝΩΝΟΝ ΤΩΝΚΑ
ΤΟ.. ΗϹΕΤΟΙ.. ΤΑΤΟΥϹ.. ΟΥϹΕΙ..
ΠΝ ..ΝΕΧΟΥϹ ..ΚΑΙΤΟΥ ΕΡΙΕΧΟΝΤΟϹ
Α ΑΤΗΙΤΥΧ..ΙΔΙΑΚΡΙϹΕΩϹΗΜΩΝΑ
ΜΥΘΗΤΑΓΕΝΝ.. ΤΟϹΚΑΙΠΟΛΛΑΚΙϹΑ Α
ΝΟΙ.. ΑΤΙΚΑΙ ΟΝΗΡΙΑϹΑ. ΘΡΩΠΩ..ΚΑ
.ΑΥ. ΚΑΙΠΑ ΤΟΥϹΔΥ ΓΟΠΑϹΓΑ ΚΑΙ
ΠΑΜΠΟΛΛΟϹ.. ΟϹΕΠΕΙΦΟΡΟΥϹ.
..ΗΜΚΗΤΙϹ.. Π.. ΤΕΛΕϹΤΑ
.ΟΤΟΝΗΓΕΙϹ.. ΚΑ.. ΑΔΟΤ..ΝΟ

COL. XIX

Casanova dis. e inc.

Digitized by Google

COLUMNA XIX.

. . . πολιν και ασημονως τε λυπουμενος πριν ει δυνατον ειη ταυτ' αναμαχεσασθαι, και καθ' ἑκαστον χρονον ει τουτ' επιδων γενομενον απεθνησκειν· « ουκ αν επιστρεφομην της τελευτης, λεγων, καν ει θελει τις ὁ μετ' ολοφυρμου βοων, εγω μεν εκ των ζωντων, αιρομαι και πολλακις, αγαθα τοσαυτ' εχων, και δυναμενος απολαυειν, ὁ δην, ἁδε, και ὁ δηπου περιεσται· » και γαρ βλεπεται, δι' ὡν ὁ μεν τευξεται παραμυθιας, ὁδ' ουδε προσφωνης, ἑως αξιωθησεται. Συνελοντα δ' ειπειν εξ ειρημενων των μαλιστα λυπειν ειθισμενων ουδεν καταναγκει ταχυ γε παντοδαπως αδημονουν, ἡμων εξεταζομενων προφασεις.

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . . Πας ανθρωπος καν ισχυροτερος των Γιγαντων εφημερος εστι προς ζωην, και τελευτην, και αδηλον εστιν ου το αυριον μονον, αλλα και το αυτικα δη. Παντες γαρ ατειχιστον πολιν προς θανατον οικουμεν, και παντα γεμει ποιητικων αυτου παρα τε την φυσικην συστασιν ἡμων ὁυτως ασθενων οντων, και οψωνης ετοιμοτατους πορους εις δυσπνοιαν εχουσης, και του περιεχοντος· ἁμα τῃ τυχῃ διακρισεως ἡμων αμυθητα γενηματος, και πολλακις ἀπ' ανοιας, ἁτε και πονηριας ανθρωπων, και ταυτα και παρα τους δυογε. Πας γαρ και παμπολλους πονους επιφορους εχει, αγαθα δη μη τις αλλ', η ατελεστα· ὡς παραλογον ἡγεισθαι, και παραδοξον, ὁταν ε-

. . . urbem; et cum ille turpiter se animi angeret, si antequam posset haec bellando recipere, atque omni tempore si id evenisse videns moreretur: *annon de morte sollicitus esse deberem*, dicens, *et si quis vult, cum ejulatione clamans? ego quidem inter viventes elatius me gero saepius, cum tanta bona habeam, ipsisque frui possim, hoc diu, illa quoque, et id quidem supererit;* etenim perspicitur, quibus de caussis alius consolatione dignetur, alius ne allocutione quidem, donec se dignum praebeat. Atque ut brevi cuncta exponam, ex iis, quae dicta sunt maxime dolorem afferre solere, nihil profecto nos omnino moerore confici cogit, si caussas perscrutari studeamus . . . .
Omnis homo, Gigantibus licet robustior, sat imbecillus est, quod ad vitam, et mortem attinet; et non modo incertum est crastinum, sed praesens etiam tempus. Omnes enim immunitam adversus mortem urbem habitamus; et cuncta mortis caussis plena sunt ob physicam constitutionem nostram, qui sumus ita infirmi, atque obsoniorum expeditissimas ad dyspnoeam vias habentium, et aëris ambientis: ac simul cum judicii temeritate vix dici possunt *mortis caussae* ex generatione, et saepe aliae ex stultitia, aliae ex hominum iniquitate, atque id praecipue inter duos homines tantum. Nam quisque plurima mala ingruentia habet, at bona non alia quis nisi imperfecta; ut novum videatur, ac mirum, cum ha-

ADNOTATIONES.

Lin. 1. et seqq. πολιν και ασημονως τε λυπουμενος κ. λ.). Videtur heic Philodemus de quodam principe, seu dynasta verba facere, quem sic turpiter loquentem induxerat poeta aliquis dramaticus, ut primum se maximo dolore afficiendum esse diceret, nisi loca amissa bello recuperare posset, deinde si postquam ea recepisset, statim moreretur. Hunc autem nimium vitae amorem, mortisque metum veluti homine sapiente indignum carpit Noster, quemadmodum ex iis, quae subdit, manifeste patet.

Lin. 14. et seqq. καταvεπτυγει). Verbum decompositum καταvεπτυγω est adhuc Lexicographis ignotum.

Lin. 27. et seqq. Παντες γαρ ατειχιστον πολιν προς θανατον οικουμεν). Isthanc locutionem, qua utitur Philodemus, ut nullo pacto posse homines mortem vitare ostendat, a suis didicit magistris. Nam seu Metrodorus apud Stobaeum, seu apud alios ipse Epicurus προς μεν τ' αλλα, inquit, δυνατον ασφαλειαν πορισασθαι, χαριν δε θανατου παντας ανθρωπους πολιν ατειχιστον οικειν· *posse nos adversus cetera securitatem comparare, sed quod ad mortem attinet, omnes homines urbem immunitam inhabitare.* Vide Gassendum in notis ad *Epistolam Epicuri ad Menoeceum* pag. 120. Tom. V. *Opp. Lugd.* 1658. Hoc autem loco obiter observare oportet, in papyro pro ατειχιστον legi ατιχιστον: neque id mirandum, siquidem in vetustis monumentis saepe ει pro ι, et contra ι pro ει scriptum invenitur.

Lin. 34. ἁμα τῃ τυχῃ διακρισεως). Τυχη διακρισεως idem videtur esse ac *temeritas judicii*, sive ακρισια, qua voce in *Ratis sententiis* utitur Epicurus: quare hoc loco ait Philodemus multa humanae vitae pericula ex judicii nostri temeritate proficisci.

50

Digitized by Google

ΚΕΙΤΟ … ΥΤΑΤΙϹΑΛΛΕΙΔ … ΜΕΝΕΙΠΡΟϹ
ΠΟϹΟΝ … ΡΟΝΟΝΤΟΔΕΚΑΙΜΕΧΡΙΓΗ … ΩϹ
ΚΑΙΤΕΡΑΤΩΔΕϹΤΑΤΟΝ ΕΝ … ΟΙΔΟΥΤΩϹ
ΕΙϹΙΝΤΟΝΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝΒΙΟΝΠΑΡΩΙΗΚΟ
ΤΕϹΟΥΧΥΔΑΙΟΙΜΟΝΟΝΑΛΛΑΚΑΙΤΩΝΦΙ
ΛΟϹΟΦΕΙΝΔΗΛΕΓΟΜΕΝΩΝΩϹΤΕΚΑ … Ι
ΑΤΤΟΝΤΑΙΤΟϹΑΥΤΑΜΕΝΕΤΗΔΙΑΤΡΕΙ
ΨΕΙΝΑΘΗΝΗϹΙΝΦΙΛΟΜΑΘΟΥΝΤΕϹΤΟϹΑΥ
ΤΑΔΕΤΗΝΕΛΛΑΔΑΚΑΙΤΗϹΒΑΡΒΑ … ΟΥ
ΤΑΔΥΝΑΤΑΘΕΩΡΟΥΝΤΕϹ ΤΟϹΑΥΤΑΔΕ
ΟΙΚΟΙΔΙΑΛΕΓΟΜΕΝΟΙΤΑΔΕΛΟΙΠΑΜΕ
ΤΑΤΩΝΓΝΩΡΙΜ … ΝΑΦΝΩΔΑΦΑΝΤΟΝ
ΠΡΟϹΕΒΑΜΑΚΡΑϹΑΦΑΙΡΟΥΜΕΝΟΝΕΛΠΙ
ΔΑϹΤΟΧΡΕΩΝ ΟΔΕΝΟΥΝΕΧΩΝΑ … ΕΙ
ΛΗΦΩϹΕ … ΑΙΠΑΝΠ … ΡΙΠΟΙΗϹΑΙ
ΟΠΡΟϹΕ … ΟΝΑΒΙΟΝΑΥΤΑΡΚΕϹΟΥ
ΘΥϹΗΔ … ΕΝΤΕΤΑΦΙΑϹΜΕ
ΝΟϹΠΕΡΙ … ΤΗΝΜΙΑΝΗΜΕΡΑΝ
ΩϹΑΙΩΝ … ΕΙΠΑΡΑΙΡΟΥΜΕΝΗϹ
ΔΕΟΥΤΕ … ΟΥΤΩϹΕΛΛΕΙΠΩΝ
ΙΤΟΥ … ΟΥϹΥΝΑΚΟΛΟΥΘΕΙΠΡΟ
ΙΑ … ΔΙ … ΚΤΟΥΧΡ … ΟΥΠΡΟϹΘΗ
ΙΝΑΞΙΟ … ΟΛΑΒΩΝ … ϹΠΑΡΑΔΟ
ΩϹΥΝΚΕ … ΕΥΤΥΧΙΑ ΑΙΚΑ
Ι ΥΤΟΤΟ … ΝΕΥΧΑ … ϹΤΕ
Ν ΟΚΗΦ … ΕΡΩΝ ΝΟ … Ϲ
Α ΝΕΝΕΥ … ΤΟΥΘΝ ΤΟΥΚΑΙ
Τ ΚΗΡΟΥ ΙϹϹ … ΩϹΚΑΙ ΘΑΝΟΝ
Ε ΤΑΙΛΕΓ ΤΟΝΦ … ΚΟΝΤΑΠΑΡΑΔΟΞΟΝ
Ε ΝΑΙΓΕΡ ΝΤΑΚΥΒΕ … ΝΗΤΗΝ ΔΕΙΝΚΑΤ
Ρ ΝΟΥΧΗ … ΙΤΑΙΔΕΚ … ΙΤΟΚΟΙΝΩϹΑΝΘΡ
ΠΟΝΑΛΛΑ … ΑΙΛΟΙΜΙ … ΩΝΚΑΤΕΧΟΝΤΩΝ
Α … ΤΟΝΟΥΠΡΟϹΔΟΚΑ … ΜΑΛΛΟΝΔΕΚΑΙΚΑ
Τ … ΤΗΝΑΔΙΑΛΗΠΤΟΝΦΟΡΑΝΟΥΔΕΤΗΝΑ
ΘΑΝΑϹΙΑΝΑΠΕΛΥΤ … ΝΚΑΘΑΠΕΡΕϹΤΙΔΗ
ΛΟϹΑΡΤΙΚ ΠΑΡ ΤΟ … ϹΦΥΤΕΥΩΝΚΑΙΠΕ
ΔΥΟΧΑ … ΩΝΑΠΑ … ΚΟΜΕΝ … ϹΚΑΙΘΕ
[illegible]
… ΕΙϹΧΙΝΟϹΤΟΝΕ … ΟϹΕΠΙΤ … ΕϹΘΗ … ΑΙ

COL. XX

Gui. Casanova dis. e inc

Digitized by Google

COLUMNA XX.

χει τοσαυτα τις, αλλ' ει διαμενει προς ποσον χρονον· το δε και μεχρι γηρως και τερατωδεστατον. Ενιοι δ' όυτως εισιν τον ανθρωπινον βιον παρωνηκοτες ου χυδαιοι μονον, αλλα και των φιλοσοφειν δη λεγομενων, ώστε και διαπτονται τοσαυτα μεν ετη διατρειψειν Αθηνησιν φιλομαθουντες, τοσαυτα δε την Ελλαδα, και της βαρβαρου τα δυνατα θεωρουντες, τοσαυτα δε οικοι διαλεγομενοι, τα δε λοιπα μετα των γνωριμων· « αφνω δ' αφαντον προσεβα μακρας αφαιρουμενον ελπιδας το χρεων. » Ο' δε νουν εχων απειληφως ότι δυναται παν, περιποιησαιτο προς ετι βελτιονα βιον αυταρκες, ουθ' ώς ηδη ανθρωπος εντεταφιασμενος περιονητη και την μιαν ήμεραν· ώς αιων διαμενει, παραιρουμενης δε, ουτε γινεται όυτως ελλειπων. Ει τουτω μηκος βιου συνακολουθει, προλαβων δια τοσ' ου ψεκτου χρυσου προσθηκην αξιοι, αλλα προλαβων ως παραδοξως συγκεχωρηκεν ευτυχια . . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . . ώς και εθανον, ουκ επηλεγχον τον φασκοντα παραδοξον ειναι γεροντα κυβερνητην. Δειν και πειραν τυχης ειτα ιδειν το κοινως ανθρωπων· αλλα και λοιμικων κατεχοντων, αυτον ου προσδοκα, μαλλον δε και κατα την αδιαληπτον φοραν ουδε την αθανασιαν απελυ'αν· καθαπερ εστι δηλος αρτι, και παρ' αυτοις φυτευων, και περι δυο χαλκων απαρχομενος, και θεμελια καταβαλλομενος οικησεων και εις χιλιοστον ετος επιτελεσθηναι

beat quis tot *mortis caussas*, si aliquo tempore permaneat; eum vero usque ad senectutem permansurum, est maxime prodigiosum. Verum ita nonnulli humanam vitam vexant, nec solum homines vulgares, sed ex illis quoque, qui philosophi appellantur, ut gestiant tot quidem annos Athenis discendi studio commorari, tot vero Graeciam, et quae loca Barbariae possunt perlustrare, tot alios domi disserere; reliquos autem cum amicis versari: *at tacito venit pede, longasque adimit spes inopina fati necessitas.* Itaque vir sapiens cum quidquid potest ad meliorem amplius vitam sufficiens acceperit, lucro apponat, et quasi jam sepulcro conditus haud animo concipiat vel unam aliam diem vivere; quemadmodum aevum tale permanet, ut, demta una die, haud propterea aliquid desit. Siu vero hunc vitae longitudo comitatur, nequaquam ob id vilis auri augmentum cupiat, verum antecapiens velut praeter exspectationem, felicitatem consecutus est. . . . .

. . . .

. . . .

. . . . . Cum perierunt, minime falsi eum redarguerunt, qui miram rem esse dixit senem gubernatorem. Oportere etiam, praeter fortunam, communem humanae vitae conditionem considerare: sed pestiferis malis pressus homo, eam minime exspectat, imo potius ne immortalitatem quidem liberam dimittere posset, ut ex illo apparet, qui nunc, et eodem tempore plantat, ac duobus circiter aereis nummis incipit aedificiorum fundamenta jacere, quae quidem aedificia millesimo post anno perfici

Digitized by Google

ADNOTATIONES.

Lin. 7. et seq. In *αυτογραφῳ* scribitur διατριψειν pro διατριψαι : id non modo in nostris papyris, verum in aliis quoque veteribus monumentis fieri consuevisse, paullo ante monuimus.

Lin. 12. et seqq. *αφνω δ' αφαντον προσιβα μακρας αφαιρουμενον ελπιδας το χρεων*). In papyro habetur *προσιβα* dialecto Dorica; unde colligimus, hunc locum haud esse Philodemi, sed alterius Scriptoris, fortasse Poetae, cujus verba ipse usurpat, tacito nomine. Quod profecto eum tum in aliis Voluminibus Hercul. tum praesertim in hujus Voluminis C. XIX. fecisse animadvertimus.

Lin 33. et seq. *κατα την αδιαληπτον φοραν*). Vox *αδιαληπτος* heic, ut sententia poscit, exponi debet *perpetuus*, *continuatus;* oritur a verbo διαλαμβανω, quod praeter alias significationes denotat quoque *dirimere*, *interrumpere*.

Lin. 34. et seq. *ουδε την αθανασιαν απελυ' αν*). Verbum *απολυειν* proprie significat *liberare*, *liberum dimittere :* quare haec φρασις translate accepta *ουτ' αθανασιαν απελυ' αν*, *ne immortalitatem quidem liberam dimittere posset*, idem sonat, ac *ne immortalitas quidem ei sufficere posset*.

Digitized by Google

ΔΥΝΗΣΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙΤΟΙΤΑΠΑΘ Τ
ΤΑΔΙΑΦΕ ΕΙΝΟΥΚΑΝΤΙΣΕΙΠΕΙΕΤΟΝ
ΜΙΞΕΙΝΤΑΑΝΑΚΑΙΚΕΡΑΜΕΑΣΚ Υ
ΣΥΝΚΡΟΥΟΝΤΑΠΑΜΠΟΛΛΟΥΣΧΡΟΝΟΥ
ΑΔΑΜΑΝΤΙΝΟΙΣΑΚΑΤΑΚΤΑΔΙΑΜΕ
ΝΕΙ ΑΛΛΕΟΙΚΑΣΙΔΙΑΤΟΦΙΛΟΖΩΟΝ
ΕΚΤΟΥΠΕΦΡΙΚΕΝΑΙΤΟΝΘΑΝΑΤΟΝ ΟΥ
ΔΙΑΤΟΒΙΟΥΝΗΔΕΩΣΚΑΙΤΑ ΕΠΙΒΟ ΑΣ
ΤΑΣΕΠΑΥΤΟΝΕΞΩΘΕΙΝΕΙΘ ΤΑΝΕΝΑΡ
ΓΗΣΑΥΤΟΥΓΕΝΗ ΑΙΘΕΩΝΑΙΠΑΡΑΔΟ
ΞΟΣΑΥΤ ΙΣΥΠΟΠΙΠΤΕΙΠΑ ΗΝΑΙΤΙΑΝ
ΥΔΕΔΙΑΘΗΚΑΣΥΠΟΜΕΝΟΝΤΕΣΓΡΑΦΕΣ
ΑΙΠΕΡΙΚΑΤΑΛΗΠΤΟΙΓΙΝ Ν ΑΙΚΑΙΔΙ
ΕΜΦΟΡΕΙΝΑΝΑΓΚΑΖΟΝΤΑΙΚΑΤ ΔΗ
ΟΚΡΙΤΟΝ ΟΙΔΕΦ ΕΝΗΡΕΙ Δ ΑΤΙ
ΟΣΑΙΤΙΑΣΑΝΑ ΑΙΑΣΑ ΝΟΗΤΟΙ
ΓΕΝΩΝΤ ΙΤΟΥΤΑΧΗΔΗΣ ΚΥΡΗ ΕΙΝ
ΗΝΤΟΥΒ ΟΥΠΑΡΑΓΡΑ ΑΝΕΝΟΜ
ΜΑΤΙΓΕΝ ΤΑΙΠΕΡ ΟΑ ΤΕΣΑΡ Η
ΤΩΣΤΟΙΣΑΓΝΟΟΥΣΙΝΟ ΑΚΑΙΤΟ
ΝΤΩΝΑΠΟΛΕ Υ ΚΑΙΤΟ
ΛΕΑΝΑ ΤΟΥΣΕ ΛΑ ΝΕΙΝΑ ΙΣ
Ε ΑΝΟΥΤΩΣΑΚΑ ΑΤ ΩΣΕΚ Ε
Ε ΝΩΣΕ ΜΗΔΕΤΟΝ ΤΟΝΧ
ΝΕΓΛΕΤΟΥΣΑΝΕ ΧΟΝΤ ΠΙΒΟΛΗΝ

COL. XXI

Casanova dis. e inc

Digitized by Google

COLUMNA XXI.

δυνησομενων. Και τοι τα παθη ταυτα διαφερειν ουκ αν τις ειπειε το νομιζειν ὑαλινα, και κεραμεα σκευη συγκρουοντα παμπολλους χρονους αδαμαντινοις ακατακτα διαμενειν; Αλλ' εοικασι δια το φιλοζωον εκ του πεφρικεναι τον θανατον, ου δια το βιουν ἡδεως, και τας επιβολας τας επ' αυτον εξωθειν. Ειθ' όταν εναργης αυτος γινηται θεων, ἡ παραδοξος αυτοις ὑποπιπτει, πασαν αιτιαν ουδε διαθηκας ὑπομενοντες γραφεσθαι, περικαταληπτοι γινονται, και διμεμφορειν αναγκαζονται κατα Δημοκριτον. Οἱ δε φρενηρεις μεν δια τινος αιτιας αναγκαιας απονοητοι γενωνται του ταχ' ηδη συγκυρησειν την του βιου παραγραφην; Όταν εν ομματι γενηται, περιοδευοντες αρρητως τοις αγνοουσιν, ότι ταυτα, και το παντων απολεμους ειναι, και το τ' αλογων αυτους εκλαθειν, ειναι γ' εις εργαν ούτως ακαματως, ούτως εκτονως, ὡς μηδε τον τοσουτον χρονον εγκλητους, ανεχον αν επιβολην.

possunt. Has autem molestias animi perferre nonne quis dixerit idem esse, ac putare vasa vitrea, et fictilia collisa pluries adamantinis integra permanere? Sed videntur ob vitae amorem ex horrore mortis, non ut jucunde vivant, accessus ad eam prohibere. Itaque cum manifeste ipsa incurrit, quatenus inopinata iis accidit, omnino ne testamenta quidem scribi patientes stupidi fiunt, et metum augere coguntur secundum Democritum. ¶ At viri sapientes quanam de caussa necessaria amentes fierent, eo quod celeriter vitae finis adventaret? Cum in conspectum veniat mors, mirifice nescientibus narrantes haec scilicet, se ex omnibus nullas gerere inimicitias, et sibi injurias, vexationesque latere, ac ita labori operibusque indefesse, ita alacriter se instare, ut tanto tempore nulla reprehensione digni fuerint, impetum *mortis* sustinerent.

CAP. X.

Instante morte, stulti stupidi fiunt, sapientes eam laeti expectant.

Digitized by Google

ADNOTATIONES.

Lin. 1. et seqq. Και τοι τα παθη ταυτα διαφερειν ουκ αν τις ειπεις κ. λ.) Postquam Epicureus philosophus duabus superioribus columnis XIX, et XX pluribus ostendisse sibi visus fuerat, neminem de morte sollicitum esse debere, cum homo nullis adversus eam praesidiis naturaliter muniatur, quin immo omnia in hac vita mortis casibus sint plena, ut mirum sit si quis aliquo tempore vivat, nedum ad senectutem pervenire possit; nec non docuerat, sapientem sat contentum aliquandiu se vixisse, minime longam optare vitam, ideoque illos stultos existimandos esse, qui longissimam inchoantes spem, assiduis animi molestiis ac perturbationibus vitam vexant humanam: denique columna hac XXI suam concludens disputationem diserte pronunciat, tantum abesse ut voti compotes ii fiant, qui diutissime se victuros sperantes, plurimis molestis curis mentem exagitant, ut potius ista ratione brevem sibi vitam facere cogantur.

Lin. 10. et seqq. ἡ παραδοξος). Pro αι, quod est in papyro librarii incuria, legimus ἡ. Sic enim ille Col. I. elementa α et η confundens επαισθετο scripsit pro επησθετο; atque in hac ipsa Col. πασην posuit pro πασαν.

Lin. 13. περικαταληπτοι γινονται). Περικαταληπτος propria significatione est *undique comprehensus;* at hoc loco translate pro *attonito* et *stupido* sumitur.

Lin. eadem et seq. διμεμφορειν). Ita vocem papyri mutilam δι..εμφορειν supplevimus, quae ex verbo εμφορειν *saturare*, et nomine δειμα *timor* orta idem sonat, ac *metum augere*, mirificeque sententiae congruit. Ceterum hoc compositum cunctis est ignotum Lexicographis, atque uni Philodemo, vel Democrito debetur. Nec porro negotium nobis facessit, quod διμεμφορειν pro δειμεμφορειν scribatur: nam qui priscis versandis monumentis operam navant, optime norunt, in iis saepe invicem ει et ι permutari. Quod si δικημφορειν legere malimus, ut sit ab eodem εμφορειν, ac δικη *jus, judicium*, licet isthoc etiam compositum minime agnoscant vulgata Lexica, perbelle quoque sibi sensus constabit. Eo enim verbo Democritus id sibi voluisse videtur, divites homines, qui ex inopinatae mortis horrore amentes facti testari nequeunt, necessario innumeris litibus, ac judiciis viam aperire, atque hoc pacto *jus*, seu *forum*, sive homines foro addictos ditare; siquidem ut Latini nomine *jus* pro loco, ubi judicia exercentur, idest *foro*, saepe per metonymiam usi sunt, sic etiam a Graecis vox δικη pro *foro* usurpari potuit.

Lin. 22. et seqq. ειναι γ' εις εργαν). Εργαν est infiniti modi praesens ab εργαω *operor* pro εργαζομαι: quare το ειναι εις εργαν, *operando* vel *operibus instare* Graecae usitatissimae locutioni ειναι εις αρετην, εις παιδειαν, *virtuti, eruditioni operam dare,* haud dissimile esset. Sin vero alicui εργαν pro εργαζεσθαι displiceat, nil impedit, quominus ειναι εις εργ' αν eadem significatione legat.

Lin. 23. et seqq. εκποθεινως). Hoc adverbio, quod ab εκποθειν *desiderare* oritur, cuncta sane Lexica carent: sed quemadmodum a ποθεω descendit ποθεινως, ita ab εκποθεω, unde ortum solum verbale εκποθητος *optabilis* in recentiore Stephaniani Lexici Parisiensi editione invenitur, adverbium εκποθεινως fieri potuit.

Lin. 25. εγκλητους). Hoc pacto emendandam duximus vocem corruptam εγλιτους, quam papyrus exhibet.

Digitized by Google

ΕΤΑΙΤΕΚΑΤΑΤΟΝΑ
ΡΩΝΑΛΓΗΔΟΝΩΝC
ΤΕΛΕΥΤΑCΑΞΙΟΥΝΤΩ Δ
ΤΗΝΑΝΥΠΕΡΒΑΝΤΟΝΑ ΕCΘΑΙCΥ
ΑΝΜΗΜΕΤΟΧΑΗCΕΩ ΑΝΥΠΕΡΒ
ΦΗCΟΜΕΝΤΕΤΗΝCΥΜ ΛΘΙΑΝΠΡΟ
ΝΜΑΤΗCΥ ΗCΕΙΚΑΙ ΑΠΟΛΛΑ
ΜΕΤΟΧΛΗCΕΩCΑΙΤΙΑ CΗΠ Ν
ΗCΑCΥΜΜΕΤΡΩCΤΑΜ ΩΝΖ
ΗΔΗCΤΑΝΟΥCΗCΑΛΛΟΥ ΕΑΔΥ
ΤΟΝ ΥΘΗΝΑΙΠΟΤΑΥΤΗ CΤΥΧΟΥ
ΤΕΡΟΙC
ΝΟCΑΙΤΙΑΛ ΕΡ ΑΡ
ΚΑΙΤΕΛ CΕΥΚΙΝ
ΟΥΤΕΚΜΙΚΡΟΤΑΤ ΝC
ΟΤΑΤΩΝΚΑΙΠ ΡΙΦ
ΜΕΝΗΚΑΙΠΑ ΑΤΟΥ

Ω ΔΙΑΤΟΥΤΟΔΥCΤ ΕΙCΝΟΜ
ΖΕΙΝ ΤΟΜΕΝΓΑΡΙΝΑCΥΝΤΕ ΛΕCΗΤΑΙΤ
ΤΑCCΥΝ ΝΙΚΑCΚΑΙΦΥCΙΚΑ ΕΠΙΘΥΜΙΑ
ΠΑCΑΝΝΤΟΛΑΒΗΤΗΝΟ CΕΙΟΤΑΤΗΝ
ΕΝΔΕ Ε ΑΙΔΙΑΓΩΓΗΝΟΡΕΓΕCΘΑΙΠΡΟC
ΝΑΙ ΝΑΧΡΟΝΟΝΩCΤΕΓ ΑΗ CΘΗ
ΤΩΝΑΓΑΘΩΝΚΑΙΓ ΑC ΕΚΒΑΛΕΙΝ
ΚΑΤΑΤΑCΕΠΙΘΥΜΙΑC ΑΗ ΝΗ
ΑCΜΕΤΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤ ΝΟΥΝΕΧΟΝ
ΤΙΝΑΝΘΡΩΠΟΥΤΟΔΙΝΑΤΗC
ΙΑCΠΟCΑΔΗΠΟ ΕΤΙC ΡΟC
ΚΑ ΑΠΕΡΕΤΟΝΤΑ ΕΙC
Α ΛΗCΙΩCΤΟΝΑΠΕ
ΟΝC ΟΝΚ ΜΑ

FRAGM. TAB. I

Casanova dis. e inc.

Digitized by Google

TAB. I. FRAGM. I.

. . . . . κατα τον λογον ανθρωπῳ μικρων αλγηδονων ουκ εικος μεν εστιν τελευτας αξιουν, των δ᾽ αλγηδονων την ανυπερβλητον λυεσθαι συμβαινει. Αν μη μετ᾽οχλησεως ανυπερβλητου, Φησομεν τε την συμπαθειαν προς το σωμα της ψυχης ει και τα πολλα μετ᾽ οχλησεως αιτιασθαι . . . .

. . . . Secundum rationem haud homini expedit levium dolorum cessationem quaerere: qui vero inter dolores est insuperabilis, fit ut desinat. Sin dolor non sit cum intolerabili cruciatu conjunctus, dicemus naturalem animae erga corpus amorem licet saepius illum esse vehementissimum arguere . . . .

TAB. I. FRAGM. II.

ειωθασι δια τουτο δυστυχεις νομιζειν. Το μεν γαρ ἱνα συντελεσηται προς τας συγγενικας και Φυσικας επιθυμιας και τας αν απολαβῃ την οικειοτατην, ει ενδεχεται, διαγωγην ορεγεσθαι προς τον αιωνα χρονον, ὡστε πληθυσθηναι των αγαθων, και παντ᾽ εκβαλειν μη κατα τας επιθυμιας, αλλ᾽ ἡδονης μοιας μεταλαμβανοντ᾽, η νουν εχοντος εστιν ανθρωπου;

solent *homines* idcirco infelices putare. Id enim ut perficiatur secundum congenitas et physicas cupiditates, et quisque capiat naturae convenientissimum, si fieri potest, vitae institutum, producendo usque ad aevum tempus, ut bonis affluat, ac omnia cupiditatibus repugnantia rejiciat, sed sola voluptate fruatur, num sapientis est hominis hoc?

Digitized by Google

ADNOT. FRAGM. I.

Lin. 1. et seqq. κατα τον λογον ανθρωπω μικρων αλγηδονων ουκ εικος μεν εστιν κ. λ.) In hoc fragmento id sibi voluisse videtur Auctor, quamvis dolor ex Magistri doctrina summum malum sit habendus, sicut summum bonum voluptas statuenda, haud tamen illos esse dolores fugiendos, e quibus major sequitur voluptas; ac propterea a sapiente leves dolores tolerandos, immo et gravissimos, utpote qui brevi desinant. Idipsum antea docuerat in epist. ad Menoeceum Epicurus, cujus haec sunt verba; ου πασαν ἡδονην αιρυμεθα, αλλ' εστιν ότε πολλας ἡδονας ὑπερβαινομεν, όταν πλειον ἡμιν το δυσχερες εκ τυτων ἑπεται· και πολλάς αλγηδονας ἡδονων κρειττους νομιζομεν, επειδαν μειζων ἡμιν ἡδονη παρακολουθη πολυν χρονον ὑπομεινασι τας αλγηδονας. Πασα υν ἡδονη, δια το φυσιν εχειν οικειαν, αγαθον, υ πασα μεντοι αἱρετη· καθαπερ και αλγηδων πασα κακον, υ πασα δε αει φευκτη πεφυκυια· *non omnem voluptatem eligimus: sed interdum fit, ut plures voluptates praetermittamus, cum gravior est, qui illas sequitur dolor; sicut plures dolores voluptatibus potiores habemus, cum ex diuturna eorum tolerantia sequitur voluptas uberior. Est igitur omnis voluptas secundum suam naturam quid bonum, at non ideo omnis eligenda; atque etiam dolor est omnis quid malum, sed non omnis idcirco fugiendus.* Et quod ad summum dolorem spectat, ait in *Ratis sententiis* idem Epicurus: ου χρονιζει το αλγυν συνεχως εν τη σαρκι· αλλα το μεν ακρον τον ελαχιστον χρονον παρεστι· *non diu perseverat in corpore dolor; sed summus quidem brevi desinit.* Addit etiam Noster saepissime hominem φιλαυτιᾳ deceptum levem dolorem intolerabilem existimare.

ADNOT. FRAGM. II.

Lin. 1. et seqq. ειωθασι κ. λ.). In hoc altero fragmento docere Philosophus videtur, haud viri sapientis esse istiusmodi vitae institutum amplecti, ut naturalibus cupiditatibus omnino obsequi velit, proptereaque omnes voluptates quascumque quaerat, rursusque ab omnibus vel levibus doloribus abhorreat. Quare id fragmentum velut prioris consectarium haberi potest, et ex expositis Epicuri placitis prono alveo fluit.

Lin. 5. et seqq. ορεγεσθαι προς τον αιωνα χρονον). Infinitum ορεγεσθαι temporis praesentis vertimus *producendo*, subaudientes voculas επι τῳ, vel εν τῳ.

Digitized by Google

Digitized by Google

...ΤΕΡΟΝϹ...
ΔΙΟ ΤΗΝΑ ΝΤΕΝ
ΤΙΝΕϹΕΧΚΙ ϹΙΝΕΑΙ
ΛΩΝΑΓΑΘΩ ...ΝΤΩΙ ΛΕΙ
ΤΗϹΙΝΕΞΕΙΝ... ΡΙϹΤΗϹ
ΦΙΑϹΟΥΔΕΝΥΓ... ΙΔΥΝΑΤΑΙ
ΘΑΙΔΙΗΝΑΙΤΙΑ ΑΤΤΗΝΝΕΟΤ
...ΝΠΑΕΙϹΤΩΝ ...ΝΘΡΩΠΩΝ
ΤΟΠΛΕΙϹΤΩΝΧ ΝΟΝΕΠΙΘΕ
ΠΟΙΟΥΜΕΝΩΝΑ ΟΛΟΦΥΠΩϹ
ΟΝ ΧΡΟΝΩΙΜΕΡ ΡΜΕΤΡΟΥΝ
κ. Γ ...ΟΥΔΕΝΜΕ ...ΕΡΙΠΟΙΗϹΟΜΕ
...ΑΙΤΗϹΔ ...ΟΙΑϹΥΠΕ ΤΩΝ
... ΟΝ ΝΓΕΝΩϹΠϹ
ΟΥΤΕΤ... Ε ...ΙΑ Α Δ
... ΕΡΩΝ
ΤΡΕΦΩΝ

...ΤΑϹΥΝ ...ΕΘΑϹΚΑΙΧΩΙ
...ΝΕ ...ΘΑΠΕΡΕΠΙΤΗϹ
... ...ΠΑΙΔΙΩΝΕΠΙΤΗϹ ...ΜΗ
ΤΗϹΑΠ ... ΑΠΟΤΩΝΑΚ ...ΩΝΦΘΙ
ΕΠΙΤΟΓΗΡΑϹΓΙΝΟΝΤΑΙΔΕΝΕΑΝΙ
ΜΕΤΑ ...ΙΛΑΙΚΑΙΔΙΑϹΥΜΜΕΤΡΩΝ
ΜΑΤΩΝΩϹΠΕΡΕΙϹΥΠΝΟΝΥ... ΟΤΟΥ
ΩΝΙΟΥ ΠΛΗΝΚΑΙΤΟΒΙ... ...ΙΝΕϹ
ΤΟΥϹΑΠΟϹΠΑϹΜΟΥϹΤΗϹΦ ... ΑΠΕ
ΜΑΤΑΚΑΙΔΙΑΤΟΥ ... ΜΕΓΙϹ
ΕΡΟΙΩϹ ... ΑΚΟΛΟΥ ... ΙΩ
ΙΚ ... ΝΟΥΤ...
ΔΕΚ ... ΝΩ ... ΚΑΙ
ΕΝΔΡΩ ... ΛΛΑ ... ΙΚΑ
ΛΛΟΤΡ ...
ΕΔΕ ... ΟΝ
ϹΑ ... ΠΕΡΥΠΕΛΛΙΜΝ ... ΚΟ
ΟΚΟ . ΟΛ...

FRAGM. TAB. II

Fra Casanova dis. e inc.

Digitized by Google

TAB. II. FRAGM. I.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . . αλ-
λων αγαθων εν τω πλειστω χρονω αυ-
ξησιν εξειναι περιστησ', αλλ' ουδ' εκ φιλοσο-
φιας, ουδ' εν ὕπνω δυναται τις μαθεσ-
θαι, δι' ἣν αιτιαν αυτην νεοτητι ουδεις
των πλειστων ανθρωπων δ' ηδυνα-
το πλειστον χρονον επιθεσθαι . . . . .
. . . .

. . . .
. . . .
. . . . aliorum bonorum
longissimo tempore accessionem fieri
posse; sed neque ex philosophia,
nec in somno potest quis discere,
qua de caussa augmentum juvenili
aetati nemo plurimorum hominum
plurimo tempore potuit addere. .
. . . .

TAB. II. FRAGM. II.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . . απο των ακμων φθι-
τοι επι το γηρας γινονται δε νεανι-
αι μεταβολη, και δι' ασυμμετρων
σωματων ὥσπερ εις ὕπνον ὑπο του
παροινιου. Πλην και το βιαζειν τινες
ὀ τους αποσπασμους της φυσεως απε-
δει σωματα, και δια τουτο μεν μεγισ-
ται ἑτεροιωσεις δ' ακολουθουσι . . . . . .

. . . .
. . . .
. . . .
. . . . a prima aetate
absumti ad senectutem perveniunt
adolescentes, immutatis et corruptis
corporibus, velut ad somnum ex
vinolentia. Praeterea violenter se a
vitiosa vivendi consuetudine abstra-
here magis corpora consumit, atque
ob id maximae transmutationes se-
quuntur.. . . . .

ADNOT. FRAGM. I.

. Lin. 4. et seqq αλλων ἀγαθων κ. λ.). Heic iis respondere videtur Philodemus, qui de humanae vitae, ac praesertim juvenilis aetatis brevitate querebantur, aitque aliorum bonorum, veluti divitiarum, honorum, liberalium artium ac disciplinarum omnium incrementa haberi posse, at juventutis tempus ultra statutos a natura terminos produci haud licere.

· Lin. 7. et seq. ουδ' εν ὑπνῳ δυναται τις μαθεσθαι). His verbis Noster, qui ex Epicuri doctrina minime Diis esse curae hominum negotia putabat, Poëtarum, imprimisque Homeri fabulas carpit, qui veteres ad occulta noscenda divinatione per somnia usos esse commenti sunt. Et sane Achilles Iliad. I. v. 63. vocari jubet somniorum interpretem, qui Apollinis irae caussam edoceat, addens και γαρ τ' οναρ εκ Διος εστιν, *somnium enim a Jove est.* Atque Iliad. II. initio somnium sibi a Jove immissum Graecorum principibus narrat Agamemnon.

ADNOT. FRAGM. II.

Lin. 4. et seqq. απο των ακμων κ. λ.). In hoc fragmento indicare videtur Philosophus, homines utut haud longaevos satis beatam ac jucundam vitam degere posse, si minime a prima aetate voluptatibus indulgendo corpora absumant, atque ita enervati ad senectutem perveniant.

Lin. 4. απο των ακμων). Ακμη est *aetatis flos* seu aetatis *vigor*: verum ακμαι plur. numero dicuntur *vari* seu *pustulae*, quae in puerorum facie nasci solent, indeque per hypallagen pro ipsa puerili aetate accipiuntur.

· Lin. 6. μεταβολη). Heic subauditur vocula επι, idest *ob mutationem.* Porro librarius perperam μετάβολαι pro μεταβολὴ scripsit, ut non semel in eadem papyro est factum.

Lin. 9. φυσιως). Heic φυσις Graece eodem sensu, ac apud Latinos aliquando natura sumitur, idest pro *animi habitu.* Itaque animadvertit Noster, etiamsi ingravescente aetate ii, de quibus loquitur, vi se abstrahant a vitiosa vivendi consuetudine, non posse tamen facere, quin magis magisque corpora consumant.

Digitized by Google

Ε ΑΜ ΜΗΘΕΝ
Γ ΠΡΟϹΑΥΤΟΝ ΡΟΥ ΜΑ
ΗΔΕΙ ΤΡΟΠΟΝΓΗΕΝΔΕ Ϲ ΔΙ ΓΕΙΝ
ΚΑΚΕ ΤΙϹΔΑ Ν ΠΡΟϹΤΟΥΤΟ
ΚΑΙΜ ΧΟΙΚΑΤ ΕΤΗΝ ΚΗΝΟΡΜΗΝ
ΤΑΙΩ Ο ΩΝΤ ΙΝΑ ΩΝ ΝΜΑ
ΠΡΟ ΑΚϹ Ε ΔΙΟΛ ΕΛΟΙΟΝΤΟ
ΙΔ ΝϹΤΗΜΑΠΕΡΙΤΩΝ ΤΩ
ΠΡ ΕΝΩΝΕΝΤΩΙΚΑΤΑϹ ΕΙΝ
ΚΕ Ν Ο ϹΑΥΤΟΤΟΤΟΥΧΡΟ
Ν ΠΟΝΤΑ ΔΑΘ
ΕΙΙ ΠΕΙ ΛΑ
ΙΡ ΕΙϹ ΟΤΑ
ΜΑ ΑΛΟ
ΤΟΡΙ

ΥΡΙϹ ΕΤΟ ΤΑ
Χ ΤΟϹΥΜ ΑΙΝϹ ΑΙΡΕΤΟΝ Υ
ΠΑ Ν ΟΥΜΗΝ ΔΕΛ ΕΧΑΒ
ΕΝΥΜ ΙΝΟΤ ΔΙΑΤΑΥ ΟΥΧΑΙΡΕ Ν
ΝΕΟΥϹΤ ΥΤΑΝΕΠΕΙΔΗ ϹΥΝ
ΠΟΙϹΟΝ ΩΝΕΝΤΩ ΗΝΚΑΚΩΝΚΑ
ΓΑΡΑΠ ΑΓΗ ΙΘΩϹΕΟΙΧΕΘΑΤΤ Ν
ΕΛΘΟΝΤΕ ϹΤΟ ΚΟΛ ΝΙΚΑΙΤΩΝ
ΚΑΚΩΝΑ ΛΛΑ ΤΑϹ ΕΝΙΟΙΤΟΥΤΟ
ΜΗΠΕΙ ΙΤΙΔΙΟΙϹ ΙΝΘΕΟΥ Η ΕϹ
Α Δ ΤΑΝΟ ΕΠΕΙΩΝ
ΩΙ ΕΝΟ ΚΟΙΠΟ
ΟΙΕΝΡΑ ΕΡΑΓΑΡ
ΚΑΚΩΝ ΕΙϹΕΚ
ΝΟΡ ΗϹΕΝΘΑ
ΩϹΔ Ι ΦΗϹ ΟΤΟΥ
ΑΝΑΞΑ ΝΑΤΟ ΕϹΒ
ΕΧΝΑΚΑ ΚΑΘΕΙΝΗΤ ΤΕΙ

FRAGM. TAB. III

Gio. Casanova dis. V. Orsini inc.

Digitized by Google

ΝΤΕΙ ΙΑΝΤΟΔΗΛΕΙ ΛΕΝΟΝ
ΟΙΟΥ ΩΙΚΑΤΑΣΤΗΜ ΙΤΥΝ
ΝΟΝΤΕΣΚΑΙΤΟΙΣΜΗΠΩ ΗΝ
ΝΙΚΑΝΟΙΣΕΙΣΤΟΥΤΟΒΛΕΠΟ ΤΕΣ
ΜΦΕΡΕΙΝΜΗΠΡΟΤΕΡΟΝΚΑ
ΝΙ ΤΗΝΑΡΙΣ
ΕΙΝ ΟΥΧΙΝΑ ΩΣΕΧΟΝ
ΚΕΙΝΗΝΤΗΝΜΕΤΑΚΟ
ΕΥΔΙΑΓΩΣΙΝΚΑΝΣΥΝΑ
ΤΙΣΙΝΚΑΚΩΣΚΑ
ΨΥΧ ΕΚΑ Ω
ΝΑΥ ΙΔΙ
ΣΤΗΝΜΕΤΑ
ΤΩΝ Φ

ΚΑ ΝΑ ΑΝΟΝ
ΔΕΣ ΑΚΑΝ ΙΑΘΕΣ
ΡΟΣΨΥ ΗΝΕ ΥΣΤΠΑΡ
ΧΕΙΝΩ Τ ΣΑΞΙΟΛ ΣΑ Η ΜΑ
ΤΙΣΘΑΙΓΕΝ ΝΗΣΔΕΔΗ ΕΚΦΙ
ΛΟΣΟΦΙΑΣ ΝΑΙ ΩΣ
ΟΥΧΟΙΟΝΤΕ Ρ ΕΔΡΑΧΕ ΘΑΥΜΑ
ΣΙΟΝΑΓΑΘΟ ΤΕΙ ΕΛΛΑΤΟΣΑΓ ΙΕΝΑΙ
ΜΕΣΤΟΝΠΟ ΕΝΟΥ ΚΤ ΗΝΠΡΟ
ΑΝ ΛΣΕ ΟΝΑ ΩΣΤΗΣΦΥ ΩΣΣΥΝ
ΑΥΞΗΘΗ ΑΛΥΣΑ ΣΔΥΝΑ
ΤΩΤΑΤ ΥΕΤΗΡ ΣΑΛΛΑ
ΚΑΙΤΟΓΕ ΞΙΟΝΠΟ
ΣΚΑΙΤΑΤ ΣΘΑΔ
ΤΩΧΡΟΝΟ ΠΟΛ

FRAGM. TAB. IV.

Jo. Casanova dis. R. Biondi inc.

Digitized by Google

ΓΙΝΕΤ
ΛΕΠΕΙΔ
ΑΣΕϹΥΕΙ
ΖΗΝΗ ΕΤΕΤΙΖ
ΑΝ ΠΩΑϹΕΠ
ΙΕϹΤΕΡΗΤΑΙΔΙΑΛΕΛΥ
ΥΠΑΡΧΩΝ ΕΠΙΧΕΩΜ
ΡΗΜΕΝΟΙϹΔΙΟϹϹΩΤΗϹ
ΟΝΗΝΟΠΟϹΟϹΧΡΟΝΟϹΤΩΙ
ΡΑϹΚΕΥΑΖΕΙΝΠΕΦ ΕΝΟ
ΚΑΤΑΛΑΒΗΤΟΥϹΟΡΟΥϹΤ
ΑΤΟϹΑΡΚΙΝΟΝΕΥϹΥϹΑΥΤΟΜ
ΜΕΤΕΘΟϹΤΗϹΗΔΟΝΗϹΟΠ
ΤΕΙΡΟϹΧΡΟΝΟϹΠΕΡΙΕΥ

ΕΙΤΕ
ΔΥΝΑΤΟΝΑΝ
ΤΙΓΙΝΕϹΘΑΙΛΕΠΤΑ
ΔΥΝΑΤΟΝΥΠΑΡΧΕ ΕΔ
ΝΑϹΘΑΙΚΑΘ ΑΓ
ΗΜΕΙϹΜΕΝΟΥΝ ΜΕΝϹ
ΜΕΘΑΠΕΡΙΤΩ ΠΑ ΝΩΝ
ΛΟΙ ΩϹΚΑΤΕΝ ΟΥϹΙΤΟ
ΠΑΡΑΤΙΘΕΝ ΝΕΟΝ
ΕΙΝΩϹΜΕΘΗΔΟΝ ΛΕΥΤΩΝ
ΤΟΥ ΝΤΩ ΠΕΙΝΚΑΙΤΟ
ΚΟΜ ΠΑ
ΙϹΜΕ Ν
ΥΤΟΙ
ΩϹΑΙ

FRAGM. TAB.

Casanova dis.   R. Biondi inc.

Digitized by Google

TAB. V. FRAGM. I.

. . . .
. . . .
. . . .

Εαν τις δε Ζην η περιτιζων . . . . ηδονης εστερηται διαλελυμενος ως φασιν, υπαρχων. Επιχεωμεν ουν γ' εστερημενοις Διος σωτηρος οργην. Την ηδονην όποσος χρονος τω ανθρωπω παρασκευαζειν πεφυκεν, όταν εκεινος καταλαβη τους όρους του ηδονης, άμα το σαρκινον ευθυς απομειρει τ' ολβον μετ' εθος της ἡδονης· όποσος, ουκ απειρος χρονος περιμενετεος . . . . .

. . . .
. . . .
. . . .

Si quis autem Iovem ad iram incitaverit . . . . voluptate privatus est morte, ut dicunt, correptus. Effundamus igitur in eos, qui *voluptate* privati sunt, Iovis servatoris iram. Quantumcumque ad parandam homini voluptatem sit datum tempus, cum ille ad voluptatis terminos pervenerit, corpus simul statim felicitatem ex usu voluptatis sortitur: quantumcumque, non infinitum tempus est optandum. . . . .

ADNOTAT. AD TAB. V. FRAGM. I.

. Ex Tab. III. et IV. Fragmentis nullum probabilem sensum extundere potuimus; idemque de Tab. V. Fragm. II. est fatendum.

. Lin. 4. et seqq Εαν τις δι Ζην η τιρετιζων κ. τ. λ.). In hoc Fragmento id Epicureo philosopho propositum fuisse videtur, ut illorum opiuionem refutaret, qui vitae summam jam brevem ob Deorum iram humana scelera morte plectentium longe breviorem fieri adserebant. Quare is primum Magistri vestigiis insistens adversarios, ab irato Jove homines saepe vita simulque voluptate privari existimantes, hisce verbis salse irridet : *effundamus igitur in istos Jovis servatoris iram.* Deinde ostendit hominem, quantacumque sit vita, quam sortiatur, vel longa vel brevis, cum voluptate potitus fuerit, statim optatam beatitatem omnino adsequi ; ideoque haud infinitum, sed quantumcumque tempus esse expetendum.

V. a. 1299129

Digitized by Google

INDEX I.

Vocum Graecarum animadversione digniorum, quae in Philodemi textu occurrunt.

Littera C. *indicat* Columnam, l. lineam, p. paginam.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX II.

Rerum notabilium, quae vel in textu, vel in Praefatione, vel in Adnotationibus occurrunt.

Littera C. *indicat* Columnam, A. Adnotationem, P. Praefationem, F. Fragmentum, p. paginam.

Digitized by Google

ERRATA.	CORRIGE.
Praef. pag. XI. l. 36 Ausrchum	Anaxarchum
pag. 2. l. 1 ποριω	ποριου
19. l. 33 quamtumvis	quantumvis
20. l. 23. τολμιων	πολεμιων
21. l. 9. Μητρωδωρου	Μητροδωρου
23. l. 8. profecte	profecto
27. l. 36. τεθνηχοτος	τεθνηκοτος
35. l. 16. απιλανειν	απιλαυειν
ib. l. 30. quia statuamus	quin statuamus
36. l. 8. απιλανω	απιλαυω
39. l. 39. ne immortalitatem. quidem	ne immortalitatem quidem non interrupto cursu
41. l. 16. αντιας	αιτιας
44. l. 7. παρακαλεωθῃ	παρακολουθῃ

Digitized by Google

